

T.C.
GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANA BİLİM DALI

SPORCU YARALANMASI ANTRENÖR TUTUM ÖLÇEĞİ: BİR ÖLÇEK
GELİŞTİRME ÇALIŞMASI

YÜKSEK LİSANS

Tuğçe AKAL

OCAK-2026
GÜMÜŞHANE

**T.C.
GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANA BİLİM DALI

**SPORCU YARALANMASI ANTRENÖR TUTUM ÖLÇEĞİ: BİR ÖLÇEK
GELİŞTİRME ÇALIŞMASI**

**ATHLETE INJURY COACH ATTITUDE SCALE: A SCALE DEVELOPMENT
STUDY**

YÜKSEK LİSANS

Tuğçe AKAL

**OCAK-2026
GÜMÜŞHANE**

**T.C.
GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANA BİLİM DALI

**SPORCU YARALANMASI ANTRENÖR TUTUM ÖLÇEĞİ: BİR ÖLÇEK
GELİŞTİRME ÇALIŞMASI**

**ATHLETE INJURY COACH ATTITUDE SCALE: A SCALE DEVELOPMENT
STUDY**

YÜKSEK LİSANS

Tuğçe AKAL

Danışman: Doç. Dr. Mehmet Onur SEVER

**OCAK-2026
GÜMÜŞHANE**

KABUL VE ONAY

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI

Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlamış olduğum “**Sporcu Yaralanması Antrenör Tutum Ölçeği: Bir Ölçek Geliştirme Çalışması**” isimli bu tezimin, tamamen kendi çalışmam olduğunu, her alıntıya kaynak gösterdiğimi, alıntı yaptığım tüm çalışmalarını kaynakçada belirttiğimi ve Gümüşhane Üniversitesi’nin lisanslı kullanıcısı olduğum intihal yazılım programı ile Lisansüstü Eğitim Enstitüsü’nün belirlediği kıstaslara uygun olarak raporladığımı taahhüt ederim. Tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Gümüşhane Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü arşivinde saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği’nin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

02/01/2026

Tuğçe AKAL

TEŞEKKÜR

Akademik yolculuğum boyunca bilgi, rehberlik ve değerli katkılarıyla yolumu aydınlatan danışmanım Doç. Dr. Mehmet Onur SEVER'e; engin bilgi ve deneyimlerini paylaşarak her zaman yanımda olan saygıdeğer hocam Doç. Dr. Osman KUSAN'a; değerli bilgileriyle destek vererek veri analizlerimi gerçekleştirmeme katkıda bulunan kıymetli hocam Dr. Muhammet KUSAN'a; çalışmama gönüllü olarak katılım sağlayan tüm antrenörlere; süreç boyunca yanımda olup desteklerini her daim hissettiren dostlarıma içtenlikle teşekkür ederim.

Hayatımın her aşamasında yanımda olarak sevgileri, sabırları ve destekleriyle bana güç veren canım aileme teşekkürü borç bilirim. Akademik yolculuğum boyunca gösterdikleri anlayış, inanç ve moral desteği, bu çalışmayı tamamlamamdaki en büyük motivasyon kaynağım olmuştur.

Tuğçe AKAL
GÜMÜŞHANE – 2026

ÖZET

Spor yaralanmaları, hem sporcuların performansını hem de antrenörlerin mesleki sorumluluklarını doğrudan etkileyen önemli bir sorundur. Yaralanma sürecinde antrenörlerin yaşadığı kaygı, endişe ve tutumların belirlenmesi, spor ortamındaki etkileşimlerin anlaşılması açısından büyük önem taşımaktadır. Bu doğrultuda çalışmanın amacı, antrenörlerin sporcu yaralanmalarına yönelik kaygı, endişe ve tutumlarını ölçebilecek geçerli ve güvenilir bir ölçek geliştirmektir.

Araştırmanın örneklemini; Gümüşhane, Trabzon ve Adıyaman Gençlik ve Spor İl Müdürlüklerinde, Gümüşhane, Adıyaman ve Erciyes Üniversiteleri Spor Bilimleri Fakültelerinde ve özel sektörde görev yapan toplam 607 antrenör oluşturmuştur. Kapsamlı bir literatür taraması sonucunda oluşturulan madde havuzu, uzman görüşleri doğrultusunda kapsam geçerliliği açısından değerlendirilmiştir.

Verilerin faktör analizine uygunluğu Kaiser-Meyer-Olkin katsayısı (KMO = 0.909) ve Bartlett Küresellik Testi ($\chi^2 = 1981.603$, sd = 78, $p < 0.001$) ile doğrulanmıştır. Açımlayıcı faktör analizi sonucunda faktör yükleri düşük ve madde-toplam korelasyonları zayıf olan altı madde ölçekten çıkarılmış; 13 maddeden oluşan ve toplam varyansın %66.6'sını açıklayan üç faktörlü bir yapı elde edilmiştir. Faktörler sırasıyla “Antrenörün Performans ve Öz-Yeterlik Kaygısı”, “Sporcu Yeterliliği ve Tekrar Yaralanma Algısı” ve “Yaralanma Önleyici ve Bütüncül Yaklaşım” olarak adlandırılmıştır.

Doğrulamalı faktör analizi sonuçları, modelin iyi uyum değerlerine sahip olduğunu göstermiştir ($\chi^2/sd = 2.091$; RMSEA = 0.060; NFI = 0.937; NNFI = 0.953; CFI = 0.966; GFI = 0.943; AGFI = 0.909). Ölçeğin genel güvenilirlik katsayısı Cronbach Alpha = 0.895 olarak bulunmuş, alt boyutlar için bu değerler sırasıyla 0.860, 0.835 ve 0.736'dır. Sonuçlar, Sporcu Yaralanması Antrenör Tutum Ölçeği'nin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu ve literatüre önemli katkılar sunduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Antrenör tutumu, Endişe, Kaygı, Ölçek geliştirme, Sporcu yaralanması

SUMMARY

Sports injuries are a critical issue that directly affects both athletes' performance and coaches' professional responsibilities. Understanding the anxieties, concerns, and attitudes experienced by coaches during the injury process is essential for explaining interactions within the sports environment. Therefore, this study aimed to develop a valid and reliable scale to measure coaches' anxieties, concerns, and attitudes regarding sports injuries.

The study sample consisted of 607 coaches working in the Provincial Directorates of Youth and Sports in Gümüşhane, Trabzon, and Adıyaman; the Faculties of Sports Sciences at Gümüşhane, Adıyaman, and Erciyes Universities; and the private sports sector. An initial item pool was created through a comprehensive literature review and evaluated for content validity based on expert opinions.

The suitability of the data for factor analysis was confirmed by the Kaiser-Meyer-Olkin value ($KMO = 0.909$) and Bartlett's Test of Sphericity ($\chi^2 = 1981.603$, $df = 78$, $p < 0.001$). Exploratory factor analysis led to the removal of six items due to low factor loadings and weak item-total correlations, resulting in a 13-item scale with a three-factor structure explaining 66.6% of the total variance. The factors were labeled as "Coach's Performance and Self-Efficacy Concern," "Athlete Competence and Perception of Re-injury," and "Injury Prevention and Holistic Approach."

Confirmatory factor analysis demonstrated good model fit ($\chi^2/df = 2.091$; $RMSEA = 0.060$; $NFI = 0.937$; $NNFI = 0.953$; $CFI = 0.966$; $GFI = 0.943$; $AGFI = 0.909$). The overall reliability of the scale was high (Cronbach's Alpha = 0.895), with subscale reliability coefficients of 0.860, 0.835, and 0.736. The findings indicate that the Athlete Injury Coach Attitude Scale is a valid and reliable measurement tool that contributes to the literature by enabling the assessment of coaches' attitudes toward athlete injuries.

Keywords: Coach attitude, Concern, Anxiety, Scale development, Athlete injury

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	III
TEŞEKKÜR.....	V
ÖZET.....	VI
SUMMARY	VII
İÇİNDEKİLER	VIII
TABLolar DİZİNİ	XII
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	XIII
EKLER DİZİNİ.....	XIV
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	XV
1. GİRİŞ	1
2. GENEL BİLGİLER	3
2.1. Spor.....	3
2.1.1. Bireysel Spor.....	3
2.1.2. Takım Sporları.....	4
2.2. Spor Yaralanmaları	4
2.3. Spor Yaralanmalarına Neden Olan Faktörler	6
2.3.1. Çevresel Faktörler	6
2.3.1.1. Hava Durumu	6
2.3.1.2. Dış Etki	7
2.3.1.3. Malzeme	7
2.3.1.4. Oyun Alanı	8
2.3.2. Kişisel Faktörler	8
2.3.2.1. Yanlış Hareket Tekniği	8
2.3.2.2. Psikolojik Durum	9
2.3.2.3. Fazla Antrenman Yüklenmeleri	9
2.3.2.4. Yetersiz Isınma.....	9
2.3.2.5. Antrenman Eksikliği	9

2.4. Sporcu Yaralanmalarına İlişkin Antrenör Tutumlarının Kuramsal Temelleri.....	11
2.4.1. Öz-Yeterlik Kuramı (Bandura, 1997)	11
2.4.2. Bilişsel Değerlendirme Kuramı (Lazarus ve Folkman, 1984):	11
2.4.3. Biyopsikososyal Model (Engel, 1977):.....	11
2.5. Yaralanma Önleyici Yaklaşım	11
2.6. Bütüncül Yaklaşım.....	12
2.7. Kaygı.....	12
2.8. Öz Yeterlik ve Sporcu Yeterliliği	13
2.9. Öz-Yeterlik Kaygısı	13
2.10. Tekrar Yaralanma Algısı.....	14
2.11. Antrenörlük Kavramı	14
2.12. Antrenörlerin Görevleri	14
2.13. Antrenörlerde Aranılan Nitelikler	15
2.14. Antrenör Sporcu İlişkisi	16
2.15. Tutum	17
2.15.1. Antrenör Tutumu.....	18
3. MATERYAL VE YÖNTEM	20
3.1. Araştırma Etiği.....	20
3.2. Araştırmanın Modeli	20
3.3. Kavramsal Model	20
3.4. Araştırma Amacı ve Önemi	21
3.5. Araştırma Süreci	23
3.6. Araştırma Problemi	23
3.7. Araştırma Hipotezleri.....	23
3.8. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları	24
3.9. Araştırmanın Evren ve Örneklemi	25
3.10. Veri Toplama Araçları	25
3.10.1. Kişisel Bilgi Formu	25
3.10.2. Sporcu Yaralanması Antrenör Tutum Ölçeği (SYATÖ)	25
3.10.3. Ölçek Geliştirme Süreci	26
3.10.3.1. Taslak Ölçek Formu Oluşturulması	26
3.10.3.2. Uzman Görüşü Alınması.....	26
3.10.3.3. Pilot Çalışma	28

3.10.3.4. Ölçeğin Uygulanması.....	28
3.10.3.5. Güvenirlik Analizi.....	29
3.10.3.6. Geçerlik Analizi	29
3.11. Veri Analizi.....	30
4. BULGULAR.....	32
4.1. Katılımcıların Sosyo-Demografik Özelliklerinin İncelenmesi	32
4.2. SYATÖ Seçenekleri, Puanlama Ve Puan Aralıkları.....	36
4.2.1. Araştırma Örneklemi.....	36
4.2.2. Pilot Çalışma	36
4.2.3. Ölçeğin Psikometrik Özellikleri.....	38
4.2.4. Açıklayıcı Faktör Analizi.....	39
4.2.4.1. Birinci Faktör (F1): Antrenörün Performans ve Öz-Yeterlik Kaygısı.....	41
4.2.4.2. İkinci Faktör (F2): Sporcu Yeterliliği ve Tekrar Yaralanma Algısı	41
4.2.4.3. Üçüncü Faktör (F3): Yaralanma Önleyici ve Bütüncül Yaklaşım.....	41
4.2.5. Doğrulayıcı Faktör Analizi	42
4.2.6. Demografik Bilgi Analizleri	47
4.2.6.1. Cinsiyet Değişkenine Göre SYATÖ Düzeyi.....	47
4.2.6.2. Yaş Değişkenine Göre SYATÖ Düzeyi.....	48
4.2.6.3. Gelir Düzeyi Değişkenine Göre SYATÖ Düzeyi	49
4.2.6.4. Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre SYATÖ Düzeyi	50
4.2.6.5. Antrenörlük Süresi Değişkenine Göre SYATÖ Düzeyi	51
4.2.6.6. Antrenörlük Kademesi Değişkenine Göre SYATÖ Düzeyi	52
4.2.6.7. Futbol Antrenörlüğü Kademesi Değişkenine Göre SYATÖ Düzeyi.....	52
4.2.6.8. Çalışılan Grup Değişkenine Göre SYATÖ Düzeyi	53
5. TARTIŞMA	54
5.1. Demografik Değişkenlere İlişkin Bulguların Tartışılması.....	57
5.1.1. Cinsiyet Değişkeni	57
5.1.2. Yaş Değişkeni	58
5.1.3. Gelir Düzeyi Değişkeni	58

5.1.4. Eğitim Düzeyi Değişkeni	59
5.1.5. Antrenörlük Süresi	59
5.1.6. Antrenörlük Kademesi	60
5.1.7. Futbol Antrenörlüğü Düzeyi	60
5.1.8. Çalışılan Grup	61
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	62
6.1. Sonuç.....	62
6.2. Öneriler	63
KAYNAKÇA.....	65
EKLER.....	81
ETİK KURUL KARARI	83
ÖZGEÇMİŞ	84

TABLÖLER DİZİNİ

Tablo 1. KGO'lar İçin Minimum Değerler (Veneziano ve Hooper, 1997)	28
Tablo 2. Kapsam Geçerlilik Ölçütü Ve Kapsam Geçerlik indeksinin Hesaplanması.....	30
Tablo 3. SYATÖ Seçenekleri İle Puanlama Ve Puan Aralıkları	36
Tablo 4. Madde Ayırt Edicilik Analiz Sonuçları	37
Tablo 5. Ölçeğin Toplam Korelasyonları ile Cronbach Alfa Güvenilirlik Katsayısı	38
Tablo 6. SYATÖ KMO Ve Bartlett Testi Sonuçları.....	39
Tablo 7. SYATÖ Açıklayıcı Faktör Analizi Sonuçları.....	40
Tablo 8. SYATÖ Doğrulamalı Faktör Analizi Sonuçları	42
Tablo 9. Katılımcıların İç Tutarlılık Katsayıları	43
Tablo 10. SYATÖ İçin Doğrulamalı Faktör Analizi Uyum İndeksleri.....	44
Tablo 11. Cinsiyet Değişkenine Göre Toplam Ve Alt Boyut Puanlar	48
Tablo 12. Yaş Değişkeninin Tanımlayıcı İstatistikleri	48
Tablo 13. Yaş Değişkenine Göre Toplam Ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması .	49
Tablo 14. Gelir Düzeyine Göre Farklılık Analizi	49
Tablo 15. Gelir Düzeyi Değişkenine Göre SYATÖ Toplam Puanı Ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması	49
Tablo 16. Eğitim Düzeyine Göre Toplam Puan Ve Alt Boyut Ortalama Değerleri	50
Tablo 17. Eğitim Düzeyine Göre ANOVA Sonuçları	50
Tablo 18. Antrenörlük Süresine Göre Toplam Puan, Alt Boyut Ortalama Değerleri.....	51
Tablo 19. Antrenörlük Süresine Göre ANOVA Sonuçları	51
Tablo 20. Antrenörlük Kademesine Göre Ölçek Alt Boyutlarına İlişkin Ortalama, Standart Sapma Ve ANOVA Sonuçları.....	52
Tablo 21. Futbol Antrenörlüğü Kademesine Göre Toplam Puan Ve Alt Boyut Ortalama Değerleri	52
Tablo 22. Futbol Antrenörlüğü Kademesine Göre ANOVA Sonuçları.....	53
Tablo 23. Çalışılan Gruba Göre Toplam Puan ve Alt Boyut Ortalama Değerleri	53
Tablo 24. Çalışılan Gruba Göre ANOVA Sonuçları	53

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. SYATÖ'nin Kavramsal Model Şeması	21
Şekil 2. Cinsiyet Gruplarına Göre Dağılım.....	32
Şekil 3. Yaşa Göre Dağılım	32
Şekil 4. Gelir Düzeyine Göre Dağılım.....	33
Şekil 5. Eğitim Düzeyine Göre Dağılım	33
Şekil 6. Antrenörlük Süresine Göre Dağılım	34
Şekil 7. Antrenörlük Kademesine Göre Dağılım	34
Şekil 8. Futbol Antrenörlüğü Kademesine Göre Dağılım.....	35
Şekil 9. Çalışılan Grup Kademesine Göre Dağılım	35
Şekil 10. Doğrulayıcı faktör analizine ilişkin standardize edilmiş değerler	46

EKLER DİZİNİ

Ek 1. Tezde Kullanılan Ölçek Soruları	81
Ek 2. Bilgilendirilmiş Olur Formu	82
Ek 3. Etik Kurul Onay Belgesi	83

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

AFA	: Açıklayıcı Faktör Analizi
ANOVA	: Varyans Analizi
Ant.	: Antrenör
AVE	: Açıklanan ortalama varyans
bs.	: Baskı, basım
b.y.	: Basım yeri
CR	: Bileşik Güvenirlik
DFA	: Doğrulayıcı Faktör Analizi
KGİ	: Kapsam Geçerlik İndeksi
KGO	: Kapsam Geçerlik Oranları
KMO	: Kaiser Meyer Olkin
n	: Örneklem Sayısı
NAIRS	: Amerikan Ulusal Spor Sakatlıkları Kayıt Sistemi
p	: Probability (Olasılık Değeri)
SYATÖ	: Sporcu Yaralanması Antrenör Tutum Ölçeği
vb.	: Ve benzeri
v.d.	: Ve diğerleri, ve devamı
WHO	: Dünya Sağlık Örgütü
y.y.	: Yayıncı bilinmiyor
%	: Yüzde

1. GİRİŞ

Spor; kişinin bedensel, zihinsel ve ruhsal sağılığını korumasına, sosyal ilişkilerini devam ettirmesine ve yaşam kalitesini yükseltmesine katkı sağılayan planlı ve düzenli fiziksel faaliyetlerin tümüdür (Eroğlu ve Ersoy, 2019; Murathan, 2018). Genel olarak fiziksel efor, yetenek ve disiplin gerektiren; belirli kurallar doğrultusunda gerçekleştirilen bir faaliyet biçimi olarak ifade edilmektedir (Tekin vd., 2017).

Spor etkinlikleri esnasında, doğrudan ya da dolaylı nedenlerle farklı türde yaralanmalar oluşabilmektedir. Bu tür yaralanmalar, organizmanın dayanıklılık kapasitesinin aşılmasıyla meydana gelen ve doku bütünlüğünü bozan fiziksel hasar durumlarını tanımlamaktadır (Bağrıaçık ve Açıak, 2005; Erol ve Karahan, 2006). Yaralanmalara yol açan etkenler, bireyin içsel özellikleriyle çevresel koşullara göre farklılık gösterebilir ve bu durum yalnızca sportif performansı değil, aynı zamanda psikolojik durumu da etkileyebilmektedir (Kılıç vd., 2014).

Spor ortamında sadece fiziksel etkenler değil, psikolojik faktörler de belirleyici bir etkiye sahiptir. Bu psikolojik faktörlerin en önemlilerinden biri kaygıdır. Kaygı, bireyin geleceğe dair olumsuz beklentileri sonucunda ortaya çıkan içsel gerginlik ve huzursuzluk durumunu ifade etmektedir (Öncül, 2000; Coşkun ve Günbey, 2009). Spor bağlamında kaygı, yoğunlukla rekabet baskısı, performans beklentisi ve başarısızlık korkusuyla ilişkilidir (Martens vd., 1990). Yüksek düzeyde yaşanan kaygı, gerek sporcular gerekse antrenörler için dikkat azalması, kaslarda gerginlik ve performansta düşüş gibi olumsuz sonuçlara neden olabilmektedir (Weinberg ve Gould, 2011).

Sporcuların çevresinde yer alan aile, akran ve özellikle antrenör figürü; sporcunun motivasyonu, duygusal durumu ve performansı üzerinde önemli etkiye sahiptir (Horn, 2008; Özyıldırım ve Sarı, 2018). Antrenör, sadece teknik bilgi aktaran bir kişi olmanın ötesinde, sporcunun psikolojik süreçlerini şekillendiren önemli bir destek unsurudur. Antrenör ile sporcu arasındaki ilişkinin kalitesi, sporcunun gelişim süreci, tatmin düzeyi ve performans başarısı üzerinde doğrudan belirleyici bir etkiye sahiptir (Jowett ve Ntoumanis, 2004; Altıntaş vd., 2012).

Rekabetin yoğun olduğu spor ortamı, başarı beklentisi ve yaralanma durumları antrenörler için de önemli bir stres faktörü oluşturur. Bu süreçlerde antrenörlerin sergilediği tutumlar, sporcunun fiziksel toparlanma ve psikolojik iyileşme sürecini doğrudan etkileyen unsurlar arasında yer almaktadır. Tutum ise, bireyin bir olguya, nesneye ya da duruma karşı geliştirdiği duygu, düşünce ve davranış eğilimlerinin

bütününü ifade etmektedir (Ajzen, 2001). Dolayısıyla antrenörlerin sporcu yaralanmalarına karşı sergiledikleri tutum, hem kendi öz-yeterlik algıları hem de sporcunun motivasyonu açısından önem taşımaktadır.

Bu doğrultuda geliştirilen Sporcu Yaralanması Antrenör Tutum Ölçeği (SYATÖ), antrenörlerin sporcu yaralanmalarına ilişkin tutumlarını belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Ölçek, Bandura'nın öz-yeterlik, Lazarus ve Folkman'ın bilişsel değerlendirme ve Engel'in biyopsikososyal model yaklaşımlarından kavramsal olarak yararlanılarak oluşturulmuştur.

Araştırmanın amacı, antrenörlerin sporcu yaralanması durumlarında sergiledikleri düşünsel, duygusal ve davranışsal tutumları belirlemek ve bu tutumları etkileyen faktörleri ortaya koymaktır. Farklı branşlardaki antrenörler üzerinde yürütülen çalışmanın, literatürdeki sınırlı ölçek çalışmalarına katkı sağlayacağı ve yaralanma yönetimi süreçlerinde farkındalık yaratacağı düşünülmektedir.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Spor

Spor; bireyin fiziksel, ruhsal ve sosyal gelişimini destekleyen, belirli kurallar çerçevesinde bireysel ya da takım halinde yürütülen, rekabeti ve başarıyı temel alan kültürel bir faaliyettir (Armağan, 1981; Doğan, 2007; Sunay, 2010).

Spor, toplum yaşamının hemen her alanında etkisini gösteren önemli bir sosyal olgudur. Bu olgunun merkezinde yer alan temel aktörler ise sporculardır. Sporcuların etkileşim kurduğu farklı kişi, grup ve kurumlar; onların hem günlük yaşamları hem de spor performansları üzerinde olumlu ya da olumsuz etkiler yaratabilmektedir. Sporcuların çevresini oluşturan aile, takım arkadaşları, taraftarlar, medya ve antrenör gibi unsurlar, onların tutum ve davranışlarını şekillendiren temel faktörler arasında yer almaktadır (Soyer vd., 2014).

Antrenörlerin sergilediği davranışlar, sporcuların hedef belirleme süreçlerinde, spora katılım motivasyonlarının oluşmasında, becerilerini geliştirmelerinde ve istenen performans düzeyine ulaşmalarında önemli bir rol oynamaktadır (Koh ve Wang, 2015: 91; Unutmaz ve Genç, 2017).

Aynı zamanda spor, bireylerin serbest zamanlarını değerlendirebildiği ya da meslek haline getirebildiği bir etkinliktir. Kişiyi bedensel ve duygusal açıdan güçlendiren, toplumsallaşmayı destekleyen; içinde rekabet, paylaşım ve yardımlaşma unsurlarını barındıran sosyal bir olgudur (Bompa, 1998).

2.1.1. Bireysel Spor

Bireysel spor, belirli kurallar doğrultusunda, genellikle rekabete dayalı olarak bireyin kendi performansını sergilediği fiziksel aktiviteler biçiminde tanımlanabilir (Çoknaz, 1998).

Bireysel sporlar, sporculardan yüksek düzeyde çeviklik ve odaklanma gerektirmektedir. Bu spor türlerinde sorumluluk duygusu ile kazanma veya kaybetme durumlarının sonuçları sporcuya aittir (Kabamba ve Bailey, 2011).

Genel olarak bireysel sporlar, sporcunun doğrudan bir rakiple etkileşim içinde olmadan gerçekleştirdiği fiziksel etkinliklerdir. Tenis, golf, su ve doğa sporları bu tür sporlara örnek olarak gösterilebilir (Şahan, 2007).

2.1.2. Takım Sporları

Takım sporu, iki ya da daha fazla sporcudan oluşan grupların birlikte yürüttükleri sportif faaliyetlerdir. Bu sporlarda temel amaç, iş birliği ve koordinasyon içinde hareket ederek ortak hedefe ulaşmaktır. Takım üyeleri birlikte karar alır, iletişim kurar, hedef belirler ve aralarındaki olası çatışmaları yöneterek başarıya ulaşmak için ortak çaba gösterirler. Etkili stratejik planlama ve düzenli hazırlık süreçleriyle sporcuların hem fiziksel hem de zihinsel dayanıklılıklarını geliştirmeleri hedeflenir (Kabamba ve Bailey, 2011).

Takım sporlarına voleybol, basketbol, futbol ve hentbol gibi branşlar örnek olarak verilebilir. Bu tür sporlar, yoğun biçimde taktiksel ve stratejik düşünmeyi gerektirdiğinden, sporcuların stratejik planlama becerisine ve taktiksel farkındalığa sahip olmaları son derece önemlidir (Kat, 2009).

Mücadele sporlarında yaralanma oranlarının diğer takım sporlarına kıyasla daha yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca yapılan araştırmalar, oyunun temposu ve rekabet düzeyi arttıkça yaralanma sıklığının da yükseldiğini; profesyonel sporcuların, amatör veya yarı profesyonel sporculara göre belirgin biçimde daha fazla yaralanma riski taşıdığını ortaya koymuştur. Mücadele sporcuları üzerinde gerçekleştirilen çeşitli çalışmalar ise, yaralanmaların en çok müsabaka sırasında meydana geldiğini göstermektedir (Gissane, 2003).

2.2. Spor Yaralanmaları

Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından yapılan sınıflandırmaya göre, bozulma kavramına dayalı olarak tanımlanan ve sportif katılımla ilişkili tüm sağlık sorunları, spor yaralanmaları kapsamında değerlendirilmektedir (WHO, 2001). Spor yaralanmaları; spor yapan bireylerin, antrenman, müsabaka hatta dinlenme süreçlerinde karşılaşılabilecekleri hafif ya da ciddi düzeydeki sağlık sorunlarıdır. Yaralanmaların en sık görüldüğü vücut bölgeleri, yapılan spor branşına ve sporcunun fiziksel yeterlilik düzeyine bağlı olarak farklılık gösterebilmektedir (Hirschmüller, 2020).

Spor yaralanmaları sonucunda, farklı dokularda çeşitli türde hasarlar ortaya çıkabilmektedir. Bunlar arasında kas ve tendon yapılarında görülen gerilme (strain), bağ dokularında oluşan burkulma (sprain), çıkık (dislokasyon) ve kısmi çıkık (subluksasyon) gibi eklem hasarları; kas veya tendon yırtıkları (rüptür), kemik kırıkları (fraktür), eklem içi kanama (hemartroz), eklem zarı iltihabı (sinovit), tendon iltihabı (tendinit) ve bursa iltihabı (bursit) gibi durumlar sayılabilir. Ayrıca, kas ya da tendona tekrarlayıcı yüklenmeler sonucu ortaya çıkan aşırı kullanım (overuse) sendromları da sık rastlanan

problemlerdendir. Bu tür rahatsızlıklar, yalnızca günlük fiziksel aktiviteler sırasında değil, yoğun sportif faaliyetler sonucunda da meydana gelebilmektedir (Sakallı, 2008).

Geçmişten günümüze kadar olan süreç incelendiğinde, spor alanında önemli bir gelişim ve dönüşüm yaşandığı dikkat çekmektedir. Bu değişimle birlikte hem spora hem de sporculara yönelik beklentiler giderek artmıştır. Artan bu beklentileri karşılayabilmek için yapılan antrenmanların ve müsabakaların sayısında da belirgin bir yükseliş olmuş, bu durum spor yaralanmalarının daha sık görülmesine neden olmuştur (Uğur vd., 2010).

Sporcular, hedeflerine ulaşmak amacıyla yüksek düzeyde fiziksel efor gerektiren sportif faaliyetlerde bulunurken, etkinliklerin doğasında var olan riskler nedeniyle beklenmedik anlarda farklı türde yaralanmalara maruz kalabilmektedirler (Kanbir, 2017).

Spor dalı fark etmeksizin, her sporcu aktif spor yaşamı süresince hafif ya da ciddi düzeyde yaralanmalar yaşayabilmektedir. Bireysel ve takım sporlarında yer alan sporcular, farklı oranlarda da olsa her zaman yaralanma riskiyle karşı karşıyadır (Koşar vd., 2006). Sporcular, karşılaştıkları olumsuz durumlar sonucunda çeşitli spor yaralanmaları yaşayabilir ve bu durum onların sportif kariyerini olumsuz yönde etkileyebilir. Bu tür istenmeyen durumların önüne geçebilmek için spor yaralanmalarının oluşumunu engelleyici önlemlerin alınması büyük önem taşımaktadır (Akhmedov vd., 2016).

Bu nedenle, ilgili spor branşında meydana gelebilecek olası yaralanmaların önceden öngörülmesi, gerekli önlemlerin alınabilmesi açısından büyük önem taşımaktadır (Tanrıyeri, 2019).

Spor yaralanmaları; başka bir tanımla, yaralanmanın meydana geldiği günü takip eden süreçte spora katılımı engelleyen durumlar olarak ifade edilmektedir. Amerikan Ulusal Spor Sakatlıkları Kayıt Sistemi (NAIRS) bu yaklaşımı temel alarak spor yaralanmalarını üç farklı grupta sınıflandırmıştır:

- 1.Küçük yaralanmalar: 1-7 gün süren minör yaralanmalardır.
- 2.Orta derecede yaralanmalar: 8-21 gün süren yaralanmalardır.
- 3.Ciddi spor yaralanmaları: 21 günden fazla spora katılımı engelleyen ya da kalıcı hasarlara neden olan yaralanmalardır (Önçağ vd., 1988).

Yapılan istatistiksel analizler, alt ekstremitte yaralanmalarının birçok ülkede yüksek oranlarda meydana geldiğini göstermektedir. Türkiye özelinde yapılan çalışmalarda ise yaralanmaların yaklaşık %90'ının alt ekstremitte bölgesinde, yalnızca %10'unun üst ekstremitteyle ilişkili olduğu saptanmıştır (Yücel vd., 2014).

Literatür incelendiğinde spor yaralanmaları anatomik bölgelere göre bakıldığında en fazla yaralanmanın diz, omuz ve ayak bileği bölgelerinde meydana geldiği belirlenmiştir (Frontera, 2008).

2.3. Spor Yaralanmalarına Neden Olan Faktörler

Spor yaralanmaları çevresel faktörler ve kişisel faktörler olmak üzere iki grupta incelenir. Sporcular, spor ortamında karşılaştıkları olumsuz deneyimlerin etkisini azaltmak ve sportif faaliyetlerine devam edebilmek için çeşitli savunma mekanizmaları geliştirme eğilimindedir. Bu olumsuz deneyimler, hem bireyin içsel özelliklerinden hem de çevresel faktörlerden kaynaklanabilmektedir (Kusan vd., 2024)

2.3.1. Çevresel Faktörler

Çevresel faktörler, spor yaralanmalarının oluşumunda etkili olan dışsal risk etmenleri arasında yer almaktadır. Bu etkenler arasında yanlış veya yetersiz antrenman uygulamaları, hatalı teknikler, kalitesiz ya da uygun olmayan spor malzemeleri, zemin yapısı, hava koşulları ve spor kurallarına uyulmaması gibi unsurlar yer almaktadır. Özellikle spor yapılan zeminin sert, düzensiz ya da aşırı kaygan olması, alt ekstremitte yaralanmalarının görülme sıklığını doğrudan artıran önemli bir faktör olarak değerlendirilmektedir. Aynı şekilde, sıcaklık, nem ve rüzgâr gibi çevresel koşulların da sporcunun fiziksel performansı ile denge kontrolünü etkileyerek yaralanma olasılığını yükselttiği ifade edilmektedir.

Literatürde çevresel faktörler, sporcunun kontrolü dışındaki ancak yaralanma mekanizmasını etkileyen dışsal değişkenler olarak tanımlanmaktadır. Bu faktörlerin uygun biçimde düzenlenmemesi, sporcu güvenliğini tehlikeye atarak hem akut hem de kronik yaralanmalara zemin hazırlayabilmektedir (Aktaş ve Ertan, 2018; Güler, 2020; Türkmen ve Özkan, 2022).

2.3.1.1. Hava Durumu

Hava koşulları, sporcunun performansını ve sağlık durumunu etkileyebilen; dikkate alınmadığında ise hastalıklara ve yaralanmalara yol açabilecek önemli çevresel faktörlerden biridir (Thein, 1995).

Japon futbolu üzerine yapılan araştırmalarda, yağışlı hava koşullarının diğer hava durumlarına kıyasla yaralanmalarla daha az ilişki gösterdiği belirlenmiştir (Aoki vd., 2012).

Isıya bağılı yaralanmalar; mide bulantısı, kusma, baş ağrısı, baş dönmesi, bayılma, sinirlilik, aşırı yorgunluk, bilinç bulanıklığı, halsizlik ve kalp atım hızında artış gibi belirtilerle kendini gösterebilir. Sıcak çarpması genellikle ciltte, özellikle göğüs bölgesinde tüylerin diken diken olması ve terlemenin azalmasıyla kendini gösterebilir. Bu durum, kısa süre içinde hafif belirtilerden ciddi düzeyde fiziksel çöküşe kadar ilerleyebilen bir tabloya dönüşebilmektedir (Özgünen vd., 2010).

Soğuk hava koşullarında antrenman yapılmasına ilişkin önemli kaygılardan biri, soğuk havanın solunum sistemi üzerindeki olumsuz etkileridir. Isı kaybının, vücut tarafından üretilen ısı miktarını aşması durumunda vücut ısısı düşer ve bu durum yaralanma riskini artırabilir. Gerekli önlemler alınmadığında, vücut sıcaklığındaki bu düşüş; hipotermi, kas krampları ve periferik doku hasarı gibi soğuğa bağılı yaralanmalara yol açabilmektedir (Castellani vd., 2012).

2.3.1.2. Dış Etki

Mücadele, oyun alanı içerisinde yer alan karşı takımlardan iki oyuncunun, oyunun kuralları doğrultusunda birbirine zıt hedefleri gerçekleştirmeye çalıştığı etkileşim süreci olarak tanımlanmaktadır (Höner vd., 2018).

Literatürde, oyuncuların rakipleriyle doğrudan temas hâlinde oldukları ve yüksek yoğunlukta fiziksel etkileşimin yaşandığı mücadele pozisyonlarının, özellikle maçlardaki yaralanma olaylarında oldukça yaygın olduğu gösterilmiştir. Örneğin, bir sistematik derlemede tüm futbol yaralanmalarının yaklaşık %30'unun mücadele aktiviteleri sırasında meydana geldiği belirtilmiştir (Aiello vd., 2023).

2.3.1.3. Malzeme

Uygun olmayan spor malzemelerinin kullanımı, spor yaralanmalarının ortaya çıkmasında önemli bir risk faktörü olarak değerlendirilmektedir. Bu durum, antrenman ve müsabaka süreçlerinde kullanılan ekipmanların spor branşına ve sporcuya uygunluğu ile doğrudan ilişkilidir. Özellikle kişisel koruyucu ekipmanların kullanılmaması, bireylerin yaralanma riskine daha fazla maruz kalmasına neden olmaktadır (Shashidhara ve Krinshnaswamy, 2017).

Spor malzemelerinin, sporcuların ihtiyaçları dikkate alınarak tasarlanması bir gerekliliktir. Uygun olmayan ölçü veya ağırlığa sahip ekipmanlarla yapılan antrenmanlar ya da müsabakalar, hareketlerin biyomekanik açıdan verimsizleşmesine yol açarak eklemler, bağ dokuları ve kaslar üzerinde artan bir yük oluşturabilmektedir. Bunun yanı sıra, uygun olmayan malzeme kullanımının aşırı kullanım yaralanmalarına neden olduğu;

örneğin ayak bileği ve diz ağrılarının hatalı ayakkabı seçiminden kaynaklanabildiği belirtilmektedir. Bu nedenle, spor malzemelerinin koruyucu etkilerinden tam anlamıyla yararlanılabilmesi için, kullanım amacına uygun şekilde tercih edilmesi ve kullanılması büyük önem taşımaktadır (Bhardwaj, 2013).

Kanada'da göz ve yüz yaralanması yaşayan genç hokey oyuncularını, bu tür yaralanmaları önlemek için yüz maskeleri ve kask takmaya başlamıştır. Bu gereksinimin belirlenmesinin ardından, yüz bölgesine yönelik yaralanmalarda belirgin bir azalma olduğu saptanmıştır. Benzer şekilde, diz bölgesinde yeterli koruyucu ekipman kullanmayan ya da herhangi bir korumaya sahip olmayan futbolcularda travmatik bacak yaralanmalarının daha sık görüldüğü ortaya konmuştur (Tatar vd., 2014).

2.3.1.4. Oyun Alanı

Her spor dalında, sporcular için uygun ve güvenli bir ortamın oluşturulması, yaralanma riskini azaltmada kritik bir öneme sahiptir. Ancak, oyun alanlarının olumsuz fiziksel koşullarının pek çok spor yaralanmasının temel nedeni olduğu da unutulmamalıdır. Standartların altında kalan tesislerin kullanımı, fiziksel aktivitelerde karşılaşılan risk düzeyini belirgin biçimde artırmaktadır (Chomiak, 2000).

2.3.2. Kişisel Faktörler

Kişisel faktörler, spor yaralanmalarına eğilimi artıran bireysel özellikler olarak tanımlanmaktadır. Bu faktörler, sporcunun kendi biyolojik, fizyolojik ve psikolojik yapısından kaynaklanan risk etmenlerini içerir. Literatürde kişisel faktörler arasında kas zayıflığı veya dengesizliği, eklem hareket açıklığı kısıtlılığı, yetersiz esneklik, anatomik farklılıklar, aşırı yüklenme ve psikolojik durum gibi modifiable etmenler ile yaş ve cinsiyet gibi non-modifiable etmenler belirtilmektedir (Bahr ve Krosshaug, 2003; Physio-Pedia, 2025). Kas gücü, esneklik ve eklem hareketliliği gibi fiziksel unsurların yeterli düzeyde olmaması, dokular üzerinde artan biyomekanik stres yaratarak yaralanma riskini yükseltebilir. Benzer biçimde, sporcunun psikolojik durumu, stres seviyesi ve edindiği davranış kalıpları da yaralanma olasılığını önemli ölçüde etkileyen faktörler arasında yer almaktadır (Physio-Pedia, 2025).

2.3.2.1. Yanlış Hareket Tekniği

Spor uygulamalarında belirli hareketlerin sürekli tekrarlanması, yanlış tekniklerin öğretilmesi durumunda kas dengesizliklerine yol açarak sporcunun yaralanma riskini

artırabilir. Bu nedenle, doğru teknik kullanımı; atlama ve iniş, tekme ve atış, kavrama ve duruş gibi sporun her aşamasında büyük önem taşımaktadır (Dufek ve Bates, 1991).

Doğru bir artromüsküler dengenin sağlanmasında etkili tekniğin temel amacı; kas kısalığı ve kas zayıflığının olumsuz etkilerini en aza indirmek, kemik yapılar üzerindeki yükü azaltmak ve eklem bütünlüğünü korumaktır (Casáis ve Martínez, 2012).

2.3.2.2. Psikolojik Durum

Yapılan çalışmalarda motivasyon eksikliği, stres, rekabet baskısı, anksiyete, olumsuz yaşam olayları ve günlük yaşamda karşılaşılan zorluklar gibi psikolojik faktörlerin, spor yaralanmalarının ortaya çıkmasında önemli bir etken olduğu belirtilmektedir (Ivarsson vd., 2013).

Zihinsel sağlık ve psikolojik iyi oluşun derinlemesine anlaşılması, spor uygulayıcıları açısından performans artışını destekleme ve yaralanma riskini azaltma potansiyeline sahiptir (Rice vd., 2016).

Yani sporda başarılı bir performans için sporcuların sadece sağlıklı ve fiziksel olarak formda olmaları değil, aynı zamanda zihinsel olarak da hazır olmaları gerekir (Junge, 2000).

2.3.2.3. Fazla Antrenman Yüklendmeleri

Fazla antrenman, antrenman ve antrenman dışı stresin birikmesi sonucunda performans kapasitesinde uzun süreli azalmaya yol açan bir durumdur; fizyolojik ve psikolojik belirtilerle birlikte olabilir veya olmayabilir. Toparlanma süreci haftalar veya aylar sürebilir (Meeusen vd., 2013).

2.3.2.4. Yetersiz Isınma

Egzersiz uygulamalarına başlamadan önce yeterli ısınmanın yapılmaması, kasların esnetilmemesi ya da uygun koşulların sağlanmaması yaralanma riskini artırabilmektedir. Bununla birlikte spor alanında en sık karşılaşılan yaralanmalar arasında burkulmalar, zorlanmalar ve kas spazmları, diz yaralanmaları, kaslarda şişlik oluşumu, aşıl tendon hasarları, tibia boyunca hissedilen ağrılar ile kırık ve çıkıklar yer almaktadır (NIH, 2014).

2.3.2.5. Antrenman Eksikliği

Spor faaliyetleri, sporculara yeni fiziksel ve motor beceriler kazandırmaktadır. Araştırmacılar, antrenman sürecinde meydana gelen yaralanmalarla ilişkili birden fazla risk faktörü tanımlamışlardır. Bu faktörler arasında fiziksel uygunluk önemli bir yer

tutmaktadır. Fiziksel uygunluk bileşenleri; aerobik dayanıklılık, kas dayanıklılığı, kas kuvveti, vücut kompozisyonu, esneklik, eklem hareketliliği ve dinamik dengeyi kapsamaktadır (Pollock vd., 1998).

Özetle, spor yaralanmalarına yol açan birçok etken bulunmaktadır. Bunlar arasında bireylerin kendilerine uygun spor türünü seçmemeleri, aşırı ve yoğun antrenman programlarının uygulanması, yaş ve fiziksel özelliklere uygun olmayan spor malzemelerinin kullanılması, koruyucu ekipmanın tercih edilmemesi ve teknik–taktik becerilerin hatalı biçimde uygulanması yer almaktadır. Ayrıca, fiziksel antrenmanların yetersizliği, antrenmanlara hazırlıksız katılım, yetersiz gözlem ve takip, oyun disiplininin sağlanamaması, dengesiz rakiplerle yapılan müsabakalar, olumsuz çevre koşulları ve uygun olmayan ayakkabı seçimi de yaralanma riskini artırmaktadır. Bunun yanı sıra, hatalı tedavi uygulamaları, yetersiz rehabilitasyon süreçleri ile sporcuların yorgun veya hasta oldukları dönemlerde müsabakalara katılmaları da yaralanmalara zemin hazırlayan diğer faktörler arasındadır (Yücel vd., 2014).

İlk bakışta basit gibi görünen bir spor yaralanması, sporcunun beklenenden çok daha uzun süre spordan uzak kalmasına yol açabilmektedir. Bu nedenle, yaralanmalar ortaya çıkmadan önce gerekli önlemlerin alınması, risk faktörlerinin belirlenmesi ve bu sayede yaralanmaların bir bölümünün önlenmesi sağlanabilmektedir (Murphy, Connolly ve Beynnon, 2003).

Yaralanmaların önlenmesinde fiziksel stratejiler kadar, yaralanmaya zemin hazırlayan psikolojik durumlar da etkili olmaktadır. Bu nedenle, spor yaralanmalarının psikolojik nedenlerinin anlaşılması büyük önem taşımaktadır (Rex ve Metzler, 2016).

Yaralanma, moral bozukluğuna ve hatta maddi kayıplara yol açmaktadır. Bireylerin karşılaştıkları yaralanmalarla ilgili kaygı derecesi, sportif aktivitenin düzeyine ve amacına bağlı olarak farklılık göstermektedir.

Örneğin, sağlıklı yaşam için spor yapan birisinde eski durumuna tekrar kavuşamama kaygısı ön planda iken; yarışma amaçlı spor yapan bireylerde bundan başka, zaman kaybetme, eski performansı yakalayamama, başarıdan uzak olma ve hatta maddî kayıp gibi kaygılar ön plana çıkmaktadır (Ergün, 2006).

Her spor branşında olduğu gibi, sporcular kariyerleri boyunca hafif veya ciddi yaralanmalara maruz kalabilirler. Bu tür yaralanmalar, sporcunun uzun süre spordan uzak kalmasına ve bazen spor hayatının sona ermesine yol açabilir. Bu nedenle yaralanmaların sonuçları sporcularda farklı kaygı biçimlerinin gelişmesine neden olmaktadır (Ünver vd., 2020).

Kaygı düzeyi yüksek olan sporcuların, kaygı düzeyi düşük olan sporculara kıyasla daha ağır yaralanmalara maruz kalma olasılığının daha yüksek olduğu görülmektedir (Steffen vd., 2009).

2.4. Sporcu Yaralanmalarına İlişkin Antrenör Tutumlarının Kuramsal Temelleri

Sporcu yaralanmalarına ilişkin antrenör tutumları çok boyutlu bir yapıya sahiptir. Bu yapı, bireysel inançlar, bilişsel değerlendirmeler ve sosyal çevresel etkenlerin birleşiminden oluşmaktadır. Bu bağlamda geliştirilen Sporcu Yaralanması Antrenör Tutum Ölçeği (SYATÖ), üç temel kuramsal yaklaşıma dayanmaktadır:

2.4.1. Öz-Yeterlik Kuramı (Bandura, 1997)

Antrenörün performansına ilişkin güveni ve görev başarısı beklentisi, öz-yeterlik inancını yansıtır. Bu inanç düzeyi, yaralanma durumlarında antrenörün kaygı düzeyi, karar verme becerisi ve müdahale istekliliğini etkiler.

2.4.2. Bilişsel Değerlendirme Kuramı (Lazarus ve Folkman, 1984):

Antrenörün sporcunun yaralanmasını nasıl değerlendirdiği, olayı tehdit ya da meydan okuma olarak algılayıp algılamadığı, tutum ve davranışlarını şekillendirir. Bu süreçte tekrar yaralanma riski, performans kaybı ve psikolojik baskı algısı bilişsel değerlendirmeyle ilişkilidir.

2.4.3. Biyopsikososyal Model (Engel, 1977):

Sporcu sağlığı ve yaralanma yönetimi yalnızca fiziksel faktörlerle açıklanamaz. Psikolojik dayanıklılık, motivasyon, sosyal destek ve antrenör–sporcu iletişimi de yaralanma sürecini etkileyen önemli bileşenlerdir. Bu model, antrenörün sporcunun bütüncül iyilik hâlini gözetten bir yaklaşımla hareket etmesini açıklar.

Bu kuramsal temeller, ölçeğin alt boyutlarının oluşturulmasında yol gösterici olmuş; “Antrenörün Performans ve Öz-Yeterlik Kaygısı”, “Sporcu Yeterliliği ve Tekrar Yaralanma Algısı” ve “Yaralanma Önleyici ve Bütüncül Yaklaşım” boyutlarının yapılandırılmasını sağlamıştır.

2.5. Yaralanma Önleyici Yaklaşım

Antrenörün sporcunun yaralanma riskini azaltmak için fiziksel hazırlık, yüklenme dengesi ve çevresel koşulları dikkate alarak önleyici stratejiler geliştirmesidir (Bahr ve

Krosshaug, 2019). Ancak modern spor biliminde yaralanmayı yalnızca fiziksel bir durum olarak değil, bütüncül (biyopsikososyal) bir süreç olarak ele almak gerekmektedir (Engel, 1977).

2.6. Bütüncül Yaklaşım

Fiziksel faktörlerin yanında psikolojik (motivasyon, stres yönetimi) ve sosyal (destek, iletişim) etkenleri de kapsar. Bu çerçevede, antrenörün sporcunun hem fiziksel hem psikolojik sağlığını gözetken bir anlayış benimsemesi, yaralanma sonrası sürecin kalitesini artırır (Wiese-Bjornstal, 2019).

2.7. Kaygı

Kaygı, bireyin dönemselsel olarak yaşadığı ya da gelecekte karşılaşılabileceğini düşündüğü zorlayıcı olaylara ilişkin olarak hissettiği güvensizlik, kararsızlık ve içsel çatışma durumlarına verdiği tepkiler bütünü olarak tanımlanabilir (Koç, 2004).

Spor yaralanma kaygısı; sporcunun yaralanma olasılığını mümkün ya da yüksek olarak algıladığı sportif durumlarda, bilişsel ve somatik tepkilerle ortaya çıkan bir kaygı eğilimi olarak tanımlanabilir. Bu kaygı türü, sporcunun performansını olumsuz yönde etkileyen; tehdit algısıyla birlikte hissedilen gerginlik, endişe, kaygı ve korku durumlarını içermektedir (Büyüköztürk, 1997).

Bununla birlikte, spor yaralanma kaygısı yaşayan bir sporcu; yaralanma geçmişinden, önceki yaralanmanın ciddiyetinden, spora döndükten sonra geçen zamanın miktarından ve diğer çeşitli yaralanmaya bağlı faktörlerden etkilenebilir (Smith ve Smoll, 1990).

Yaralanma sürecinde sporcunun psikolojik durumunun anlaşılması ve bu süreçte gerekli desteğin sağlanması büyük önem taşımaktadır. Bu dönemde sporculara sunulan psikolojik ve sosyal destek, spora dönüş sürecini olumlu yönde etkilemektedir. Bununla birlikte, sporcunun yaralanma öncesindeki psikolojik durumu da yaralanma sürecinin anlaşılmasında belirleyici bir unsurdur. Nitekim bazı psikososyal faktörler, sporcuların yaralanma yaşama riskini artırabilmektedir. Bu faktörler arasında spora ilişkin artan kaygı düzeyi, özgüven kaybı, müsabaka sırasındaki duygusal durum, özel yaşamda karşılaşılan sorunlar, yetersiz problem çözme becerileri ve sosyal destek eksikliği yer almaktadır (Johnson, 2006).

Sportif yaralanmaların nedenleri arasında yer alan psikolojik faktörler kapsamında, sporcuların kaygı ve depresyon düzeylerinin yüksek olduğu durumlarda kontrolsüz güç

kullanımı, saldırgan tutumlar ve riskli davranışlar sergileyebildikleri; bu durumun da yaralanma riskini artırabildiği belirtilmektedir (Kılıç vd., 2012).

Spor psikolojisinin ilgilendiği 14 farklı konu vardır. Bunlar; motivasyon, konsantrasyon, öfke, stres ve kaygı, prososyal ve antisosyal, tükenmişlik, iletişim, zihinsel dayanıklılık, mükemmeliyetçilik, sosyotropikotonomik kişilik, öz saygı, narsisizm, öz güven ve duygusal zekâdır (Büyükbasmacı, 2023).

Kaygının nedenlerini, düzeyini ve sonuçlarını incelendiğinde sporculara, antrenörlere ve spor yöneticilerine çözüm yollarında önemli katkı sağlayabileceği düşünülmektedir (Bayındır, 2021).

Antrenör ve sporcu ilişkisi sağlıklı olmadığı durumlarda bu konuların herhangi birinde sorun yaşanma ihtimali yükselmektedir (Büyükbasmacı, 2024).

2.8. Öz Yeterlik ve Sporcu Yeterliliği

Öz-yeterlik, bireyin belirli bir görevi başarıyla yerine getirebileceğine ilişkin inancıdır (Bandura, 1997). Bu inanç, bireyin motivasyonunu, performansını ve stresle başa çıkma biçimini doğrudan etkiler. Öz-yeterlik düzeyi yüksek bireyler, karşılaştıkları güçlükleri bir tehdit yerine bir meydan okuma olarak görür ve daha etkili baş etme stratejileri geliştirirler (Schunk ve DiBenedetto, 2016).

Sporcu yeterliliği, sporcunun kendi performansına, becerilerine ve fiziksel kapasitesine yönelik algısını ifade eder (Vealey ve Chase, 2016). Bu algı, yalnızca fiziksel yeteneklerle değil, aynı zamanda psikolojik faktörlerle de şekillenir. Antrenörün sporcusuna yönelik yeterlilik algısı, onun antrenman ve rehabilitasyon sürecindeki desteğini ve yaklaşımını etkileyen önemli bir değişkendir (Gould vd., 2002).

2.9. Öz-Yeterlik Kaygısı

Bireyin belirli bir durumda başarılı olamayacağına yönelik inançlarından kaynaklanan endişe ve stres halidir. Spor ortamında bu durum, antrenörün kendi mesleki becerilerine olan güveninin azalmasıyla ortaya çıkar (Feltz, Short ve Sullivan, 2008). Antrenörler, sporcunun yaralanması durumunda doğru karar verememe veya sporcunun iyileşme sürecini etkili biçimde yönetememe korkusu yaşadığında öz-yeterlik kaygısı artmaktadır.

Tutum kavramı açısından bakıldığında, öz-yeterlik inancı güçlü olan bireylerin genellikle daha olumlu ve çözüm odaklı tutumlar sergilediği görülmektedir (Lane vd., 2002). Dolayısıyla antrenörlerin öz-yeterlik düzeyleri, sporcu yaralanmalarına karşı tutumlarının da belirleyicisi olabilmektedir.

2.10. Tekrar Yaralanma Algısı

Tekrar yaralanma korkusu, sporcunun geçmişte yaşadığı yaralanmanın yeniden meydana gelme olasılığına ilişkin kaygısını ifade eder (Ardernd vd., 2016). Bu korku, performans üzerinde olumsuz bir psikolojik etki yaratabilir. Antrenörün bu algıyı nasıl yönettiği, sporcunun psikolojik iyileşme sürecini de etkiler (Walker vd., 2020).

Tutum açısından değerlendirildiğinde, sporcu yeterliliğine inanan antrenörlerin daha destekleyici ve motive edici bir yaklaşım sergiledikleri görülmektedir (Myer vd., 2017).

2.11. Antrenörlük Kavramı

Antrenör, yüksek başarı seviyesinde idman ve hazırlama ilminin gerektirdiği formasyona sahip, beden ve ruh sağlığını sağlayıcı, beden eğitimi ve spor faaliyetlerinde bulunanları çalıştıracak güce ve bilgiye, aynı zamanda sosyo-psikolojik bilgi ve kabiliyete de sahip olan yetiştirici ve çalıştırıcı kişilere denir (Keten, 1974).

Spor alanında ortaya çıkan son bilgileri takip ederek kendi deneyimleri ile birleştiren ve bunları sporculara aktaran kişilere antrenör denir (Alper, 1998).

Antrenörler, sürekli sporcular ile iletişim içerisinde olan, onların fizyolojik ve duygusal açıdan tanıyan ve ihtiyaçlarını karşılayan, performansını yöneten kişi konumundadır (Çalışkan, 2001).

Yani antrenör; genel ya da belirli bir spor dalına özgü olarak antrenman ve sportif etkinlikleri planlayan ve uygulayan, sporcuyu teknik, taktik, kondisyonel, psikolojik, sosyolojik ve zihinsel yönlerden aşamalı biçimde geliştirerek hedeflenen performans düzeyine ulaştırmayı amaçlayan eğitici bir uzmandır (Türkiye'de Antrenör Eğitimi ve Yeni Uygulama Modeli Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü 2001).

Aynı zamanda antrenör, sporcu için bir rol model olabilir, onun gündelik yaşamını etkileyen önemli kişilerden birisi de olabilir (Soyer vd., 2014). Bir diğer tanıma göre antrenör; sporcularının bireysel beklentilerine yanıt verebilmeye hazır olan, antrenörlük becerilerini sürekli geliştiren, kendi davranışlarının sporcular üzerindeki etkisinin farkında bulunan ve bu doğrultuda sporcunun performansında fark yaratabileceğini bilen kişidir (Anshel, 2003).

2.12. Antrenörlerin Görevleri

Başarılı bir antrenör, sahip olduğu yetki ve sorumluluklar çerçevesinde çeşitli görevler üstlenmektedir. Bu görevler genel olarak şu şekilde özetlenebilir:

Antrenör, sporcuların fiziksel, fizyolojik, psikolojik ve sosyal yönden çok yönlü gelişimine katkıda bulunmalıdır. Yaptırdığı antrenmanların, sporun doğasına ve gereksinimlerine uygun olmasını sağlamalıdır. Sporcuların teknik becerilerini geliştirmelerine, bu becerileri mükemmelleştirmelerine rehberlik etmelidir.

Sporcuların psikolojik hazırlık süreçlerinde, spor egzersiz psikologlarından destek almalı ve bu alanda kendini sürekli geliştirmelidir. Takımın en üst düzeyde gelişimini ve hazırlığını sağlamak için planlamalar yapmalı, periyodik ölçümler ve testlerle süreci değerlendirmelidir.

Her bir sporcunun sağlık durumunu korumak ve geliştirmek antrenörün öncelikli sorumlulukları arasındadır. Olanaklar dâhilinde gerekli güvenlik önlemlerini alarak sporcu yaralanmalarını önlemeye yönelik tedbirler uygulamalıdır. Ayrıca, fizyolojik ve psikolojik antrenman temelleri, beslenme, toparlanma ve planlama konularında sporcuların bilgi düzeylerini artıracak eğitimler vermelidir.

Antrenör, sporcuların aktif ve bilinçli katılımını teşvik etmeli, onların motivasyonlarını ve öz değerlerini korumalarına yardımcı olmalıdır. İyi iletişim ve etkileşim becerileriyle zaman zaman sporculara rehberlik etmeli; uzmanlık sınırlarını bilerek diğer uzman alanlarına saygı göstermeli, gerektiğinde ekip çalışmasıyla destek almalıdır (Konter ve Erkut, 1996).

2.13. Antrenörlerde Aranılan Nitelikler

Etkili bir antrenörün sahip olması gereken çeşitli kişisel ve mesleki özellikler bulunmaktadır. Bunlar genel olarak şu şekilde özetlenebilir:

- Mesleğini severek yapan, kendine güvenen ve istikrarlı bir kişiliğe sahip olmalıdır.
- Sağlam bir karakter sergilemeli, motivasyon düzeyi yüksek olmalıdır.
- Davranışlarıyla sporcularına örnek olmalı, etik değerlere bağlı kalmalıdır.
- Zihinsel olarak dikkatli, doğru düşünebilen ve güven veren bir yapıya sahip olmalıdır.
- Hatalarını kontrol altında tutabilen, kriz durumlarında soğukkanlı davranabilmelidir.
- Gerektiğinde otoritesini koruyabilmeli ancak bunu sertlikten uzak, yapıcı bir biçimde gerçekleştirmelidir.
- İletişim becerileri güçlü, dışa dönük ve empati yeteneği gelişmiş olmalıdır.
- Sporcuların psikolojik özelliklerini anlayabilen, duygusal tepkilerini doğru okuyabilen bir rehber olmalıdır.
- Liderlik özellikleri gelişmiş, bireysel değil ekip odaklı bir anlayış benimsemelidir.

- Ödül ve ceza süreçlerinde adil, dengeli ve tutarlı bir yaklaşım sergilemelidir.
- Mesleki bilgisini güncel tutmalı, ulusal ve uluslararası yenilikleri takip ederek kendini sürekli geliştirmelidir.
- Fiziksel olarak sağlıklı, atletik, iletişim açısından güçlü ve ifade kabiliyeti yüksek olmalıdır (Küçük ve Veysel, 1999).

2.14. Antrenör Sporcu İlişkisi

İletişim, bireyin bir başka kişiye etkide bulunmasının ötesinde, karşılıklı bir paylaşım süreci olarak değerlendirilmektedir. Bu nedenle iletişim tek yönlü değil, iki tarafın da aktif katılımını gerektiren çift yönlü bir olgudur (Gürgen, 1997).

İnsan yaşamında önemli bir yer tutan bu etkileşim süreci, spor ortamında da büyük bir öneme sahiptir. Spor ortamında antrenör ile sporcu arasındaki ilişki, sporcuların hem psikososyal hem de fiziksel gelişimleri açısından belirleyici bir rol oynamaktadır (Jowett ve Cockerill, 2003).

Spor kavramı içerisinde kişiler arası ilişkiler önemli bir yer tutar ve bu ilişkilerin en temelini antrenör–sporcu etkileşimi oluşturur. Antrenör–sporcu ilişkisi, taraflar arasında duygu, düşünce ve davranışların karşılıklı, bilinçli ve amaçlı bir biçimde paylaşılmasını ifade etmektedir (Jowett ve Carter, 2006).

Antrenör ile sporcu arasında onlara özel bir ilişki vardır. İlişki, bireyler arasında duygu, düşünce ve davranışların karşılıklı etkileşim içinde şekillendiği, belirli bir amaca dayanan kişilerarası bir bağ olarak ele alınmaktadır. Bu yaklaşım, ilişkinin temel unsurlarını ortaya koymakta ve antrenör–sporcu ilişkisinin yapısını ve işlevsel boyutlarını açıklamaya yardımcı olmaktadır (Jowett ve Carter, 2006; Smith ve Smoll, 1996).

Antrenör ile sporcu ilişkisinde etkili iletişim kurmak, pozitif ilişki kurmak sporcuların motivasyonu, psikososyal ve fiziksel performansı açısından önemli bir unsurdur (Jowett ve Cockerill, 2003).

Antrenör-sporcu ilişkisi uzun vadeli başarılar için önemli faktörler arasındadır. Çünkü antrenör ve sporcu ilişkisinde başarılı etkileşim arttığında beceriler de gelişmektedir (Altıntaş vd., 2013). Antrenör ve sporcu ilişkisinin yetersiz kalması veya negatif seyretmesi de çeşitli sorunları beraber getirebilmektedir. Negatif bir iletişim sürecinde antrenör tarafından gelen ve sporcular tarafından algılanan agresif bir iletişim tarzı sporcu doyumunu, sporcuların sportmence davranışını ve takım başarı oranını olumsuz etkilemektedir (Kassing ve Infante, 1999).

Antrenör ile sporcu arasındaki ilişkide iletişim, güven, saygı, açıklık, dürüstlük, motivasyon, bireyselleştirme ve profesyonellik unsurları yeterli düzeyde değilse, sağlıklı bir antrenör–sporcu ilişkisinden söz etmek mümkün olmayabilir (Büyükbasmacı, 2023).

Bu doğrultuda, antrenör–sporcu ilişkisi karşılıklı bir etkileşime dayanmaktadır ve her iki taraf da ortak bir çalışma süreci içindedir. Sporcu, antrenörünün bilgi, deneyim ve donanımından en iyi şekilde yararlanmaya çalışırken; antrenör de sporcunun performansını geliştirebilmek için kendi bilgi birikimi, tecrübesi ve becerilerini etkin biçimde kullanma çabasıdadır (Selağzı ve Çepikkurt, 2014).

Antrenör ile sporcu arasındaki ilişki kalitesi (Donuk, 2007) ve liderlik sporcuların başarıya ulaşmasında, çok önemlidir (Filiz ve Demirhan, 2017). Sporcuların üst düzey performans gösterebilmeleri, antrenörleriyle kurdukları ilişkinin sağlıklı ve güçlü olmasına bağlıdır (Yıldız, 2011).

Sporcu ve antrenör ilişkisi; bağlılık, tamamlayıcılık ve yakınlık alt boyutları ile açıklanmaktadır (Jowett ve Cockerill, 2002; Jowett ve Ntoumanis, 2004).

- Yakınlık ilişkinin duygusal tonunu yansıtır (Jowett, 2008). Antrenör ve sporcunun karşılıklı beğeni, güven, saygı ve takdir derecesini ifade etmek için kullanılmaktadır.

- Bağlılık, antrenörleri ve sporcunun karşılıklı olarak ve bir beklentiye girmeksizin ilişkiyi devam ettirme niyet ve arzusunu ifade eder (Adie ve Jowett, 2010; Jowett, 2005).

- Tamamlayıcılık ise antrenör ve sporcu arasında işbirliği olarak tanımlanabilir. İkisinin de kazanma isteği, birbirlerine dostça ve arkadaş canlısı yaklaşımları, sorumluluk alabilmeleri gibi davranışsal özellikler tamamlayıcılık boyutunu ifade etmektedir (Jowett, 2005).

Sporcu açısından bu ilişki, antrenörün bilgi birikimi, deneyimi ve mesleki yeterliliğinden yararlanmayı ifade ederken; antrenör açısından ise sahip olduğu yetkinlikleri sporcunun performansı aracılığıyla başarıya dönüştürme gereksinimini yansıtmaktadır. Bu karşılıklı etkileşim doğrultusunda sporcu ve antrenör, profesyonel bir iş birliği geliştirerek hedeflenen performans düzeyine ulaşabilmek için birlikte zaman geçirme ve koordinasyon içinde çalışma ihtiyacı duymaktadır (Antonini Philippe ve Seiler, 2006).

2.15. Tutum

Tutum, bireyin kendisine ya da çevresindeki bir nesneye, toplumsal olaya veya konuya yönelik olarak deneyimleri, bilgileri, duyguları ve güdülerine dayalı biçimde oluşturduğu zihinsel, duygusal ve davranışsal tepki eğilimidir (İnceoğlu, 2010).

Bilimsel çalışması 19. yüzyılda başlayan tutum, Latince'nin kökenindedir. "Taşınmaya hazır" anlamına gelir. Sosyal bilimlerdeki birçok kavram gibi tutum kavramı üzerinde tam bir fikir birliği olmadığından, her tutum tanımını tutumun ne olduğu hakkında farklı kavramsallaştırmalar içerebilir veya tutumun farklı yönünü vurgulayabilir (Tavşancıl, 2006).

Bu tanım ve açıklamalardan yola çıkarak, tutumlarla ilgili aşağıda belirtilen özellikler sıralanabilir (Tavşancıl, 2002);

1. Tutumlar doğuştan gelen durumlar değildir yaşanarak kazanılır. Birey toplumsallaşırken kültürel olarak kazanır. Yani, tutumlar yaşantılar yoluyla öğrenilmiştir.

2. Tutumlar belli bir süre devamlılık gösterirler. Bireyler yaşamlarının belli dönemlerinde aynı düşünceye sahip olurlar.

3. Tutumlar, birey ve nesne arasındaki ilişkide bir düzenlilik olmasını sağlarlar.

Öğrenme süreci içinde derece derece biçimlendiğinden, insanın çevresini anlamasına da yardımcı olurlar.

4. İnsan ile nesne arasındaki ilişkide, bireyin geliştirdiği tutumlar belirli bir yönelime ve yanlılığa neden olmaktadır. Kişi, bir nesneye yönelik tutum geliştirdikten sonra, o nesneyi tamamen tarafsız bir biçimde değerlendirmekte zorlanır.

5. Nesneye ilişkin olumlu ya da olumsuz bir tutumun oluşması, ancak o nesnenin başka nesnelerle karşılaştırılması sonucu mümkündür.

6. Kişisel tutumlar gibi toplumsal tutumlar da vardır. Toplumsal tutumlar, toplumsal değer, grup ve nesnelere yönelik tutumlardır.

7. Tutum bir tepki gösterme eğilimidir. Bir başka deyişle, tutumlar tepkide bulunmaya ilişkin bir eğilimdir.

8. Tutumlar olumlu ya da olumsuz davranışlara yol açabilir.

Tutumlar, bireylerin belirli bir kişi, nesne ya da olaya yönelik olarak öğrenme süreçleri sonucunda geliştirdikleri ve davranışlarına yön veren olumlu ya da olumsuz değerlendirme eğilimleri olarak tanımlanmaktadır (Allport, 1935; Ajzen ve Fishbein, 1977; Eagly ve Chaiken, 1993; Ajzen ve Fishbein, 2010).

Bireyler çok sayıda ve çeşitli tutumlara sahip olabilmekle birlikte, bu araştırmada özellikle antrenörlerin sporcuya karşı tutumu üzerinde durulmaktadır.

2.15.1. Antrenör Tutumu

Bireylerin bir konu hakkındaki tutumları onların bu konu ile ilgili olan davranışlarını etkiler. Bireylerin tutumları, onların sahip oldukları bilgileri ve bu bilgileri yorumlama şekillerine etki ederek davranışlarına yön verir (Maio, 2018).

Tutumlar, bireylerin sosyal uyaranlara verdikleri tepkileri, bu uyaranlara ilişkin duygu ve düşüncelerini ve onlara yönelik davranış biçimlerini belirleyen psikolojik eğilimlerdir. Sosyal ortamlarda karşılaşılan çekicilik, önyargı, benlik saygısı ve değerler gibi kavramlar, tutumların oluşumunda temel belirleyiciler arasında yer almaktadır. Buna göre; çekicilik bireylerin diğer insanlara yönelik tutumlarını, önyargı belirli bir gruba veya grup üyelerine yönelik tutumlarını, benlik saygısı kişinin kendine karşı geliştirdiği tutumları, değerler ise bireylerin soyut ilke ve normlara ilişkin tutumlarını yansıtmaktadır (Ünlü, 2019).

Bu doğrultuda, antrenörlerin mesleklerine yönelik olumlu ya da olumsuz tutumlarının, antrenörlük sürecinde sergiledikleri davranışları doğrudan etkileyebileceği ifade edilebilir. Genel olarak değerlendirildiğinde ise, tutum kavramı davranış bilimlerinin temel yapı taşlarından biri olarak kabul edilmektedir (İnceoğlu, 2010).

Antrenörlerin mesleklerine yönelik olumlu bir tutum geliştirmeleri, kişisel gelişimlerini sağlıklı biçimde sürdürmelerine, mesleki sorumluluklarını etkili şekilde yerine getirmelerine ve spor bilimleri alanındaki hızlı bilimsel ilerlemelere uyum sağlamalarına katkıda bulunur. Bu durum, aynı zamanda sahip oldukları bilgi ve deneyimleri sporcularına daha etkili biçimde aktarabilmelerini de kolaylaştırmaktadır. Alanda yapılan araştırmalar, bir mesleğe ilişkin tutumun çok sayıda faktörden etkilenebileceğini göstermektedir (Çakır, 2005; Eraslan ve Çakıcı, 2011).

3. MATERYAL VE YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın etiği, modeli, süreci, amacı ve önemi, hipotezleri, sınırlılıkları, evreni ve örnekleme, veri toplama araçları ve verilerin analizi konularında kapsamlı bilgiler sunulmaktadır.

3.1. Araştırma Etiği

“Sporcu Yaralanması Antrenör Tutum Ölçeği Bir Ölçek Geliştirme Çalışması” konulu etik kurul başvuru; Gümüşhane Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu’nun 27/03/2025 tarih ve 2025/4 sayılı toplantısında görüşülmüş olup; projenin yürürlükteki mevzuata uygun olduğuna oy birliği ile karar verilmiştir.

3.2. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, sporcuların yaralanması durumunda antrenörlerin tutumlarını belirlemeye yönelik bir ölçme aracının geliştirilmesini amaçlamaktadır. Bu doğrultuda çalışma, metodolojik araştırma modeli çerçevesinde yürütülmüştür. Metodolojik araştırmalar, ölçme araçlarının geliştirilmesi, uyarlanması ve psikometrik özelliklerinin incelenmesine yönelik çalışmalardır.

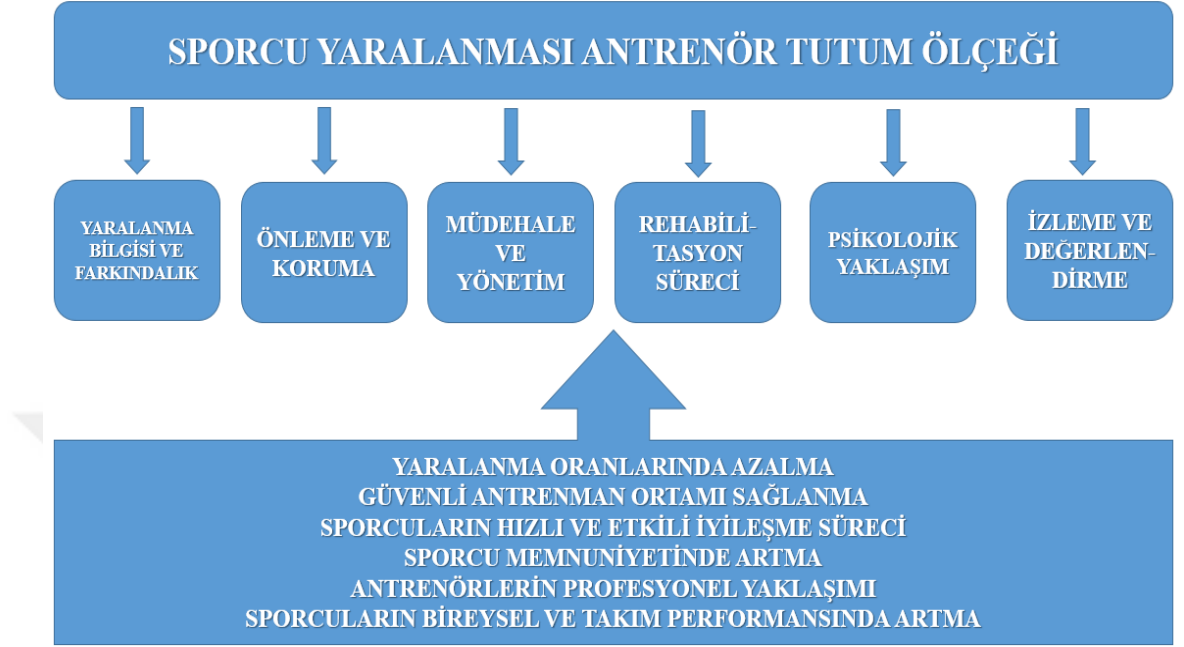
Araştırma sürecinde elde edilen veriler, betimleyici (deskriptif) ve tarama (survey) modeline uygun olarak toplanmıştır. Bu modeller, mevcut durumu olduğu şekliyle ortaya koymayı, bireylerin tutum ve görüşlerini belirlemeyi amaçlayan yaklaşımlardır. Bu kapsamda, antrenörlerin sporcu yaralanmalarına yönelik bilgi, farkındalık, kaygı düzeyleri ve tutumları belirlenmeye çalışılmıştır.

3.3. Kavramsal Model

Bu çalışma, antrenörlerin sporcu yaralanmalarına yönelik tutumlarını çok boyutlu bir yaklaşımla incelemeyi amaçlamaktadır. Geliştirilen "Sporcu Yaralanması Antrenör Tutum Ölçeği" kavramsal modeli, antrenörlerin yaralanma süreçlerine ilişkin bilgi düzeyleri, önleyici yaklaşımları, müdahale becerileri, rehabilitasyon sürecine katkıları, psikolojik destek mekanizmaları ve izleme-değerlendirme faaliyetlerini kapsayan altı temel boyuttan oluşmaktadır.

Model, antrenörlerin bu boyutlardaki tutumlarının, sporcu sağlığı ve performansına yönelik çeşitli olumlu çıktılarla ilişkili olduğunu öngörmektedir. Bu çıktılar arasında yaralanma oranlarında azalma, güvenli antrenman ortamının sağlanması, sporcuların hızlı

ve etkili iyileşme süreçleri, sporcu memnuniyetinin artması, antrenörlerin profesyonel yaklaşım sergilemesi ve sporcuların uzun vadeli performanslarının sürdürülebilirliği ve performansta artma yer almaktadır.

Şekil 1. Sporcu Yaralanması Antrenör Tutum Ölçeğinin Kavramsal Model Şeması

Kavramsal modelde oklar, antrenör tutumunun ana yapısından başlayarak alt boyutlara ve bu boyutların birleşimiyle ortaya çıkan beklenen çıktılara doğru bir akış göstermektedir. Bu akış, antrenörlerin yaralanmaya yönelik tutumlarının, sporcu sağlığı ve performansını doğrudan etkileyen bir dizi faktörü nasıl şekillendirdiğini vurgulamaktadır.

Bu model, Bandura (1997)'nin öz-yeterlik kuramı, Lazarus ve Folkman (1984)'in bilişsel değerlendirme kuramı ve Engel (1977)'in biyopsikososyal modeli temel alınarak geliştirilmiştir. Söz konusu kuramlar, antrenörlerin sporcu yaralanmalarına ilişkin tutumlarının hem bilişsel hem duygusal hem de davranışsal boyutlarını açıklamakta; modelin üç faktörlü yapısına kuramsal dayanak sağlamaktadır.

3.4. Araştırma Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın temel amacı, sporcuların yaşadığı yaralanma durumlarında antrenörlerin sergilediği tutum ve kaygı düzeylerini belirlemeye yönelik geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirmektir. Geliştirilen Sporcu Yaralanması Antrenör Tutum

Ölçeği (SYATÖ), antrenörlerin yaralanma sürecine verdikleri duygusal, bilişsel ve davranışsal tepkileri çok boyutlu biçimde değerlendirmeyi hedeflemektedir.

Literatürde Wiese-Bjornstal (2014) yaptığı çalışmaya göre sporcu yaralanmalarına yönelik çalışmaların çoğunlukla fizyolojik ve tıbbi boyuta odaklandığı, ancak antrenörlerin bu süreçteki psikolojik ve tutumsal rollerine ilişkin araştırmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Bu durum, özellikle Türkiye’deki antrenör örneklemeleri üzerinde yapılmış araştırmaların azlığı nedeniyle önemli bir boşluğu ortaya koymaktadır.

Araştırma kapsamında geliştirilen ölçek aracılığıyla, antrenörlerin öz-yeterlik ve performans kaygısı, sporcunun fiziksel ve psikolojik yeterliliğine ilişkin algıları ile yaralanmayı önleme ve süreci yönetme yaklaşımları ölçülmektedir. Bu yönüyle çalışma, antrenörlerin yaralanma olgusunu yalnızca fiziksel bir durum olarak değil; psikolojik, sosyal ve yönetsel boyutlarıyla bir bütün olarak ele alabilmelerine bilimsel bir zemin sunmaktadır.

Sporcu yaralanmaları, yalnızca fiziksel iyileşme sürecini değil; psikolojik dayanıklılığı, motivasyonu ve spora dönüş sürecini de etkileyen çok boyutlu bir süreçtir. Bu noktada antrenörün tutumları, sporcunun yaralanma sürecine uyum sağlamasında ve performansını yeniden kazanmasında belirleyici bir rol oynamaktadır. Ancak literatürde, antrenörlerin bu süreçle ilişkin tutumlarını kapsamlı biçimde ölçebilecek özgün bir ölçüm aracının bulunmadığı dikkat çekmektedir.

Bu araştırma, bu eksikliği gidermek amacıyla sporcu yaralanmaları karşısında antrenörlerin tutumlarını ölçebilecek geçerli ve güvenilir bir ölçek geliştirmeyi hedeflemektedir. Geliştirilen ölçeğin; antrenörlerin yaralanma sürecine verdikleri duygusal ve bilişsel tepkileri, yaralanma önleme ve yönetme becerilerini değerlendirmede kullanılabilecek, performans gelişimi ve profesyonel yaklaşımı destekleyen bir araç olması amaçlanmıştır.

Araştırmadan elde edilecek bulguların, sporcu sağlığı programlarının planlanması, antrenör eğitimlerinin geliştirilmesi ve sporcu memnuniyeti ile takım başarısının artırılmasına katkı sağlayacağı öngörülmektedir. Böylece çalışmanın, alana bilimsel ve uygulamaya dönük bir model kazandırması beklenmektedir. Bu doğrultuda araştırma, metodolojik bir ölçek geliştirme çalışması olarak tasarlanmış ve antrenörlerin sporcu yaralanmalarına yönelik tutumlarını ölçmeyi hedefleyen bir ölçek oluşturmak amaçlanmıştır.

3.5. Araştırma Süreci

Çalışmaya, Gümüşhane Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, Trabzon Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, Adıyaman Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, Gümüşhane Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Adıyaman Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Erciyes Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi ve özel sektörde görev yapan antrenörler gönüllülük esasına göre dahil edilmiştir. Ölçeğin uygulanmasına geçilmeden önce uzman görüşü alınmış ve gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Ardından 50 antrenör ile pilot uygulama gerçekleştirilmiş, bu süreçte ölçek maddelerinde anlaşılmayan ifadeler düzeltilmiştir. Pilot uygulamanın ardından 607 antrenörden elde edilen veriler istatistiksel analizlerde kullanılmıştır.

3.6. Araştırma Problemi

Bu araştırmanın temel problemi, sporcu yaralanmalarına ilişkin antrenör tutumlarını belirlemeye yönelik geçerli ve güvenilir bir ölçeğin bulunmaması ve bu eksikliğin giderilmesine yönelik bir ölçeğin geliştirilmesidir.

3.7. Araştırma Hipotezleri

Araştırmada test edilecek olan hipotezler şunlardır:

- 1- SYATÖ Türk popülasyonu için geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracıdır.
- 2- SYATÖ için önerilen faktör modeli, doğrulayıcı faktör analizinde kabul edilebilir uyum indeksleri (ör. $CFI \geq 0.90$, $TLI \geq 0.90$, $RMSEA \leq 0.08$) göstermektedir.
- 3- SYATÖ'nin toplam puanı ve alt boyut puanları, yüksek düzeyde iç tutarlılık katsayılarına (Cronbach alfa ≥ 0.70) sahiptir.
- 4- Katılımcıların SYATÖ toplam puanları cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermektedir.
- 5- Cinsiyete göre Antrenörün Performans ve Öz-Yeterlik Kaygısı alt boyutu puanlarında anlamlı fark vardır.
- 6- Cinsiyete göre Sporcu Yeterliliği ve Tekrar Yaralanma Algısı alt boyutu puanlarında anlamlı fark vardır.
- 7- Cinsiyete göre Yaralanma Önleyici ve Bütüncül Yaklaşım alt boyutu puanlarında anlamlı fark vardır.
- 8- Katılımcıların yaş gruplarına göre ölçek toplam puanları anlamlı farklılık göstermektedir.
- 9- Yaş arttıkça Antrenörün Performans ve Öz-Yeterlik Kaygısı puanı azalmaktadır.

10- Yaş gruplarına göre Sporcu Yeterliliği ve Tekrar Yaralanma Algısı puanları anlamlı farklılık göstermektedir.

11- Yaş gruplarına göre Yaralanma Önleyici ve Bütüncül Yaklaşım puanları farklılık göstermektedir.

12- Gelir düzeyi gruplarına göre ölçek toplam puanları anlamlı farklılık göstermektedir.

13- Gelir düzeyi gruplarına göre her üç alt boyut puanı arasında anlamlı fark vardır.

14- Eğitim düzeyine göre ölçek toplam puanları anlamlı farklılık göstermektedir.

15- Eğitim düzeyine göre diğer alt boyut puanlarında farklılık vardır.

16- Antrenörlük süresi arttıkça Performans ve Öz-Yeterlik Kaygısı puanı azalmaktadır.

17- Antrenörlük süresi arttıkça Yaralanma Önleyici ve Bütüncül Yaklaşım puanı artmaktadır.

18- Antrenörlük süresi arttıkça Sporcu Yeterliliği ve Tekrar Yaralanma Algısı puanı düşmektedir.

19- Antrenörlük kademesine göre ölçek toplam puanları anlamlı farklılık göstermektedir.

20- Antrenörlük kademesi arttıkça Yaralanma Önleyici ve Bütüncül Yaklaşım puanı artmaktadır.

21- Futbol antrenörleri ile diğer branş antrenörlerinin toplam tutum puanları arasında anlamlı fark vardır.

22- Çalışılan sporcu grubuna göre ölçek toplam puanları anlamlı farklılık göstermektedir.

23- Çalışılan gruba göre üç alt boyut puanları arasında anlamlı fark vardır.

3.8. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları

Araştırmanın coğrafi kapsamı Türkiye ile sınırlıdır. Çalışma, gönüllülük esasına dayalı olarak Gümüşhane Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, Trabzon Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, Adıyaman Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, Gümüşhane Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Adıyaman Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Erciyes Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi ve özel sektörde görev yapan antrenörler üzerinde yürütülmüştür.

Araştırma, sporcularının yaralanması durumunda antrenörlerin yaşadıkları kaygı ve tutumları belirlemeye yönelik geliştirilen “Sporcu Yaralanması Antrenör Tutum Ölçeği”nin geçerlik ve güvenirlik çalışmaları ile sınırlıdır. Ölçek kapsamında branş

sorusu yer almamakla birlikte, futbol antrenörlerinin kademeleri farklılık gösterdiğinden, yalnızca futbol antrenörleri için kademelere göre ayrı değerlendirme imkânı sağlanmıştır.

3.9. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Bu araştırmanın evrenini Türkiye’de görev yapan antrenörler oluşturmaktadır. Araştırma, gönüllülük esasına dayalı olarak Gümüşhane Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, Trabzon Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, Adıyaman Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, Gümüşhane Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Adıyaman Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Erciyes Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi ve özel sektörde görev yapan antrenörler ile yürütülmüştür. Araştırma sürecinde gönüllü olarak katılan 607 antrenör örneklem olarak belirlenmiş ve veri toplama araçları bu katılımcılara gönüllülük esaslı uygulanmıştır. Araştırmanın örnekleminin belirlenmesinde, açıklayıcı faktör analiz yöntemleri kullanıldığı için madde başına en az 20 katılımcı kullanılması önerilmektedir (Kline, 2013). Bu çalışmada uygulanacak ölçüm aracının 13 madde olması sebebiyle örneklem genişliğinin en az 260 olması gerekmektedir. Örneklem grubunun evreni temsil etmesi amacıyla 607 antrenöre ulaşılmıştır.

3.10. Veri Toplama Araçları

Araştırma kapsamındaki katılımcılara, çalışmanın amaçlarına uygun olarak hazırlanan ölçek formu, gönüllülük esasına dayalı şekilde internet üzerinden online veya basılı form olarak uygulanmıştır. Veri toplama sırasında katılımcılara gerekli bilgilendirmeler yapılmış ve ölçeği eksiksiz ve doğru biçimde doldurmaları sağlanmıştır. Ölçek formu iki bölümden oluşmaktadır; birinci bölümde Kişisel Bilgiler Formu, ikinci bölümde ise Sporcu Yaralanması Antrenör Tutum Ölçeği (SYATÖ) yer almaktadır.

3.10.1. Kişisel Bilgi Formu

Kişisel Bilgi Formu, katılımcıların cinsiyet, yaş, gelir düzeyi, eğitim düzeyi, antrenörlük süresi, antrenörlük kademesi ve çalıştıkları grup ile ilgili özelliklerini belirlemeye yönelik sorulardan oluşmaktadır. Demografik bilgi formu hazırlanırken, konuya ilişkin literatürdeki önceki araştırmalar referans alınmıştır.

3.10.2. Sporcu Yaralanması Antrenör Tutum Ölçeği (SYATÖ)

Katılımcıların sporcu yaralanmasına yönelik tutumlarını ölçmek amacıyla, araştırmacı tarafından geliştirilen ölçek 13 maddeden oluşan 5’li Likert tipi bir form olarak hazırlanmıştır. Ölçekteki maddeler, “Tamamen Katılmıyorum”, “Katılmıyorum”,

“Kararsızım”, “Katılıyorum” ve “Tamamen Katılıyorum” seçeneklerini içeren 5’li Likert tipi ile derecelendirilmiştir. “Antrenörün Performans ve Öz-Yeterlik Kaygısı”, “Sporcu Yeterliliği ve Tekrar Yaralanma Algısı” ve “Yaralanma Önleyici ve Bütüncül Yaklaşım” olarak 3 alt boyuttan oluşmaktadır.

3.10.3. Ölçek Geliştirme Süreci

Ölçek geliştirme süreci şu adımları kapsamaktadır:

3.10.3.1. Taslak Ölçek Formu Oluşturulması

Veri toplama aracının geliştirilmesi aşamasında, spor yaralanmaları, kaygı, tutum, antrenör ve sporcu ilişkisi konularında makale, kitap ve tezler taranmış; özellikle sporda yaralanma sonucu antrenör tutumu, antrenör kaygısı ve antrenör-sporcu ilişkisi ile ilgili literatür incelenmiştir. Bu süreç sonucunda 31 maddelik bir soru havuzu oluşturulmuştur. Ölçekteki maddeler, “Tamamen Katılmıyorum”, “Katılmıyorum”, “Kararsızım”, “Katılıyorum” ve “Tamamen Katılıyorum” seçeneklerini içeren 5’li Likert tipi derecelendirme ile puanlanacak şekilde hazırlanmıştır.

Maddelerin anlaşılır olması ve katılımcıları yormayacak şekilde sade bir dil kullanılmasına özen gösterilmiştir.

3.10.3.2. Uzman Görüşü Alınması

Madde havuzundaki her maddenin yanında “uygun”, “uygun değil” ve “geliştirilebilir” seçenekleri yer almış ve madde havuzu uzman görüşüne sunulmuştur. Uzman görüşü alınmasının amacı, ölçeğin kapsam geçerliliğini sağlamaktır. Kapsam geçerliliği, her bir maddenin ölçülmek istenen özelliğe uygun olup olmadığının uzman görüşü aracılığıyla belirlenmesidir (Karasar, 2014; Tekin, 2004).

Bu çerçevede madde havuzu, Türk Dili ve Edebiyatı alanından 1 ve Beden Eğitimi ve Spor alanından 10 öğretim üyesi olmak üzere toplam 11 akademisyene sunulmuştur. Alınan görüşler doğrultusunda kapsam ve görünüm geçerliliği değerlendirilmiş; bazı maddelerin dili anlaşılır hâle getirilmiş, 5 madde çıkarılmış ve ölçek 26 maddelik hâle getirilmiştir.

Ölçeğin kapsam geçerliliğini belirlemek amacıyla, madde havuzu uzman görüşüne sunulmuş ve kapsam geçerliliğini desteklemek için ise Lawshe tekniği kullanılmıştır.

Lawshe Tekniği:

Kapsam geçerlik oranları", Lawshe (1975) tarafından geliştirilmiştir. Bu nedenle Lawshe tekniği olarak bilinen bu yaklaşım 6 aşamadan oluşmaktadır.

- a) Alan uzmanları grubu oluşturulması
- b) Aday ölçek formlarının hazırlanması
- c) Uzman görüşlerinin alınması
- d) Maddelere ilişkin kapsam geçerlik oranlarının analiz edilmesi
- e) Ölçeğe ilişkin kapsam geçerlik indekslerinin analizleri
- f) Kapsam geçerlik oranlar ölçütlerine göre nihai formun oluşturulması

Lawshe tekniğinde, en az 5 en fazla ise 40 uzman görüşüne ihtiyaç vardır. Her bir madde uzman görüşleri “madde hedeflenen yapıyı ölçüyor”, “madde yapı ile ilişkili ancak gereksiz” ya da “madde hedeflenen yapıyı ölçmez” şeklinde derecelendirilmektedir. Kapsam geçerliğinin yanı sıra benzer şekilde maddenin anlaşılabilirliği, hedef kitleye uygunluğu vb. amacıyla da uzman görüşleri derecelendirilebilir (Lawshe, 1975).

Buna göre, uzmanların her bir maddeye ilişkin değerlendirmeleri doğrultusunda Kapsam Geçerlik Oranları (KGO) hesaplanmıştır. KGO, ilgili madde için “Gerekli” görüşünü veren uzman sayısının, maddeye ilişkin görüş bildiren toplam uzman sayısına oranının 1 eksiği alınarak elde edilmektedir (Eşitlik 1).

$$KGO = \frac{N_G}{N / 2} - 1$$

(Eşitlik 1)

Bu eşitlikte:

KGO: Kapsam geçerlilik oranları,

N_G : Maddeyi “gerekli” olarak değerlendiren uzman sayısı,

N : Maddeye ilişkin görüş bildiren toplam uzman sayısını göstermektedir (Lawshe, 1975).

Eşitlik 1’e göre; uzmanların yarısı maddeye ilişkin “Gerekli” görüşünü bildirdiğinde $KGO = 0$ olur. Uzmanların yarısından fazlası maddeyi “Gerekli” olarak değerlendirmişse $KGO > 0$, yarısından azı “Gerekli” görüşünü bildirmişse $KGO < 0$ olarak hesaplanır (Lawshe, 1975).

KGO değerleri negatif veya sıfır olduğunda, bu maddeler kapsam geçerliği açısından yetersiz kabul edilerek ilk aşamada elenmektedir. KGO değerleri pozitif olan maddeler için ise istatistiksel anlamlılık değerlendirmesi yapılmaktadır. Elde edilen KGO’ların anlamlılığını test etmek amacıyla literatürde başlangıçta birikimli normal dağılımdan yararlanılırken, hesaplamayı kolaylaştırmak için Veneziano ve Hooper tarafından 0.05 anlamlılık düzeyinde minimum KGO değerlerini gösteren bir tablo

geliştirilmiştir. Bu tabloya göre uzman sayısına karşılık gelen minimum değerler, aynı zamanda ilgili maddenin istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını göstermektedir (Veneziano ve Hooper, 1997).

Tablo 1. Anlamlılık Düzeyinde KGO'lar İçin Minimum Değerler (Veneziano ve Hooper, 1997).

Uzman Sayısı	Minimum Değer	Uzman Sayısı	Minimum Değer
5	0.99	13	0.54
6	0.99	14	0.51
7	0.99	15	0.49
8	0.78	20	0.42
9	0.75	25	0.37
10	0.62	30	0.33
11	0.59	35	0.31
12	0.56	40+	0.29

Kapsam geçerlik indeksi $KGİ=0.05$ düzeyinde anlamlı olan ve nihai forma alınacak maddelerin toplam KGO ortalamaları üzerinden elde edilir. Eğer ölçülmek istenen özellik birden fazla boyutu kapsıyorsa, her bir boyut için ayrı ayrı KGİ hesaplanmalıdır (Veneziano ve Hooper, 1997).

3.10.3.3. Pilot Çalışma

Tezbaşaran (1996)'ın belirttiği üzere, bir ölçekte yer alacak maddeler alan taraması sonucunda tasarlandıktan sonra ön değerlendirmeye tabi tutulsa ve gerekli düzeltmeler yapılsa dahi, bu aşamada henüz uygulamaya hazır değildir. Bu doğrultuda, uzman görüşleri doğrultusunda şekillendirilen 26 maddelik ölçek formu, araştırmaya gönüllü olarak katılan 50 kişilik (18 kadın, 32 erkek) bir ön uygulama grubuna uygulanmıştır. Uygulama sonrasında, katılımcıların anlamakta güçlük çektiği veya ifade açısından yetersiz bulunan maddeler belirlenmiş, bu maddeler dil ve anlam bütünlüğü açısından yeniden düzenlenerek ölçeğin son hâli oluşturulmuştur.

3.10.3.4. Ölçeğin Uygulanması

Bu aşamada oluşturulan 26 maddelik taslak ölçek, Gümüşhane Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, Trabzon Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, Adıyaman Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, Gümüşhane Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Adıyaman Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Erciyes Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi ve özel sektörde görev yapan, 18 yaş ve üzeri toplam 607 antrenöre uygulanmıştır. Ölçeğin geçerlik ve güvenirlik analizleri sonucunda yapılan istatistiksel değerlendirmeler neticesinde, ölçek

13 maddeye indirgenmiş ve “Sporcu Yaralanması Antrenör Tutum Ölçeği”nin nihai formu elde edilmiştir. Nihai ölçeğe ulaşılmasına ilişkin analiz ve bulgular tez çalışmasının bulgular bölümünde ayrıntılı olarak sunulmuştur.

3.10.3.5. Güvenirlik Analizi

Ölçme aracının temel teknik özelliklerinden biri olan güvenilirlik, “ölçme aracının, ölçmek istediği özelliği ne derece tutarlı ve kararlı biçimde ölçtüğünü gösteren bir ölçüttür” (Tavşancıl, 2002).

İdeal koşullarda, ölçülmek istenen özellik sabit kaldığında ve tekrarlanan ölçümler aynı sonuçları verdiğinde, ölçme aracının güvenilirliğinden söz edilir. Bu kapsamda, tutum maddelerini içeren ölçek formu, yukarıda belirtilen aşamalardan geçirildikten sonra 50 antrenöre uygulanmış ve elde edilen veriler doğrultusunda ölçeğin güvenilirliği değerlendirilmiştir. Likert tipi ölçekler için en uygun yöntem olan Cronbach Alpha katsayısı hesaplanarak ölçeğin iç tutarlılığı belirlenmiştir (Tezbaşaran, 1997). Elde edilen veriler SPSS programı kullanılarak analiz edilmiş ve ölçeğin güvenilirlik düzeyi istatistiksel olarak incelenmiştir.

3.10.3.6. Geçerlik Analizi

Bir ölçme aracının geçerliği, aracın neyi ölçtüğünü ve bu ölçümü ne düzeyde doğru gerçekleştirdiğini ifade eder (Anastasi ve Urbina, 1997). Bu araştırmada geliştirilen tutum ölçeğinin geçerlik çalışmaları kapsamında hem içerik geçerliği hem de yapı geçerliği incelenmiştir. İçerik geçerliği, ölçme aracındaki maddelerin ölçülmek istenen kavramı ne ölçüde temsil ettiğini ve amaca uygun olup olmadığını değerlendirmeye yöneliktir. Bu amaçla, ölçekte yer alan maddelerin kapsam geçerliliği, ilgili alandaki uzmanların görüşleri doğrultusunda değerlendirilmiştir (Tyler, 1971). Bu aşamada, kapsam geçerliği için ek bir sınama yapılmamış; ölçek maddelerinin belirlenmesi sürecinde alınan uzman görüşlerinin içerik geçerliliğini sağlamak için yeterli olduğu kabul edilmiştir.

Ölçeğin geçerliliğini belirlemek amacıyla yapılan kapsam geçerliği değerlendirmesinde, tutum ifadelerinin oluşturulması sürecinde alan uzmanı ve onbir akademisyenin görüşleri temel alınmıştır. Akademisyenlerin önerileri doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılarak maddeler yeniden yapılandırılmıştır. Bu doğrultuda, düzenlenen maddelerin ölçeğin amacına uygun olduğu ve ölçülmek istenen alanı yeterli düzeyde temsil ettiği sonucuna varılmıştır.

Ayrıca, kapsam geçerliliğini desteklemek amacıyla Lawshe tekniği (Lawshe, 1975) uygulanmış ve uzman görüşleri doğrultusunda her bir maddenin Kapsam Geçerlik Oranı

(KGO) hesaplanmıştır. Elde edilen sonuçlar, ölçek maddelerinin ölçülmek istenen yapıyı yeterli düzeyde temsil ettiğini göstermiştir. Kullanılan teknik ve hesaplanan oranlara ilişkin ayrıntılı bilgilere veri analizi bölümünde yer verilmiştir.

Yapı geçerliliği, elde edilen sonuçların hangi kuramsal yapıyla ilişkili olduğunu ortaya koyar. Başka bir ifadeyle, bir ölçme aracının soyut bir kavramı ne ölçüde doğru ve tutarlı biçimde ölçtüğünü göstermektedir (Tavşancıl, 2002). Yapı geçerliliğini ölçebilmek için faktör analizinden yararlanılır. Bu çalışmada da yapı geçerliliği için de faktör analizi yapılmıştır.

Ölçeğin geçerlik ve güvenirlik analizleri sonucunda yapılan istatistiksel değerlendirmeler neticesinde, ölçek 13 maddeye indirgenmiş ve “Sporcu Yaralanması Antrenör Tutum Ölçeği”nin nihai formu elde edilmiştir. Nihai ölçeğe ulaşılmasına ilişkin analiz ve bulgular tez çalışmasının bulgular bölümünde ayrıntılı olarak sunulmuştur.

3.11. Veri Analizi

Uzman değerlendirmesi (kapsam geçerliği) Lawhse Tekniği ile desteklenmiştir.

Tablo 2. Ölçek Geliştirme Çalışmalarında Kapsam Geçerlilik Ölçütü ve Kapsam Geçerlilik indeksinin Hesaplanması

Madde	Gerekli (Ne)	Yararlı / Geliştirilebilir	Gereksiz	N (uzman)	KGO
Madde 1	4	4	3	11	-0.27
Madde 2	3	6	2	11	-0.45
Madde 3	4	2	5	11	-0.27
Madde 4	2	5	4	11	-0.64
Madde 5	5	4	2	11	-0.09
Madde 6	11	0	0	11	1.00+
:	:	:	:	11	1.00+
:	:	:	:	11	1.00+
:	:	:	:	11	1.00+
Madde 31	11	0	0	11	1.00+
Kapsam Geçerlilik Ölçütü				0.59	
Kapsam Geçerlilik İndeksi				0.895	

Lawshe KGO'su pozitif ve yeterince yüksek olduğunda madde kapsam geçerli kabul edilir. (Tipik uygulamada, belirli anlamlılık eşiklerine göre (ör. $p < 0.05$) her uzman sayısı için asgari KGO eşik değerleri tabloda verilir; $N=11$ için bu eşik genelde ~ 0.59 civarındadır.

Yukarıdaki ilk beş maddeden hiçbiri pozitif ve tabloya göre yüksek bir KGO göstermemiştir. Bu, uzmanların “gerekli” olarak işaretlenmediğini gösterir.

Sonuç: Bu maddeler ya yeniden yazılmalı, geliştirilip tekrar değerlendirilmelidir ya da elenmelidir. Ve elenmiştir.

Yorum: Genelde $KGI \geq 0.80$ kabul edilebilir, ≥ 0.90 mükemmel kabul edilir.

Daha sonra pilot uygulama ve ana uygulama yapılmıştır. Pilot uygulama ve ana uygulamanın analizleri SPSS programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

Pilot Uygulama (n = 50): Güvenirlik ve Madde Analizi

Ölçeğin ilk formunun değerlendirilmesi için pilot uygulamadan elde edilen 50 kişilik veri seti üzerinde aşağıdaki analizler yapılmıştır:

- 1.Cronbach's Alpha iç tutarlılık katsayısı
- 2.Madde-toplam korelasyonları
- 3.Düzeltilmiş madde-toplam korelasyonları
- 4.Madde silindiğinde Cronbach Alfa değerleri

Bu analizler sonucunda madde yapısı incelenmiş, güvenirliliği düşük olan maddeler değerlendirilmiş ve 19 maddeden oluşan ölçeğin nihai formu oluşturulmuştur.

Ana Uygulama (n = 607): Yapı Geçerliliği ve İleri Analizler

Pilot uygulamadan sonra ölçeğin son hâli 607 kişilik geniş örneklem üzerinde uygulanmıştır. Bu aşamada ölçeğin faktöriyel yapısını ve geçerliğini test etmek amacıyla şu analizler yapılmıştır:

Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ölçeğin yapı geçerliğini belirlemek için:

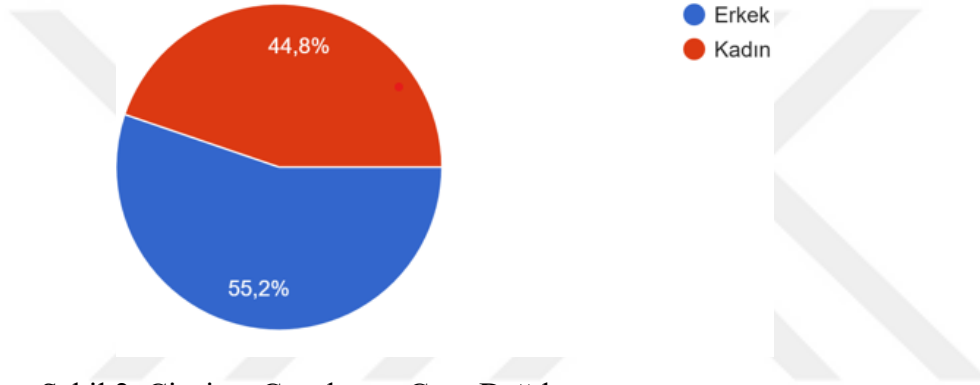
- KMO örneklem yeterliliği,
- Bartlett Küresellik Testi,
- Faktör yükleri,
- Açıklanan toplam varyans,
- Varimax döndürme yöntemi,

incelenmiştir. Ölçeğin faktör yapısı bu geniş örneklem üzerinden doğrulanmıştır. Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA), model uyum indeksleri (CFI, TLI, RMSEA, SRMR, χ^2/df) değerlendirilerek yapılmıştır. Analiz sonuçları bulgular bölümünde ayrıntılı olarak sunulmuştur.

4. BULGULAR

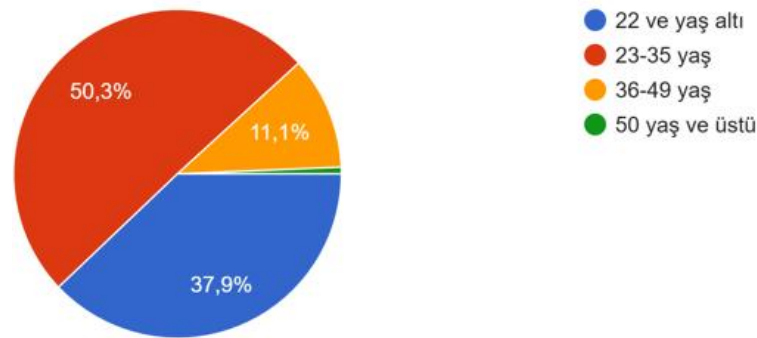
Bu bölümde öncelikle araştırma örneklemini oluşturan katılımcılara ait sosyo-demografik özelliklere ilişkin bulgular sunulmuştur. Sosyo-demografik verilerin ardından, ölçek geliştirme çalışması kapsamında oluşturulan “Sporcu Yaralanması Antrenör Tutum Ölçeği”nin (SYATÖ) geçerlik ve güvenirliğine yönelik yapılan istatistiksel analiz sonuçlarına yer verilmiştir.

4.1. Katılımcıların Sosyo-Demografik Özelliklerinin İncelenmesi

Şekil 2. Cinsiyet Gruplarına Göre Dağılım

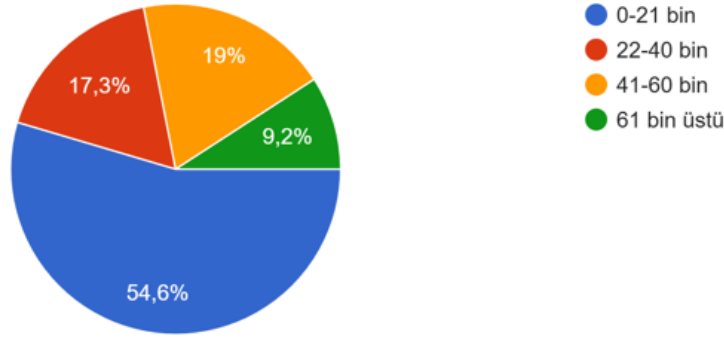
Çalışmanızdaki 607 katılımcıların %55.2'si erkek (335kişi), %44.8'i kadındır (272 kişi).

Şekil 3. Yaşa Göre Dağılım

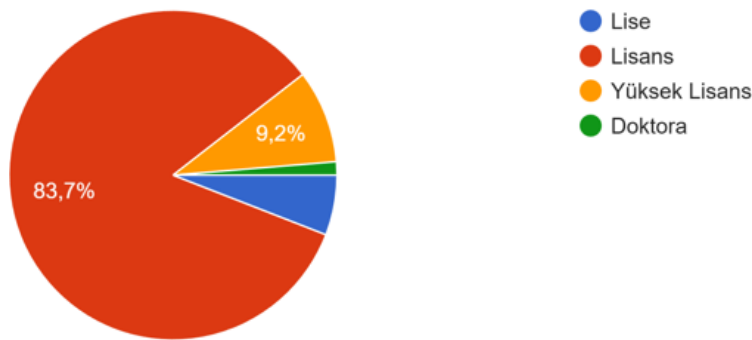
Araştırmaya katılan 607 kişinin yaş dağılımları incelendiğinde, katılımcıların %37.9'unun 22 yaş ve altında, %50.3'ünün 23–35 yaş aralığında, %11.1'inin 36–49 yaş

aralığında ve %0.7'sinin 50 yaş ve üzerinde olduğu görülmüştür. Yaş gruplarının oranlarına göre hesaplanan yaklaşık yaş ortalaması 27.6'dır.

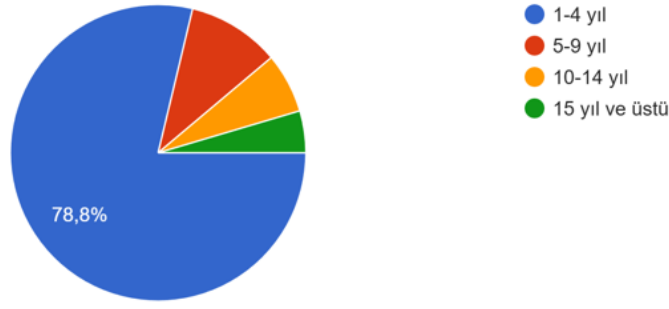
Şekil 4. Gelir Düzeyine Göre Dağılım

Katılımcıların gelir düzeylerine ilişkin dağılım incelendiğinde, katılımcıların %54.6'sının 0–21 bin TL aralığında gelire sahip olduğu görülmüştür. Katılımcıların %17.3'ü 22–40 bin TL, %19'u 41–60 bin TL gelir aralığında yer alırken, %9.2'sinin 61 bin TL ve üzeri gelire sahip olduğu belirlenmiştir. Dağılıma genel olarak bakıldığında, örneklemin yarısından fazlasının düşük gelir grubunda toplandığı, buna karşılık yüksek gelir düzeyine sahip katılımcı oranının daha sınırlı olduğu görülmektedir. Bu durum, araştırma grubunun ağırlıklı olarak düşük ve orta gelir düzeyindeki bireylerden oluştuğunu göstermektedir.

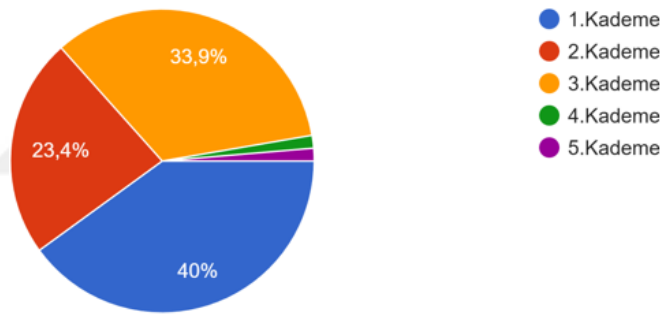
Şekil 5. Eğitim Düzeyine Göre Dağılım

Araştırmaya katılan toplam 607 katılımcının eğitim düzeyleri incelendiğinde, en yüksek oranı lisans mezunlarının oluşturduğu görülmektedir. Şekil 5'de yer alan pasta grafiğine göre katılımcıların %83.7'si lisans, %9.2'si yüksek lisans, %5'i lise ve %2'si doktora düzeyindedir.

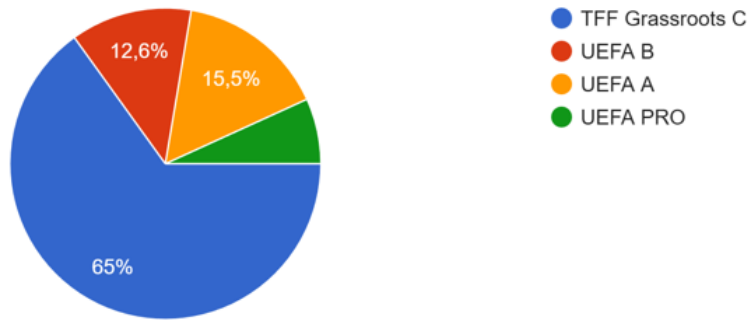
Şekil 6. Antrenörlük Süresine Göre Dağılım

Katılımcıların büyük çoğunluğunun %78.8 1–4 yıl aralığında antrenörlük yaptığı belirlenmiştir. Katılımcıların %10.5’i 5–9 yıl, %7.2’si 10–14 yıl, %3.6’sı ise 15 yıl ve üzeri deneyime sahiptir. Bu sonuçlar, örneklemin ağırlıklı olarak meslekte yeni olan veya erken kariyer dönemindeki antrenörlerden oluştuğunu göstermektedir.

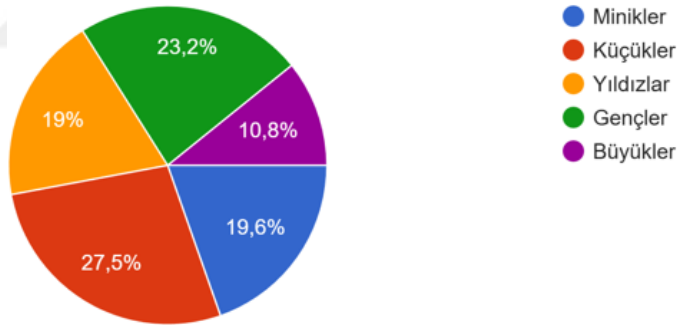
Şekil 7. Antrenörlük Kademesine Göre Dağılım

Araştırmaya katılan 585 antrenörün sahip oldukları antrenörlük kademeleri incelendiğinde, katılımcıların en büyük bölümünün 1. Kademe antrenör olduğu görülmektedir. Şekil 7’deki pasta grafiğine göre katılımcıların %40’ı 1. Kademe, %23.4’ü 2. Kademe, %33.9’u 3. Kademe, %1.4’ü 4. Kademe ve %1.3’ü 5. Kademe düzeyindedir.

Şekil 8. Futbol Antrenörlüğü Kademesine Göre Dağılım

Araştırmaya katılan 204 antrenörün sahip oldukları antrenörlük lisansları incelendiğinde, katılımcıların büyük çoğunluğunun TFF Grassroots C lisansına sahip olduğu görülmektedir. Nitekim Şekil’deki dağılıma göre katılımcıların %65’i TFF Grassroots C, %12.6’sı UEFA B, %15.5’i UEFA A ve %6.9’u UEFA PRO lisansına sahiptir. Bu bulgular, örneklemin ağırlıklı olarak temel seviyedeki antrenörlük lisanslarından oluştuğunu, üst düzey lisansların ise daha sınırlı sayıda temsil edildiğini göstermektedir.

Şekil 9. Çalışılan Grup Kademesine Göre Dağılım

Katılımcıların çalıştıkları yaş gruplarına ilişkin dağılım incelendiğinde, antrenörlerin en yüksek oranda Küçükler grubuyla (%27.5) çalıştıkları görülmektedir. Bunu sırasıyla Gençler (%23.2), Yıldızlar (%19) ve Minikler (%19.6) grupları takip etmektedir. Çalışılan en düşük oranlı grubun ise Büyükler (%10.8) olduğu belirlenmiştir.

4.2. SYATÖ Seçenekleri, Puanlama Ve Puan Aralıkları

Tablo 3. SYATÖ Ölçeği Seçenekleri İle Puanlama Ve Puan Aralıkları

Seçenek	Puan	Aralık	Ölçüt/Yorum
Hiç Katılmıyorum	1	1.00 – 1.80	Çok Düşük Düzeyde Katılım
Katılmıyorum	2	1.81 – 2.60	Düşük Düzeyde Katılım
Kararsızım	3	2.61 – 3.40	Nötr / Kararsız
Katılıyorum	4	3.41 – 4.20	Yüksek Düzeyde Katılım
Tamamen Katılıyorum	5	4.21 – 5.00	Çok Yüksek Katılım

Belirlenen aşamalardan sonra ölçeğin pilot çalışması, Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulamalı Faktör Analizlerinin (DFA) yapılması için ölçek maddeleri hazır hale getirilmiştir. Daha sonra ölçeğin geçerlik ve güvenirlikleri incelenmesi için AFA ve DFA sonuçları tablo ve şekillerde sunulmuştur.

4.2.1. Araştırma Örneklemi

Araştırmanın örneklemini, farklı branşlarda aktif olarak görev yapan antrenörler oluşturmaktadır. Bu doğrultuda örneklem, tesadüfi örnekleme yöntemiyle belirlenmiş ve araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden toplam 607 antrenöre ulaşılmıştır. Katılımcıların 307'si AFA, 300'ü ise DFA grubunda yer almıştır. Her iki grup da, Sporcu Yaralanması Antrenör Tutum Ölçeği'nin geçerlik ve yapı geçerliği analizleri açısından uygun nitelikte bir örneklem büyüklüğü sunmaktadır.

Özellikle faktör analizi uygulamalarında önerilen örneklem büyüklüğü kriterleri göz önünde bulundurulduğunda, ulaşılan toplam katılımcı sayısının analizlerin istatistiksel gücünü desteklediği, ölçme aracının faktör yapısının güvenilir ve geçerli biçimde test edilmesine imkân sağladığı söylenebilir. Bu kapsamda elde edilen bulguların genellenebilirliğinin arttığı ve ölçeğin psikometrik özelliklerinin sağlam temellere dayandırıldığı ifade edilebilir.

4.2.2. Pilot Çalışma

Uzman değerlendirmesi sonucunda kapsam geçerliliği sağlanan 26 maddelik ön uygulama formu, pilot çalışmaya hazır hale getirilmiştir. Pilot uygulama, ölçeğin anlaşılabilirliği, madde işlevselliği ve iç tutarlılığına ilişkin ön değerlendirme yapmak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda, hedef kitleyi temsil eden 50 kişilik bir örneklem grubuna uygulanmıştır. Elde edilen veriler doğrultusunda, madde analizleri ve güvenirlik analizleri gerçekleştirilerek, maddelerin ölçeğe katkı düzeyi istatistiksel olarak değerlendirilmiştir.

Pilot uygulama sonrasında, ölçeğin iç tutarlılığı ve madde düzeyinde işlevselliği değerlendirmek amacıyla madde-toplam korelasyonları ile Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı hesaplanmıştır. SPSS programı aracılığıyla yapılan analizlerde, her bir maddenin toplam puanla olan ilişkisi incelenmiş ve iç tutarlılığı düşük olan madde ve maddelere rastlanmamıştır. Toplam 26 maddenin madde-toplam korelasyonlarının anlamlı ve yeterli düzeyde olduğu; bu maddelerin ölçeğe güçlü katkı sağladığı görülmüştür. Bu sonuç, geliştirilen ölçeğin ön uygulama düzeyinde güvenilir bir ölçüm aracı olduğunu göstermektedir.

Tablo 4. Madde Ayırt Edicilik Analizi Sonuçları

Madde	t-değeri	p	Alt Grup Ort.	Üst Grup Ort.
S1	3.735	< 0.001	1.50	3.14
S2	3.995	< 0.000	1.71	3.50
S3	5.574	< 0.000	1.85	3.85
S4	1.778	< 0.087	1.78	2.42
S5	4.113	< 0.000	2.28	3.85
S6	1.508	< 0.144	2.28	3.00
S7	3.174	< 0.004	2.92	4.14
S8	6.657	< 0.000	1.64	3.64
S9	3.982	< 0.000	1.57	3.00
S10	2.235	< 0.034	1.64	2.64
S11	3.606	< 0.001	1.71	3.07
S12	2.668	< 0.013	3.92	4.71
S13	5.905	< 0.000	2.07	3.85
S14	2.552	< 0.017	1.64	2.71
S15	2.253	< 0.033	3.50	4.42
S16	3.473	< 0.002	2.71	4.07
S17	1.330	< 0.195	2.78	3.35
S18	2.427	< 0.022	2.85	1.92
S19	5.873	< 0.000	2.35	4.42
S20	2.284	< 0.031	2.71	3.64
S21	7.847	< 0.000	2.21	4.35
S22	2.765	< 0.010	3.92	4.64
S23	4.775	< 0.000	1.71	3.28
S24	6.063	< 0.000	2.28	4.07
S25	3.643	< 0.001	3.28	4.28
S26	2.427	< 0.022	3.42	4.35

SYATÖ'yü oluşturan maddelere ait %27'lik alt ve üst grupların toplam madde puanları incelendiğinde, maddelerin büyük çoğunluğunun istatistiksel olarak anlamlı düzeyde ayırt edici olduğu görülmüştür. Tablo 4'e göre t-değerleri 1.33 ile 7.84 arasında değişmektedir. Bununla birlikte, S4 (t = 1.778, p = 0.087), S6 (t = 1.508, p = 0.144) ve S17 (t = 1.330, p = 0.195) maddelerinin t-değerlerinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlenmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda, söz konusu üç madde alt ve üst grupları ayırt etmede yeterli performans göstermediğinden, ölçeğin sonraki analizlerinde bu maddeler

değerlendirme dışı bırakılmıştır. Maddelerin kalan kısmının tamamı anlamlı t-değerleri göstermiş olup ölçeğin genel ayırt edicilik düzeyinin güçlü olduğu söylenebilir.

Tablo 5. Ölçeğin Madde-Toplam Korelasyonları ile Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayısı

Maddeler	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted	Kabul Değeri
1.	0.474	0.850	Kabul
2.	0.484	0.849	Kabul
3.	0.582	0.847	Kabul
4.	0.533	0.848	Kabul
5.	0.279	0.856	Zayıf
6.	0.652	0.845	Kabul
7.	0.551	0.848	Kabul
8.	0.362	0.853	Kabul
9.	0.510	0.849	Kabul
10.	0.353	0.853	Kabul
11.	0.620	0.846	Kabul
12.	0.312	0.854	Kabul
13.	0.199	0.858	Zayıf
14.	0.443	0.851	Kabul
15.	0.360	0.853	Kabul
16.	0.513	0.848	Kabul
17.	0.280	0.855	Zayıf
18.	0.601	0.846	Kabul
19.	0.477	0.852	Kabul
20.	0.566	0.848	Kabul
21.	0.574	0.847	Kabul
22.	0.369	0.853	Kabul
23.	0.127	0.859	Zayıf

Yapılan madde analizinde, 23 maddelik ölçeğin tüm maddelerinin düzeltilmiş madde-toplam korelasyon değerleri 0.127 ile 0.859 arasında değişmektedir. Madde 5, 13, 17 ve 23'ün korelasyon değeri 30'un altında olup, bu maddelerin ölçekten çıkarılması önerilmektedir (Tavşancıl, 2002; Büyüköztürk, 2021). Diğer maddelerin değerleri kabul edilebilir düzeydedir ve ölçeğin genel olarak yüksek iç tutarlılık gösterdiği anlaşılmaktadır.

4.2.3. Ölçeğin Psikometrik Özellikleri

Oluşturulan maddelerin gerçekten öngörülen güven boyutlarını ölçüp ölçmediğini test etmek ve ölçeğin güvenilirliğini belirlemektir. Bu aşamadaki psikometrik test süreci birkaç adımdan oluşmuştur. İlk olarak, boyut yapısını incelemek amacıyla AFA uygulanmıştır. İkinci olarak, üç boyutlu modelimizin uyumunu değerlendirmek ve modelin sağlamlığını test etmek amacıyla DFA gerçekleştirilmiştir. Üçüncü olarak, güvenilirlik değerlendirmesi Cronbach alfa katsayıları incelenerek yapılmıştır.

4.2.4. Açıklayıcı Faktör Analizi

AFA, ölçeğin yapı geçerliliğini incelemek amacıyla uygulanmıştır. Analiz, farklı demografik özelliklere sahip toplam 307 katılımcıdan elde edilen veriler üzerinden gerçekleştirilmiştir. Katılımcı sayısının, faktör analizinde önerilen minimum örneklem büyüklüğü kriterlerini (örneğin, her madde için en az 5–10 katılımcı kuralını) karşıladığı ve madde sayısına oranla yeterli düzeyde olduğu değerlendirilmektedir (Tabachnick ve Fidell, 2013; Worthington ve Whittaker, 2006). Bu durum, elde edilen faktör yapısının güvenilirliğini ve genellenebilirliğini artırmaktadır.

Tablo 6. SYATÖ KMO ve Bartlett Testi Sonuçları

İstatistiksel Ölçüm	Değer
Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) Örnekleme Uygunluğu Değeri	0.909
Bartlett Küresellik Testi - Yaklaşık Ki-Kare (χ^2)	1981.603
Serbestlik Derecesi (df)	78
Anlamlılık Düzeyi (p)	<0.001

Ölçeğin faktör analizine uygunluğunu belirlemek amacıyla Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Küresellik Testi uygulanmıştır. KMO katsayısı 0.909 olup, bu değer örneklemin faktör analizi için “çok iyi” düzeyde uygun olduğunu göstermektedir (Kaiser, 1974; Leech vd., 2005; Hair vd., 2010). Bartlett Testi sonucu anlamlı çıkmıştır ($\chi^2 = 1981.603$, $df = 78$, $p < 0.001$). Bu sonuç, maddeler arasında yeterli düzeyde korelasyon bulunduğunu ve veri setinin faktör analizi için uygun olduğunu ortaya koymaktadır.

Açıklayıcı faktör analizi aşamasında başlangıçta 19 madde üzerinden işlem yapılmıştır; ancak faktör yüklerinin düşük olması, birden fazla faktöre yüksek yük vermesi (cross-loading), madde-toplam korelasyonlarının yetersiz bulunması ve kuramsal bütünlüğü zayıflatması gibi nedenlerle 6 madde analiz dışı bırakılmıştır. Bu süreç sonunda ölçek, istatistiksel olarak daha güçlü ve kuramsal olarak daha tutarlı bir yapı sağladığından 13 madde ile üç faktörlü nihai forma ulaşmıştır. Elde edilen bu üç faktörlü ve 13 maddelik yapı, hem açıklanan varyans oranı hem de faktör yüklerinin dağılımı açısından psikometrik olarak optimum yapıyı sağlamıştır.

Tablo 7. SYATÖ Açıklayıcı Faktör Analizi Sonuçları

	Maddeler	λ	TVE %
B1	M17 Yaralanan sporcumun performansındaki iyileşme kısa sürede gerçekleşmediğinde kendimi başarısız hissederim.	0.772	66.6
	M15 Yaralanma sonrası sporcumun, performansını yeteri kadar sergilemediğini düşünürüm.	0.767	
	M14 Sporcularımın tekrar yaralanma riskine karşı antrenman programını değiştirmem gerektiğini düşünürüm.	0.763	
	M12 Yaralanan bir sporcum olduğunda hedeflerimi tekrar gözden geçirmem gerektiğini düşünürüm.	0.716	
	M13 Yaralanan sporcunun eksikliğini telafi edemeyeceğim endişesi, takımın performansını olumsuz yönde etkileyeceğini düşündürür.	0.716	
	M8 Yaralanma sonrası sporcumda motivasyon kaybı olduğunda kendimi başarısız hissederim.	0.594	
B2	M2 Yaralanan sporcumun kendisine olan öz saygısını kaybettiğini düşünürüm.	0.846	66.6
	M1 Yaralanan sporcumun spor yeteneğini kaybettiğine inanırım.	0.840	
	M3 Sporcum yaralandığında, bazı teknik becerilerini kaybetmiş olabileceğini düşünürüm.	0.828	
	M4 Sporcum yaralandığında, aynı yaralanmanın tekrarlayabileceği konusunda endişe duyarım.	0.474	
B3	M9 Yaralanan sporcum olduğunda alternatif stratejiler geliştirmem gerektiğine inanırım.	0.809	66.6
	M16 Sporcumun beslenme, uyku ve madde kullanımı (alkol, sigara vb.) gibi fizyolojik parametreleri dikkate almamasının yaralanmasına sebep olacağını düşünürüm.	0.800	
	M19 Sporcum psikolojik stresini yönetemediğinde yaralanma riskinin arttığını düşünürüm.	0.685	

: Faktör Yüğü; TVE: Toplam Açıklanan Varyans; B1=Antrenörün Performans ve Öz-Yeterlik Kaygısı, B2=Sporcu Yeterliliği ve Tekrar Yaralanma Algısı, B3=Yaralanma Önleyici ve Bütüncül Yaklaşım,

Tablo 7 incelendiğinde, ölçeğin 3 faktörlü bir yapıya sahip olduğu görülmektedir. Üç faktör birlikte değerlendirildiğinde, ölçeğin toplam varyansın %66.6'sını açıkladığı anlaşılmaktadır. Bu oran, sosyal bilimler literatüründe kabul edilen eşik değer olan %40'ın üzerinde yer almakta ve ölçeğin güçlü bir yapı geçerliliğine sahip olduğunu göstermektedir (Hair vd., 2010). Faktör analizinde, faktörleri daha açık ve yorumlanabilir hale getirmek amacıyla Varimax döndürme yöntemi tercih edilmiştir. Varimax, birbirinden bağımsız (yani ilişkisiz) faktörlerin ortaya çıkarılması hedeflendiğinde sıklıkla kullanılan ortogonal bir döndürme tekniğidir. Bu yöntem, özellikle faktörler arası korelasyonun düşük ya da ihmal edilebilir düzeyde olduğu varsayımıyla çalışılan durumlarda uygun kabul edilmektedir (Costello ve Osborne, 2005). Döndürme işlemi sonucunda elde edilen faktör yapısı açık, ayırt edilebilir ve kavramsal olarak tutarlıdır. Toplam açıklanan varyans yüzdesi ise döndürme öncesi hesaplanan Extraction Sums of Squared Loadings değerlerine dayanmaktadır.

Elde edilen üç faktör aşağıdaki gibi kavramsallaştırılmıştır:

4.2.4.1. Birinci Faktör (F1): Antrenörün Performans ve Öz-Yeterlik Kaygısı

Bu alt boyut, antrenörlerin sporcu yaralanmaları karşısında kendi mesleki yeterlilikleri, performans beklentileri ve duygusal tepkileri etrafında şekillenen kaygılarını ifade etmektedir. Sporcu yaralanması, antrenörler için sadece sporcunun fiziksel sağlığını değil, aynı zamanda takımın veya bireysel sporcunun performans hedeflerini de doğrudan etkileyen kritik bir durumdur (Andersen ve Williams, 1988). Bu durum, antrenörlerde öz-yeterlik algısında düşüşe (Bandura, 1997) ve performans kaygısına yol açabilir. Antrenörler, yaralanan sporcunun iyileşme sürecindeki gecikmeler veya beklenen performansa ulaşamaması durumunda kendilerini başarısız hissedebilirler. Bu kaygı, antrenörün hedeflerini yeniden gözden geçirmesine ve hatta takımın genel performansına yönelik endişeler taşımasına neden olabilir (Wylleman ve Lavallee, 2004). Dolayısıyla, bu faktör antrenörün yaralanma sonrası duruma yönelik bilişsel ve duygusal yükünü yansıtmaktadır.

4.2.4.2. İkinci Faktör (F2): Sporcu Yeterliliği ve Tekrar Yaralanma Algısı

Bu alt boyut, antrenörlerin yaralanan sporcunun fiziksel ve psikolojik kapasitesine yönelik algıları ile gelecekteki tekrar yaralanma riskine dair endişelerini kapsamaktadır. Sporcu yaralanmaları, sporcuların fiziksel yeteneklerinin yanı sıra psikolojik iyi oluşlarını da derinden etkileyebilir; öz saygı ve benlik algısında düşüşlere neden olabilir (Brewer, 2007). Antrenörler, sporcularının yaralanma sonrası spor yeteneklerini veya teknik becerilerini kaybetmiş olabileceği yönünde algılar geliştirebilirler. Bu algılar, sporcunun "yeterlilik" (competence) duygusunu ve spora geri dönüş sürecini olumsuz etkileyebilir. Ayrıca, antrenörlerin sporcunun aynı yaralanmayı tekrar yaşama riskine dair taşıdığı endişe, sporcunun kariyerini ve gelecekteki performansını koruma sorumluluğundan kaynaklanmaktadır (Podlog ve Eklund, 2007). Bu faktör, antrenörün sporcuya yönelik koruyucu ve değerlendirici bakış açısını yansıtmaktadır.

4.2.4.3. Üçüncü Faktör (F3): Yaralanma Önleyici ve Bütüncül Yaklaşım

Bu alt boyut, antrenörlerin sporcu yaralanmalarını önlemeye yönelik proaktif tutumlarını ve yaralanma sürecini etkileyen fizyolojik ve psikolojik faktörlere dair bütüncül farkındalıklarını ifade etmektedir. Modern spor bilimleri, yaralanmaların sadece fiziksel travmalarla değil, aynı zamanda biyopsikososyal faktörlerle ilişkili olduğunu vurgulamaktadır (Meeuwisse vd., 2007). Antrenörler, sporcularının beslenme, uyku düzeni, madde kullanımı gibi fizyolojik parametrelerinin yanı sıra, psikolojik stres yönetimi becerilerinin de yaralanma riskini artırabileceği konusunda farkındalık

geliştirebilirler (Andersen ve Williams, 1988). Bu farkındalık, antrenörleri yaralanma durumunda sadece tedaviye odaklanmak yerine, alternatif antrenman stratejileri geliştirmeye ve sporcunun genel sağlığını ve iyi oluşunu desteklemeye yöneltir. Bu faktör, antrenörün yaralanma yönetiminde proaktif, önleyici ve geniş kapsamlı bir perspektif benimsediğini göstermektedir.

4.2.5. Doğrulayıcı Faktör Analizi

Bu doğrulayıcı analizler, AFA sonucunda elde edilen 13 maddelik ve üç faktörlü nihai yapının doğrulanması amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Tablo 8. SYATÖ İçin Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Faktörler/Maddeler	Standart yükler	t değeri	CR	AVE	R ²
Faktör 1					
Yaralanan sporcunun performansındaki iyileşme kısa sürede gerçekleşmediğinde kendimi başarısız hissederim.	0.735				0.732
Yaralanma sonrası sporcunun, performansını yeteri kadar sergilemediğini düşünürüm.	0.843	14.068			0.388
Sporcularımın tekrar yaralanma riskine karşı antrenman programını değiştirmem gerektiğini düşünürüm.	0.695	11.698			0.259
Yaralanan bir sporcum olduğunda hedeflerimi tekrar gözden geçirmem gerektiğini düşünürüm.	0.675	11.338	0.875	0.541	0.408
Yaralanan sporcunun eksikliğini telafi edemeyeceğim endişesi, takımın performansını olumsuz yönde etkileyeceğini düşündürür.	0.781	13.234			0.596
Yaralanma sonrası sporcumda motivasyon kaybı olduğunda kendimi başarısız hissederim.	0.667	10.932			0.721
Faktör 2					
Yaralanan sporcunun kendisine olan öz saygısını kaybettiğini düşünürüm.	0.856				0.733
Yaralanan sporcunun spor yeteneğini kaybettiğine inanırım.	0.849	16.660	0.863	0.614	0.445
Sporcum yaralandığında, bazı teknik becerilerini kaybetmiş olabileceğini düşünürüm.	0.772	15.131			0.609
Sporcum yaralandığında, aynı yaralanmanın tekrarlayabileceği konusunda endişe duyarım.	0.639	9.634			0.455
Faktör 3					
Yaralanan sporcum olduğunda alternatif stratejiler geliştirmem gerektiğine inanırım.	0.509				0.483
Sporcumun beslenme, uyku ve madde kullanımı (alkol, sigara vb.) gibi fizyolojik parametreleri dikkate almamasının yaralanmasına sebep olacağını düşünürüm.	0.623	8.166	0.709	0.460	0.710
Sporcum psikolojik stresini yönetemediğinde yaralanma riskinin arttığını düşünürüm.	0.855	6.530			0.541

Tablo 8 incelendiğinde, Faktör 1'e ait madde yüklerinin 0.667 ile 0.843 arasında değiştiği görülmektedir. Bu faktörün birleşik güvenirlik değeri (CR = 0.876) yüksek düzeyde iç tutarlılığa işaret etmektedir. Açıklanan ortalama varyans (AVE = 0.542) ise kabul edilebilir sınırın üzerinde olup yapısal geçerliliği desteklemektedir. Ayrıca maddelere ait R² değerlerinin 0.259 ile 0.732 arasında değişmesi, Faktör 1'in maddelerin önemli bir bölümünü açıkladığını göstermektedir. Faktör 2'nin madde yükleri 0.639 ile 0.856 arasında değişmektedir. Bu faktör için birleşik güvenirlik değeri (CR = 0.845) oldukça yüksek olup, AVE değeri (0.584) kabul edilebilir seviyededir. Bu sonuçlar,

Faktör 2'nin hem güvenilir hem de iyi tanımlanmış bir yapı sergilediğini göstermektedir. Buna ek olarak, R^2 değerlerinin 0.445 ile 0.733 arasında değişmesi, maddelerin faktör tarafından yeterli düzeyde açıklandığını göstermektedir. Faktör 3'te yer alan madde yükleri 0.509 ile 0.855 arasında değişmektedir. Bu faktöre ilişkin birleşik güvenilirlik ($CR = 0.734$) kabul edilebilir düzeyde olup, AVE değeri (0.482) 0.50 eşik değerinin bir miktar altında kalmıştır. Ancak literatürde birleşik güvenilirlik katsayısının 0.70'in üzerinde olması durumunda AVE'nin 0.50'nin altında olmasının yapısal geçerliliği ciddi biçimde zedelediği belirtilmektedir. Bu bağlamda, Faktör 3'ün güvenilirliği ve geçerliliği bütüncül olarak değerlendirildiğinde yeterli kabul edilebilir niteliktedir. Ayrıca R^2 değerlerinin 0.483 ile 0.541 arasında değişmesi, faktörün maddeleri orta düzeyde açıkladığını göstermektedir. Genel olarak, tüm faktörlerde t-değerlerinin anlamlı olması, maddelerin ilgili faktörlerle güçlü ve anlamlı ilişkiler kurduğunu ortaya koymaktadır. Bunun yanı sıra madde yüklerinin tamamının 0.50'nin üzerinde olması, ölçeğin yapı geçerliğinin sağlandığını göstermektedir. F3 faktöründe AVE değerinin eşik değerin altında kalmasına rağmen, tüm faktörlerde CR değerlerinin kabul edilebilir sınırların üzerinde olması ($CR > 0.60$) ölçeğin genel geçerlilik ve güvenilirliğini desteklemektedir (Lam, 2012; Shrestha, 2021; Ünver vd., 2022; Xu ve Correia, 2024). Sonuç olarak, ölçeğin üç faktörlü yapısı, hem istatistiksel göstergeler hem de kuramsal düzeyde yeterli geçerlilik ve güvenilirlik özellikleri sunmaktadır.

Tablo 9. Katılımcıların Ölçek Maddelerine Verdikleri Cevaplara Ait İç Tutarlılık Katsayıları

AMÖ Alt Boyutları	İç Tutarlılık Katsayısı	Değerlendirme
Antrenörün Performans ve Öz-Yeterlik Kaygısı	0.860	Yüksek Düzeyde Güvenilir
Sporcu Yeterliliği ve Tekrar Yaralanma Algısı	0.835	Yüksek Düzeyde Güvenilir
Yaralanma Önleyici ve Bütüncül Yaklaşım	0.736	Orta Düzeyde Güvenilir
Ölçek Toplam	0.895	Yüksek Düzeyde Güvenilir

SYATÖ'ne ait iç tutarlılık katsayıları (Cronbach's Alpha), ölçeğin güvenilirliğine ilişkin önemli bulgular sunmaktadır. Ölçeğin genel güvenilirliği $\alpha = 0.895$ olarak hesaplanmış ve bu değer, ölçeğin yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermektedir. DeVellis (2017) ve Taber (2018) tarafından yapılan sınıflandırmaya göre, Cronbach alfa değerinin 0.80 ve üzeri olması yüksek düzeyde güvenilirlik olarak kabul edilmektedir. Bu bağlamda, ölçeğin bütünsel yapısının tutarlı ve güvenilir olduğu söylenebilir. Alt boyut düzeyinde incelendiğinde, Faktör 1 için iç tutarlılık katsayısı $\alpha = 0.860$ ve Faktör 2 ($\alpha = 0.835$), olarak bulunmuş olup, bu değer yüksek güvenilirlik

düzeyindedir. Buna karşılık, Faktör 3 ($\alpha = 0.736$) için elde edilen alfa katsayıları orta düzeyde güvenilirliğe işaret etmektedir. DeVellis (2017)'e göre, 0.60–0.70 arası değerler kabul edilebilir olmakla birlikte, bu düzeydeki alt ölçeklerin geliştirme aşamasında olması durumunda tolere edilebilir düzeyde güvenilirliği temsil ettiği belirtilmektedir. Ayrıca Taber (2018) de, sosyal bilimlerde yeni geliştirilen çok boyutlu ölçeklerde bazı alt faktörlerin 0.60 bandında olmasının, ölçekteki yapısal karmaşıklık nedeniyle beklenebilir olduğunu vurgulamaktadır. Ölçeğin faktör yapısı ve içerik geçerliliğiyle birlikte değerlendirildiğinde, ölçme amacı doğrultusunda kullanılabilir ve istatistiksel açıdan yeterli güvenilirlik düzeyine sahip bir araç olduğu sonucuna varılmaktadır.

Tablo 10. SYATÖ İçin Doğrulamalı Faktör Analizi Uyum İndeksleri

Uyum Ölçüsü	Değeri	Uyum
$\chi^2=119.208, /sd = 57$	2.091	İyi Uyum
RMSEA	0.060	İyi Uyum
NFI	0.937	İyi Uyum
NNFI	0.953	İyi Uyum
CFI	0.966	İyi Uyum
GFI	0.943	İyi Uyum
AGFI	0.909	İyi Uyum

χ^2/sd =Chi-Square Goodness, RMSEA=Root Mean Square Error of Approximation, NFI=Normed Fit Index, NNFI=Non-Normed Fit Index, CFI=Comparative Fit Index, GFI=Goodness of Fit Index, AGFI=Adjusted Goodness of Fit Index

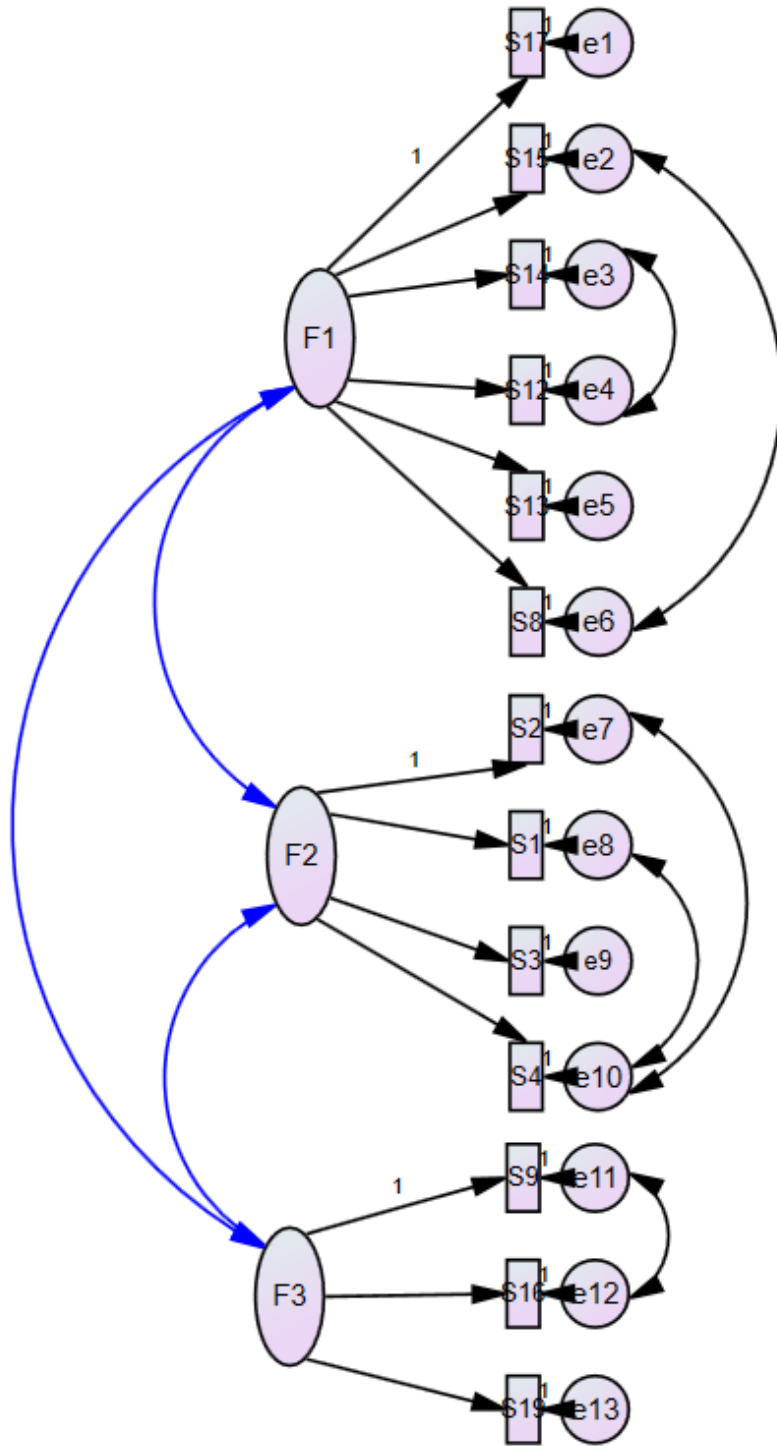
DFA sonucunda elde edilen uyum indeksleri, ölçeğin üç faktörlü modelinin veriyle yeterli ve tutarlı bir şekilde örtüştüğünü göstermektedir. İlk olarak, ki-kare değerinin serbestlik derecesine oranı ($\chi^2/sd = 2.091$) kabul edilebilir düzeyde bir uyuma işaret etmektedir. Literatürde 3'ün altındaki değerler “kabul edilebilir”, 2'nin altındaki değerler ise “iyi uyum” olarak değerlendirilmektedir (Schermmelleh-Engel, Moosbrugger ve Müller, 2003; Kline, 2016). Bu bağlamda modelin temel uyum düzeyi yeterli görünmektedir. Modelin yaklaşık hata miktarını gösteren RMSEA değeri (0.060), Hu ve Bentler (1999)'in önerdiği sınırlar doğrultusunda kabul edilebilir uyuma işaret etmektedir. RMSEA'nın 0.05–0.08 aralığında olması kabul edilebilir, 0.05'in altında olması ise iyi uyum olarak değerlendirilmektedir.

Dolayısıyla modelin hata düzeyinin düşük ve kabul edilebilir olduğu söylenebilir. Mutlak uyum indekslerinden GFI (0.943) ve AGFI (0.909) değerleri, modelin veri ile iyi düzeyde uyum sağladığını göstermektedir. Bu indeksler için 0.90 ve üzeri değerler iyi uyum olarak kabul edilmektedir (Hooper vd., 2008). Karşılaştırmalı uyum indeksleri incelendiğinde, NFI (0.937), NNFI (0.953) ve CFI (0.966) değerlerinin tamamının kabul

edilebilir eşik olan 0.90'ın üzerinde olduğu, hatta NNFI ve CFI'nin 0.95'in üzerinde yer alarak iyi uyumu temsil ettiği görülmektedir (Hu ve Bentler, 1999; Hair vd., 2010).

Bu durum modelin alternatif modellerle karşılaştırıldığında güçlü bir uyum sergilediğini göstermektedir. Schermelleh-Engel vd. (2003), RMSEA < 0.08 ve $\chi^2/df < 3$ koşullarını sağlayan modellerin, bazı uyum indeksleri sınırda kalsa dahi genel olarak kabul edilebilir uyum düzeyine sahip olduğunu belirtmektedir. Ayrıca, Hu ve Bentler (1998) model uyumuna ilişkin katı eşik uygulamalarının yanıltıcı olabileceğini, model uyumunun örneklem büyüklüğü, model karmaşıklığı ve veri özelliklerinden etkilendiğini vurgulamaktadır.

Bu nedenle model değerlendirmesi tek bir indeks üzerinden değil, bütüncül yaklaşımla yapılmalıdır. Genel olarak değerlendirildiğinde, elde edilen uyum indeksleri modelin iyi düzeyde temel uyum ve yüksek düzeyde karşılaştırmalı uyum sergilediğini göstermektedir. Ayrıca, tüm maddelere ilişkin faktör yüklerinin anlamlı ve güçlü bulunması, üç faktörlü yapının kavramsal bütünlüğünün ve doğrulayıcı yapı geçerliğinin sağlandığını desteklemektedir.

Chi- Square = 119.208, df = 57, P-value = <0.001, RMSEA = 0.060

Şekil 10. Doğrulayıcı faktör analizine ilişkin standardize edilmiş çözümleme değerleri

Şekil 10'e Ölçek faktörleri, F1=Antrenörün Performans ve Öz-Yeterlik Kaygısı, F2=Sporcu Yeterliliği ve Tekrar Yaralanma Algısı, F3=Yaralanma Önleyici ve Bütüncül Yaklaşım, olarak gösterilmiştir.

DFA sonucunda elde edilen standardize edilmiş çözümleme değerleri Şekil 10'de sunulmuştur. Analiz sonuçlarına göre ölçeğin üç faktörlü yapısının veri ile kabul edilebilir düzeyde uyum gösterdiği belirlenmiştir ($\chi^2 = 119.208$; sd = 57; $p < 0.001$; RMSEA = 0.060). Ki-kare değerinin anlamlı çıkması, örneklem büyüklüğüne duyarlı olması nedeniyle tek başına model uyumunun yetersizliğine işaret etmemekte; RMSEA değerinin 0.08'in altında olması modelin kabul edilebilir uyum gösterdiğini ortaya koymaktadır (Kline, 2023).

Şekil 10'de görüldüğü üzere ölçek faktörleri; F1= Antrenörün Performans ve Öz-Yeterlik Kaygısı, F2= Sporcu Yeterliliği ve Tekrar Yaralanma Algısı ve F3= Yaralanma Önleyici ve Bütüncül Yaklaşım olarak adlandırılmıştır. Her bir maddenin ait olduğu faktöre anlamlı ve yeterli düzeyde faktör yükü verdiği, standartlaştırılmış yol katsayılarının kabul edilebilir sınırlar içerisinde yer aldığı görülmektedir. Bu bulgu, maddelerin kuramsal olarak temsil ettikleri yapıyı ölçtüğünü göstermektedir.

Modelde, özellikle aynı faktör altında yer alan ve içerik açısından benzer özellikler taşıyan bazı maddeler arasında hata kovaryanslarının serbest bırakıldığı görülmektedir. Örneğin, F1 faktörü altında yer alan maddeler arasındaki hata terimleri arasında tanımlanan kovaryanslar, maddelerin antrenörlerin performans kaygısı ve öz-yeterlik algılarına ilişkin örtüşen ifadeler içermesinden kaynaklanmaktadır. Literatürde, aynı gizil yapıyı ölçen ve benzer ifadeler barındıran maddeler arasında hata kovaryanslarının tanımlanmasının kuramsal temele dayandığı ve model uyumunu iyileştirdiği belirtilmektedir (Byrne, 2010; Hermida, 2015; Kline, 2023).

Bu bağlamda yapılan model iyileştirmelerinin ölçeğin teorik bütünlüğünü bozmadığı, aksine ölçüm modelinin veriyle daha iyi uyum sağlamasına katkı sunduğu söylenebilir.

Sonuç olarak, DFA bulguları geliştirilen ölçeğin üç faktörlü yapısının doğrulandığını, maddelerin ilgili faktörleri yeterli düzeyde temsil ettiğini ve ölçeğin yapı geçerliliğine sahip olduğunu göstermektedir.

4.2.6. Demografik Bilgi Analizleri

4.2.6.1. Cinsiyet Değişkenine Göre SYATÖ Düzeyi

Cinsiyet değişkenine göre yapılan bağımsız örneklem t-testi sonucunda, antrenörlerin ölçek toplam puanları ve alt boyut puanları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Analiz sonuçları Tablo 11'de sunulmuştur.

Tablo 11. Cinsiyet Değişkenine Göre Toplam ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması

Değişken	Cinsiyet	N	Ortalama	Standart Sapma	t	sd	p
Toplam Puan	Erkek	166	39.99	10.34	-1.24	298	0.214
	Kadın	134	41.54	11.19			
Performans Ve Öz-Yeterlik Kaygısı	Erkek	166	18.43	5.42	-1.41	298	0.159
	Kadın	134	19.33	5.49			
Sporcunun Yeterliliği Ve Tekrar Yaralanma Algısı	Erkek	166	11.09	4.07	-1.02	298	0.309
	Kadın	134	11.58	4.14			
Yaralanma Önleyici Ve Bütüncül Yaklaşım	Erkek	166	10.46	2.66	-0.53	298	0.596
	Kadın	134	10.63	2.88			

p > 0.05

Yapılan bağımsız örneklem t-testi sonuçlarına göre, cinsiyet değişkenine göre hem ölçeğin toplam puanında hem de alt boyut puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır (p > 0.05).

4.2.6.2. Yaş Değişkenine Göre SYATÖ Düzeyi

Antrenörlerin yaş değişkenine göre ölçek toplam puanı ve alt boyut puanları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile incelenmiştir. Analiz sonuçları Tablo 12’de sunulmuştur.

Tablo 12. Yaş Değişkeninin Tanımlayıcı İstatistikleri

Değişken	Yaş Grubu	N	Ortalama	Std. Sapma
Toplam Puan	22 altı	166	39.45	10.37
	23–35	50	42.58	12.02
	36–49	56	43.46	11.25
	50+	28	39.10	8.13
Antrenörün Performans ve Öz-Yeterlik Kaygısı	22 altı	166	18.34	5.26
	23–35	50	19.34	5.99
	36–49	56	20.14	5.78
	50+	28	18.21	4.91
Sporcu Yeterliliği ve Tekrar Yaralanma Algısı	22 altı	166	10.76	3.79
	23–35	50	12.56	4.47
	36–49	56	12.25	4.52
	50+	28	10.50	3.64
Yaralanma Önleyici ve Bütüncül Yaklaşım	23–35	50	10.68	3.25
	36–49	56	11.07	2.68
	50+	28	10.39	2.04

Tablo 13.Yaş Değişkenine Göre Toplam ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması

Değişken	F	p
Toplam Puan	2.754	0.043*
Antrenörün Performans ve Öz-Yeterlik Kaygısı	1.793	0.149
Sporcu Yeterliliği ve Tekrar Yaralanma Algısı	4.011	0.008*
Yaralanma Önleyici ve Bütüncül Yaklaşım	1.041	0.375

* p < 0.05

Analiz sonuçlarına göre, yaş değişkenine göre ölçek toplam puanında (**p = 0.043**) ve “Sporcu Yeterliliği ve Tekrar Yaralanma Algısı” alt boyutunda (**p = 0.008**) anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Buna karşın, “Antrenörün Performans ve Öz-Yeterlik Kaygısı” ve “Yaralanma Önleyici ve Bütüncül Yaklaşım” alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır (p > 0.05).

4.2.6.3. Gelir Düzeyi Değişkenine Göre SYATÖ Düzeyi

Tablo 14. Gelir Düzeyine Göre Farklılık Analizi

Gelir Düzeyi	N	Ortalama	Std. Sapma
0–10.000 TL	16	38.06	9.02
10.001–20.000 TL	254	41.02	10.86
20.001–30.000 TL	26	38.73	10.43
30.001 TL ve üzeri	4	43.00	11.75
Toplam	300	40.69	10.74

Tablo 15. Gelir Düzeyi Değişkenine Göre SYATÖ Toplam Puanı Ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması

Değişken	F	p
Toplam Puan	0.745	0.526
Performans Ve Öz-Yeterlik Kaygısı	0.758	0.518
Sporcunun Yeterliliği Ve Tekrar Yaralanma Algısı	0.446	0.720
Yaralanma Önleyici Ve Bütüncül Yaklaşım	1.304	0.273

p > 0.05

Gelir düzeyi değişkenine göre SYATÖ toplam puanı ve alt boyut puanları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçlarına göre, gelir düzeyine göre anlamlı bir fark bulunmamıştır (p > 0.05).

4.2.6.4. Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre SYATÖ Düzeyi

Tablo 16. Eğitim Düzeyine Göre Toplam Puan ve Alt Boyut Ortalama Değerleri

Eğitim Düzeyi	N	Toplam Puan (Ort ± SS)	Antrenörün Performans ve Öz-Yeterlik Kaygısı (Ort ± SS)	Sporcu Yeterliliği ve Tekrar Yaralanma Algısı (Ort ± SS)	Yaralanma Önleyici ve Bütüncül Yaklaşım (Ort ± SS)
Lise	16	38.06 ± 10.66	17.43 ± 5.36	11.06 ± 4.07	9.56 ± 2.78
Lisans	26	38.73 ± 11.09	18.34 ± 6.02	12.33 ± 5.21	9.92 ± 2.67
Yüksek Lisans	254	41.01 ± 11.08	18.93 ± 5.84	11.07 ± 4.12	10.25 ± 2.48
Doktora	4	43.00 ± 10.66	21.50 ± 5.03	11.25 ± 4.12	10.66 ± 2.63
Toplam	300	40.68 ± 10.74	18.83 ± 5.46	11.31 ± 4.10	10.54 ± 2.76

Tablo 17. Eğitim Düzeyine Göre ANOVA Sonuçları

Değişken	F	p (Sig.)
Toplam Puan	1.623	0.184
Antrenörün Performans ve Öz-Yeterlik Kaygısı	1.837	0.140
Sporcu Yeterliliği ve Tekrar Yaralanma Algısı	0.418	0.740
Yaralanma Önleyici ve Bütüncül Yaklaşım	2.107	0.099

p>0.05

Elde edilen bulgulara göre, antrenörlerin eğitim düzeyleri ile ölçeğin genel puanı ve alt boyut puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır (p>0.05).

4.2.6.5. Antrenörlük Süresi Değişkenine Göre SYATÖ Düzeyi

Tablo 18. Antrenörlük Süresine Göre Toplam Puan ve Alt Boyut Ortalama Değerleri

Antrenörlük Süresi	N	Toplam Puan (Ort $\pm$ SS)	Antrenörün Performans ve Öz-Yeterlik Kaygısı (Ort $\pm$ SS)	Sporcu Yeterliliği ve Tekrar Yaralanma Algısı (Ort $\pm$ SS)	Yaralanma Önleyici ve Bütüncül Yaklaşım (Ort $\pm$ SS)
1–4 yıl	10	39.70 $\pm$ 11.00	17.50 $\pm$ 5.41	11.47 $\pm$ 4.14	10.26 $\pm$ 2.71
5–9 yıl	116	40.68 $\pm$ 10.69	19.12 $\pm$ 5.40	11.31 $\pm$ 4.10	10.61 $\pm$ 2.74
10–14 yıl	67	40.63 $\pm$ 8.69	18.70 $\pm$ 4.61	11.41 $\pm$ 4.14	10.51 $\pm$ 2.68
15 yıl ve üstü	99	40.50 $\pm$ 12.29	18.57 $\pm$ 6.18	11.08 $\pm$ 4.61	10.51 $\pm$ 3.22
Toplam	300	40.69 $\pm$ 10.74	18.83 $\pm$ 5.46	11.31 $\pm$ 4.10	10.54 $\pm$ 2.76

Tablo 19. Antrenörlük Süresine Göre ANOVA Sonuçları

Değişken	F	p (Sig.)
Toplam Puan	0.240	0.944
Antrenörün Performans ve Öz-Yeterlik Kaygısı	0.427	0.830
Sporcu Yeterliliği ve Tekrar Yaralanma Algısı	0.397	0.851
Yaralanma Önleyici ve Bütüncül Yaklaşım	0.085	0.995

p>0.05

Yapılan analiz sonuçlarına göre, antrenörlerin antrenörlük süresi değişkenine göre toplam puan ve ölçek alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır (p>0.05).

4.2.6.6. Antrenörlük Kademesi Değişkenine Göre SYATÖ Düzeyi

Tablo 20. Antrenörlük Kademesine Göre Ölçek Alt Boyutlarına İlişkin Ortalama, Standart Sapma ve ANOVA Sonuçları $p > 0.05$

Alt Boyut	Antrenörlük Kademesi	N	Ort. (Mean)	SS (Std. Dev.)	F	p (Sig.)
Antrenörün Performans ve Öz-Yeterlik Kaygısı	1. Kademe	10	17.50	5.45	0.300	0.878
	2. Kademe	116	19.11	5.40		
	3. Kademe	67	18.70	4.61		
	4. Kademe	4	20.50	7.32		
	5. Kademe	4	21.00	6.48		
Sporcu Yeterliliği ve Tekrar Yaralanma Algısı	1. Kademe	10	11.50	4.31	0.628	0.643
	2. Kademe	116	11.09	3.74		
	3. Kademe	67	11.31	4.23		
	4. Kademe	4	13.00	4.22		
	5. Kademe	4	13.25	3.02		
Yaralanma Önleyici ve Bütüncül Yaklaşım	1. Kademe	10	10.70	3.11	0.516	0.724
	2. Kademe	116	10.49	2.62		
	3. Kademe	67	10.51	3.02		
	4. Kademe	4	11.25	4.14		
	5. Kademe	4	10.25	2.43		

Yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçlarına göre, antrenörlerin antrenörlük kademelerine göre ölçek alt boyutlarından elde ettikleri puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$).

4.2.6.7. Futbol Antrenörlüğü Kademesi Değişkenine Göre SYATÖ Düzeyi

Tablo 21. Futbol Antrenörlüğü Kademesine Göre Toplam Puan ve Alt Boyut Ortalamaları

Futbol Antrenörlüğü Düzeyi	N	Toplam Puan (Ort ± SS)	Antrenörün Performans ve Öz-Yeterlik Kaygısı (Ort ± SS)	Sporcu Yeterliliği ve Tekrar Yaralanma Algısı (Ort ± SS)	Yaralanma Önleyici ve Bütüncül Yaklaşım (Ort ± SS)
Futbol Ant. Değil	59	39.69 ± 8.64	19.07 ± 5.84	11.38 ± 3.36	10.48 ± 2.45
TFF Grassroots C	81	40.96 ± 12.07	19.47 ± 5.84	11.93 ± 3.46	10.94 ± 2.74
UEFA B	58	40.31 ± 8.55	18.72 ± 4.86	11.69 ± 4.45	10.48 ± 2.45
UEFA A	71	41.71 ± 13.05	19.01 ± 7.17	11.38 ± 4.10	10.94 ± 2.74
UEFA PRO	31	40.19 ± 12.69	18.54 ± 6.21	11.30 ± 4.10	10.25 ± 3.17
Toplam	300	40.69 ± 10.74	18.83 ± 5.46	11.31 ± 4.10	10.54 ± 2.76

Tablo 22. Futbol Antrenörlüğü Kademesine göre Anova Sonuçları

Değişken	F	p (Sig.)
Toplam Puan	0.334	0.855
Antrenörün Performans ve Öz-Yeterlik Kaygısı	0.171	0.953
Sporcu Yeterliliği ve Tekrar Yaralanma Algısı	0.321	0.864
Yaralanma Önleyici ve Bütüncül Yaklaşım	0.572	0.683

p > 0.05

Yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçlarına göre, antrenörlerin futbol antrenörlüğü düzeylerine göre ölçek toplam puanları ve alt boyut puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır (p>0.05).

4.2.6.8. Çalışılan Grup Değişkenine Göre SYATÖ Düzeyi

Tablo 23. Çalışılan Gruba Göre Toplam Puan ve Alt Boyut Ortalama Değerleri

Çalışılan Grup	N	Toplam Puan (Ort ± SS)	Antrenörün Performans ve Öz-Yeterlik Kaygısı (Ort ± SS)	Sporcu Yeterliliği ve Tekrar Yaralanma Algısı (Ort ± SS)	Yaralanma Önleyici ve Bütüncül Yaklaşım (Ort ± SS)
Minikler	20	41.85 ± 10.61	19.60 ± 5.57	11.20 ± 4.08	11.05 ± 2.67
Küçükler	52	40.78 ± 11.23	18.55 ± 5.38	11.34 ± 4.01	10.87 ± 2.72
Yıldızlar	51	41.02 ± 10.97	19.20 ± 5.64	11.38 ± 3.97	10.44 ± 2.66
Gençler	102	39.88 ± 10.41	18.37 ± 5.37	11.16 ± 4.09	10.33 ± 2.70
Büyükler	75	41.36 ± 11.32	19.08 ± 5.54	11.48 ± 4.20	10.80 ± 2.90
Toplam	300	40.69 ± 10.74	18.83 ± 5.46	11.31 ± 4.10	10.54 ± 2.76

Tablo 24. Çalışılan Gruba Göre ANOVA Sonuçları p >0.05

Değişken	F	p (Sig.)
Toplam Puan	0.377	0.825
Antrenörün Performans ve Öz-Yeterlik Kaygısı	0.344	0.848
Sporcu Yeterliliği ve Tekrar Yaralanma Algısı	0.082	0.987
Yaralanma Önleyici ve Bütüncül Yaklaşım	0.536	0.710

Yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçlarına göre, antrenörlerin çalıştıkları gruplara (minikler, küçükler, yıldızlar, gençler, büyükler) göre ölçek toplam puanları ve alt boyut puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır (p>0.05).

5. TARTIşMA

Bu alışma, Sporcu Yaralanması Antrenör Tutum leği'nin (SYAT)  faktörlü yapısının hem kuramsal temellere hem de istatistiksel bulgulara dayandığını göstermektedir. Açıklayıcı faktör analiziyle belirlenen alt boyutlar; antrenörün performans ve öz-yeterlik kaygısı, sporcu yeterliliği ve tekrar yaralanma algısı ile yaralanma önleyici ve bütüncül yaklaşım toplam varyansın %66.6'sını açıklamıştır. Doğrulayıcı faktör analizi uyum indeksleri, modelin kabul edilebilir ve iyi düzeyde bir uyum sağladığını ortaya koymuştur. Ölçeğin iç tutarlılık göstergeleri de hem genel hem alt boyut seviyelerinde güvenilir yapıyı desteklemektedir.

Ölçeğin ilk alt boyutu antrenörün performans ve öz-yeterlik kaygısı, Bandura (1997)'nin öz-yeterlik kuramı ile ilişkilendirilebilir. z-yeterlik inancı, kişinin belirli bir görevi başarıyla gerçekleştirebileceğine dair inancı ifade eder ve bu inanç düzeyinin performans ve psikolojik durum üzerinde önemli etkileri vardır (Bandura, 1997). Literatürde spor bağlamında hem bireysel hem takım sporcularında öz-yeterliğin performans ve kaygı süreçlerini etkilediği sıklıkla rapor edilmiştir (Feltz ve Lirgg, 2001). Yüksek z-yeterlik algısı, antrenörlerin kritik karar verme, iletişim ve liderlik süreçlerinde daha az kaygı deneyimlemeleriyle ilişkilendirilmiştir; bu da ölçeğin bu boyutunun kuramsal ve uygulamalı alanda anlamlı olduğunu göstermektedir (Feltz ve Lirgg, 2001).

Sporcu yeterliliği ve tekrar yaralanma algısı boyutu, bireyin kendi yeterlik algısını ve tekrarlanma olasılıklarına dair bilişsel değerlendirmelerini içermektedir. Bu bağlamda Beklenti-değerlendirme teorileri ile birlikte bireylerin kendi davranış ve performans gözlemleri kendi yeterlik algılarını şekillendirir. Literatürde sportif bağlamda psikolojik profil, öz-yeterlik ve rekabet kaygısı arasında anlamlı ilişkiler olduğu gösterilmiştir; örneğin, yüksek psikolojik beceri profili ve öz-yeterlik, rekabet kaygısını düşürürken öz güveni artırmaktadır (Domínguez-González vd., 2024). Bu bulgular, sporcu yeterliliği ve yaralanma algısının, sporcunun performans beklentilerini belirlemede önemli psikolojik bir bileşen olduğunu göstermektedir.

Yaralanma nleyici ve bütüncül yaklaşım boyutu, antrenör uygulamalarının yalnızca fiziksel önlemlerle sınırlı kalmayıp psikolojik ve sosyal etkenleri de kapsaması gerektiği fikrini taşır. Biyopsikososyal ereve, spor ve sağlık alanında bireyin durumu yalnızca biyolojik değil, aynı zamanda psikolojik ve sosyal faktörlere de bağlı olarak değerlendirmesi gerektiğini vurgular. Bu yaklaşım, antrenörlerin yaralanma nleme

stratejilerini planlarken sporcuların motivasyon, stres algısı ve sosyal destek ağlarını göz önünde bulundurması gerektiğini ortaya koyar. Özellikle spor literatüründe öz-yeterlik ve psikolojik dayanıklılık ilişkisi, sporcunun hem performans hem de rehabilitasyon süreçlerinde önemli psikolojik belirleyiciler arasında yer almaktadır (Aizava vd., 2023).

Çalışmada elde edilen güvenirlik ve geçerlilik göstergeleri (yüksek Cronbach's alpha, CR ve AVE değerleri ile iyi uyum indeksleri) ölçeğin yapısal sağlamlığını desteklemektedir. Faktörler arası madde yüklerinin tamamının anlamlı olması, ölçeğin iç tutarlılık ve yapı geçerliğini pekiştirmektedir. Bu bulgular, ölçeğin hem teorik hem de uygulamalı alanda antrenör tutumlarını ölçmek için uygun bir araç olduğunu göstermektedir. Ayrıca, spor psikolojisi alanında öz-yeterlik ve kaygı ilişkisi üzerine yapılan meta-analizler, öz-yeterliğin spor performansı ile anlamlı ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır ki bu da SYATÖ'nün alt boyutlarının performans ve psikolojik süreçlerle bağını güçlendirmektedir (Lopez vd., 2025).

Literatürde antrenörlerin sporcu yaralanmalarına ilişkin tutumları, çoğunlukla belirli yaralanma önleme programlarına yönelik tutum ve uygulama istekliliği çerçevesinde ele alınmıştır (Brien ve Finch, 2014; Steffen vd., 2013).

Antrenörlerin öz-yeterlik algılarını değerlendirmek amacıyla geliştirilen Coaching Efficacy Scale, antrenörlerin performans ve öğretim kapasitelerine yönelik inançlarını ölçmektedir (Feltz vd., 1999). Ancak bu ölçek, sporcu yaralanması bağlamında antrenörün yaşadığı kaygı ve tutumsal tepkileri doğrudan ele almamaktadır.

Antrenörlük rolüne ilişkin stresörler; kazanma baskısı, sorumluluk algısı ve performans beklentisi gibi unsurlar üzerinden ele alınmaktadır (Thelwell vd., 2008; Olusoga vd., 2010). Ancak bu çalışmalar, sporcu yaralanmasını antrenör kaygısının özgül bir kaynağı olarak ele almamaktadır.

Spor yaralanmasına ilişkin kaygıyı ölçmeye yönelik ölçeklerin büyük çoğunluğu sporcu örneklemleri üzerinde geliştirilmiştir (Rex ve Metzler, 2016). Antrenörlerin yaralanma sürecine ilişkin algı ve kaygılarını doğrudan ölçen araçların sınırlı olduğu görülmektedir.

Bu bağlamda Sporcu Yaralanması Antrenör Tutum Ölçeği (SYATÖ), literatürde yer alan program temelli tutum ölçekleri, antrenör öz-yeterliği ve antrenörlük stresörlerine ilişkin ölçme araçlarından ayrılarak; antrenörlerin sporcu yaralanmasına yönelik tutumlarını performans ve öz-yeterlik kaygısı, sporcu yeterliliği ve tekrar yaralanma algısı ile yaralanma önleyici ve bütüncül yaklaşım boyutları çerçevesinde çok boyutlu olarak değerlendiren özgün bir ölçme aracı niteliği taşımaktadır.

Bazı alışmalar, antrenörlerin sporcu yaralanmalarına ilişkin bilgi düzeyleri ile tutum ve davranışları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Bu çalışmalarda, antrenörlerin yaralanma bilgisi arttıķça yaralanma önleyici uygulamalara yönelik tutumlarının da olumlu yönde geliştiği bildirilmektedir. Ancak söz konusu araştırmalarda, antrenör tutumu çoğunlukla bilgi temelli farkındalık çerçevesinde ele alınmış; antrenörün yaralanma sürecinde yaşadığı kaygı, performans baskısı ve sporcunun yeterliliğine ilişkin algıları sınırlı düzeyde değerlendirilmiştir (McGlashan, Finch ve Ekegren, 2018). Bu bağlamda SYATÖ, antrenör tutumunu yalnızca bilişsel bilgi boyutuyla değil, psikolojik ve algısal bileşenlerle birlikte ele alarak literatürdeki bu sınırlılığı açmaktadır.

Bazı araştırmalar ise, antrenörlerin antrenman ve müsabaka sürecinde verdikleri kararların sporcu yaralanma riskini doğrudan etkileyebildiğini ortaya koymuştur. Özellikle performans beklentisi, takımın eksik kalma endişesi ve rekabet baskısı gibi faktörlerin, antrenörlerin riskli kararlar alma olasılığını artırabildiği belirtilmektedir. Bununla birlikte, bu çalışmalar antrenörlerin söz konusu kararları alırken yaşadıkları içsel kaygı ve tutumsal eğilimleri ölçmeye yönelik standartlaştırılmış ölçme araçları sunmamaktadır (Tranaeus, Heijne ve Werner, 2017). SYATÖ'nün Antrenörün Performans ve Öz-Yeterlik Kaygısı ile Sporcu Yeterliliği ve Tekrar Yaralanma Algısı alt boyutları, antrenörlerin yaralanma bağlamındaki karar verme süreçlerinin altında yatan tutumsal yapıları nicel olarak değerlendirme imkânı sağlamaktadır.

Spor ortamında antrenörlerin yaralanmaya yönelik tutumlarının, takım içerisinde oluşan sporcu sağlığı ve güvenliği kültürünü önemli ölçüde etkilediği bildirilmektedir. Antrenörlerin yaralanmayı ikincil bir sorun olarak görmesi ya da performans odaklı yaklaşımı benimsemesi, sporcuların yaralanma belirtilerini gizleme ya da erken dönemde spora dönme eğilimini artırabilmektedir (Kerr vd., 2015). Bu alışmalar, antrenör tutumunun önemini vurgulamakla birlikte, tutumu oluşturan alt boyutları sistematik olarak ölçen psikometrik araçların eksikliğine işaret etmektedir. SYATÖ, Yaralanma Önleyici ve Bütüncül Yaklaşım alt boyutu aracılığıyla, antrenörlerin sporcu sağlığına yönelik kültürel ve tutumsal eğilimlerini ölçülebilir hâle getirmektedir.

Antrenörlerin mesleki deneyim süresi ve eğitim düzeylerinin, yaralanma önleme ve yönetimine yönelik tutumlarını etkileyebileceği belirtilmektedir. Deneyimli antrenörlerin yaralanma sürecine daha temkinli yaklaştığı, daha az deneyime sahip antrenörlerin ise performans odaklı kararlar almaya daha yatkın olduğu rapor edilmiştir (Donaldson, Lloyd ve Finch, 2012). Ancak bu çalışmalar, söz konusu farklılıkları çok boyutlu bir tutum yapısı içerisinde ele alan kapsamlı bir ölçek sunmamaktadır. SYATÖ'nün çok boyutlu

yapısı, antrenörlerin eğitim ve deneyim değişkenlerine göre sporcu yaralanmasına yönelik tutumlarının ayrıntılı biçimde incelenmesine olanak tanımaktadır.

Sonuç olarak, geliştirilen ölçek, antrenörlerin sporcu yaralanmalarına yönelik tutumlarını ölçmede hem teorik temele hem de ölçüm psikometrisine uygun bir yapı sunmaktadır. Özellikle kuramsal temellendirmeler ve güncel uluslararası çalışmalarla uyumlu bulgular, bu ölçeğin gelecekte hem araştırma hem uygulama bağlamında kullanılabilirliğini göstermektedir.

5.1. Demografik Değişkenlere İlişkin Bulguların Tartışılması

Bu araştırmada Sporcu Yaralanması Antrenör Tutum Ölçeği (SYATÖ) kapsamında elde edilen demografik bulgular, antrenörlerin sporcu yaralanmalarına yönelik tutumlarının büyük ölçüde demografik değişkenlerden bağımsız olduğunu ortaya koymuştur. Cinsiyet, yaş, gelir, eğitim düzeyi, antrenörlük süresi, antrenörlük kademesi, futbol antrenörlüğü düzeyi ve çalışılan grup değişkenlerine göre yapılan istatistiksel analizler sonucunda genel olarak anlamlı farklılıklar saptanmamıştır.

Bu bulgular, antrenörlerin sporcu yaralanmalarına yönelik tutumlarının daha çok mesleki değerler, deneyimsel bilgi ve profesyonel etik ile şekillendiğini göstermektedir.

5.1.1. Cinsiyet Değişkeni

Yapılan çalışmada cinsiyet değişkenine göre erkek ve kadın antrenörlerin yaralanma yönetimi, öz-yeterlik ve önleyici yaklaşımlar açısından benzer profesyonel tutumlar sergilediği görülmüştür ve istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Literatürde de benzer bulgular yer almaktadır; Santos vd. (2022) ve Waddington ve Roderick (2021), cinsiyetin antrenörlerin etik ve sağlık odaklı tutumlarında belirleyici bir unsur olmadığını belirtmiştir. Ancak, literatürde bu bulgudan farklı sonuçlara ulaşan araştırmalar da mevcuttur. Caron vd. (2020) ile Lorimer ve Jowett (2014), kadın antrenörlerin sporcunun psikolojik iyilik hâline ve yaralanma sürecindeki duygusal desteğe erkek antrenörlere kıyasla daha fazla önem verdiklerini bildirmiştir.

Bu çalışmada cinsiyetler arasında anlamlı bir farkın gözlenmemesi, günümüz antrenörlük anlayışında etik, sağlık yönetimi ve yaralanma önleme konularında toplumsal cinsiyet rollerinin etkisinin giderek azaldığını ve profesyonel tutumların daha eşitlikçi bir biçimde benimsediği gösterilebilir.

5.1.2. Yaş Değişkeni

Yapılan çalışmada yaş değişkenine göre ölçek toplam puanında ve sporcu yeterliliği ve tekrar yaralanma algısı alt boyutunda anlamlı farklar bulunmuştur. 23–35 yaş aralığındaki antrenörlerin tutum puanlarının daha yüksek olması, genç ve orta yaş grubundaki antrenörlerin yaralanma süreçlerine ilişkin farkındalıkla birlikte yüksek düzeyde kaygı ve stres yaşadıklarını göstermektedir. Spor antrenörlüğü; performans beklentileri, rol sorumlulukları ve karar verme yükü nedeniyle önemli stres faktörleri barındırmaktadır (Fletcher ve Scales, 2010; Powell, 2022). Bu durum, genç antrenörlerin bilgiye açık olmaları ve profesyonel sorumluluk bilincinin gelişmesiyle birlikte, yaralanma süreçlerine karşı daha duyarlı fakat aynı zamanda daha endişeli bir yaklaşım sergilemelerine yol açabilir.

Literatürde, spor koçlarının karşılaştıkları stres faktörlerinin performans baskısı, zaman baskısı, takım sonuçları ve rol belirsizliği gibi çok çeşitli etmenlerden kaynaklandığı belirtilmektedir (Çakır, 2023). Benzer şekilde Aksu, Güler ve Donuk (2024), futbol antrenörlerinin kariyer sürecinde mesleki stresin yaygın olduğunu ve bunun psikolojik yüklenmeye neden olabildiğini ifade etmiştir. Bu faktörlerin, antrenörlerin bilişsel ve duygusal tepkilerini artırarak kaygı ve farkındalık düzeylerini yükseltebileceği belirtilmektedir (Powell, 2022).

Bu bağlamda, mevcut araştırmada genç antrenörlerin daha yüksek puan almaları, yalnızca bilgi ve farkındalıklarının artmasından değil; aynı zamanda mesleki stres, performans kaygısı ve sporcunun sağlığına yönelik sorumluluk bilincinin daha yoğun hissedilmesinden kaynaklanmış olabilir.

5.1.3. Gelir Düzeyi Değişkeni

Yapılan çalışmada gelir düzeyine göre anlamlı fark saptanmamıştır. Bu durum, antrenörlerin ekonomik koşullarından bağımsız olarak sporcu yaralanmalarına ilişkin benzer tutumlar geliştirdiklerini göstermektedir. Literatürde de benzer bulgular yer almaktadır; Chow vd. (2020) ve Hawkins ve Fuller (2019), gelir düzeyinin mesleki etik, sağlık farkındalığı ve yaralanma yönetimi tutumları üzerinde belirleyici bir faktör olmadığını, bu tür tutumların daha çok eğitim, deneyim ve kişisel motivasyonla ilişkili olduğunu bildirmiştir.

Bununla birlikte, Yıldız vd. (2019) ile McLean ve Mallett (2018) tarafından yapılan araştırmalarda, ekonomik koşulların antrenörlerin iş doyumu, mesleki stres ve performans algısı üzerinde dolaylı etkiler oluşturduğu rapor edilmiştir. Bu bağlamda, mevcut çalışmada gelir düzeyine göre fark bulunmamasına rağmen, antrenörlerin maddi

sorumluluk ve ekonomik güvence kaygılarının zaman zaman mesleki tutumlarını etkileyebileceği düşünülebilir. Ancak antrenörlük mesleğinde etik değerlerin, takım başarısının ve sporcunun sağlığının ön planda olması, bu ekonomik kaygıların tutumlar üzerindeki etkisini dengeleyici bir unsur olarak ortaya çıkarmış olabilir.

5.1.4. Eğitim Düzeyi Değişkeni

Yapılan çalışmada eğitim düzeyine göre anlamlı fark bulunmamakla birlikte, lisansüstü eğitim düzeyine sahip antrenörlerin puanlarının biraz daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Literatürde de benzer bulgular yer almaktadır; Cross vd. (2021) ve Gomes vd. (2022), antrenörlerin bilgi ve farkındalık düzeyinin akademik eğitimden ziyade mesleki deneyim, gözlem ve hizmet içi öğrenme süreçleriyle geliştiğini ortaya koymuştur.

Milistetd vd. (2018) ve Nash ve Sproule (2017) tarafından yapılan araştırmalarda ise, akademik eğitimin antrenörlerin karar verme becerilerini, analitik düşünme kapasitelerini ve sporcu sağlığına yönelik bilişsel duyarlılıklarını artırdığı belirtilmiştir. Bu bağlamda, mevcut çalışmada eğitim düzeyi açısından anlamlı fark saptanmamasının nedeni, günümüzde farklı eğitim düzeyine sahip antrenörlerin benzer sertifika programlarına, seminerlere ve çevrimiçi mesleki gelişim olanaklarına erişimlerinin artmış olmasıyla açıklanabilir.

5.1.5. Antrenörlük Süresi

Yapılan çalışmada antrenörlük süresi açısından anlamlı fark bulunmamıştır; ancak deneyim süresi arttıkça tutum puanlarında hafif bir artış eğilimi gözlenmiştir. Bu durum, deneyim arttıkça antrenörlerin sporcunun sağlığı ve performansı üzerindeki sorumluluk bilincinin güçlendiğini, dolayısıyla kaygı ve stres düzeylerinin de yükseldiğini göstermektedir. Literatürde de benzer bulgular mevcuttur; Moseid vd. (2019), deneyimin bilgi ve uygulama düzeyini artırmakla birlikte, bu artışın duygusal yüklenmeyi de beraberinde getirebileceğini belirtmiştir. Knight vd. (2020) ise deneyimli antrenörlerin yaralanma yönetimi süreçlerinde daha sistematik davrandıklarını, ancak sporcunun güvenliği ve performansı arasında denge kurma çabasının psikolojik baskı yaratabildiğini ifade etmiştir.

Buna ek olarak, Cushion ve Townsend (2019) ile Santos ve Mesquita (2021), deneyim süresi arttıkça antrenörlerin mesleki farkındalıklarının yükseldiğini, fakat bu farkındalığın sporcunun başarısı, yaralanma riski ve etik sorumluluklara ilişkin endişe ve öz-yeterlik baskısını artırdığını rapor etmiştir. Bu bağlamda, mevcut çalışmada deneyim

süresiyle birlikte tutum puanlarındaki artışın, antrenörlerin yıllar içinde edindikleri bilgi birikimiyle doğru orantılı olarak artan kaygı, dikkat ve sorumluluk hassasiyetini yansıttığı söylenebilir. Deneyimle birlikte oluşan bu farkındalık, mesleki olgunluğu artırırken aynı zamanda performans, sağlık ve etik sorumluluk kaygısının daha yoğun hissedilmesine yol açabilir.

5.1.6. Antrenörlük Kademesi

Yapılan çalışmada antrenörlük kademelerine göre anlamlı fark saptanmamıştır. Ancak 4. ve 5. kademe antrenörlerin puanlarının nispeten yüksek olması, bilgi ve sorumluluk düzeyindeki artışın beraberinde daha fazla kaygı ve endişe getirdiğini göstermektedir. Bu bulgu, üst kademedeki antrenörlerin yaralanma durumlarına ilişkin farkındalıklarının yüksek olmasına rağmen, sporcunun performansı ve sağlığı üzerindeki sorumluluk baskısının da arttığını göstermektedir. Literatürde de benzer sonuçlar mevcuttur; Malina vd. (2019), antrenörlük kademesinin teorik bilgi düzeyini artırdığını ancak psikolojik ve tutumsal farklılaşmayı garanti etmediğini belirtmiştir. Werthner ve Trudel (2020) ise yüksek kademedeki antrenörlerin karar süreçlerinde daha dikkatli davrandıklarını, ancak performans hedefleri ve sağlık sorumluluğu arasındaki dengeyi kurarken daha fazla stres yaşayabildiklerini vurgulamıştır.

Buna karşılık, Gilbert ve Trudel (2016) ile Callary ve Gearity (2019), yüksek kademedeki antrenörlerin etik farkındalıklarının ve sporcunun güvenliğine yönelik hassasiyetlerinin artmasıyla birlikte, bu durumun kaygı ve öz-yeterlik baskısını da artırabileceğini bildirmiştir. Bu bağlamda, mevcut araştırmada kademeye göre anlamlı fark saptanmamasına rağmen, üst kademedeki antrenörlerin daha yüksek puanlarının, farkındalık düzeyinin artışıyla birlikte gelen “daha fazla sorumluluk hissi, performans kaygısı ve yaralanma riskine karşı artan duyarlılık” şeklinde yorumlanabileceği söylenebilir.

5.1.7. Futbol Antrenörlüğü Düzeyi

Yapılan çalışmada futbol antrenörlüğü lisans düzeyine göre anlamlı fark bulunmamıştır. Ancak UEFA A ve UEFA Pro lisansına sahip antrenörlerin ortalama puanlarının nispeten yüksek olması, lisans seviyesi yükseldikçe yaralanma durumlarına ilişkin stres, kaygı ve sorumluluk baskısının arttığını göstermektedir. Bu durum, üst lisans düzeyine sahip antrenörlerin sporcu yaralanmalarına karşı daha farkında, ancak aynı zamanda sporcunun performansını koruma ve yaralanma riskini minimize etme konusunda daha fazla endişe yaşadıklarını düşündürmektedir. Literatürde de benzer

bulgular mevcuttur; Ekstrand vd. (2021) ve Bahr ve Thorborg (2020), yüksek lisans düzeyine sahip antrenörlerin yaralanma önleme stratejilerini daha sistematik biçimde uyguladıklarını, ancak artan profesyonel sorumluluk nedeniyle psikolojik yüklenmelerinin de artabildiğini belirtmiştir.

Buna karşılık, Dyk vd. (2020) ve Gouttebarga vd. (2018), üst düzey lisansa sahip antrenörlerin performans hedefleri, medya baskısı ve sporcunun form durumu gibi faktörler nedeniyle daha yüksek stres düzeylerine sahip olduklarını vurgulamıştır. Bu bağlamda, mevcut araştırmada anlamlı fark saptanmamasına rağmen, UEFA A ve Pro lisansa sahip antrenörlerin daha yüksek puanlarının, bilgi ve farkındalık artışının beraberinde getirdiği kaygı, stres ve sorumluluk baskısının bir yansıması olduğu söylenebilir. Bu sonuç, yüksek lisans düzeyinin yalnızca teknik yeterliği değil, aynı zamanda sporcunun sağlığı ve performansına ilişkin duygusal yükü de artırdığını gösterebilir.

5.1.8. Çalışılan Grup

Yapılan çalışmada çalışılan yaş grubuna göre anlamlı fark saptanmamıştır. Bununla birlikte, minikler ve büyükler kategorisinde çalışan antrenörlerin ortalamalarının daha yüksek olması, erken gelişim ve elit performans evrelerinde çalışan antrenörlerin yaralanma süreçlerine ilişkin farkındalık ve kaygı düzeylerinin arttığını göstermektedir. Bu durum, küçük yaş grubundaki sporcuların fiziksel ve psikolojik gelişimlerine karşı duyarlılıkla; elit düzeydeki sporcularda ise performans, başarı ve yaralanma riskine ilişkin sorumluluk baskısıyla açıklanabilir. Literatürde de benzer bulgular yer almaktadır; Brenner vd. (2021) ve Jayanthi vd. (2022), genç sporcularda aşırı yüklenme riskine karşı antrenör farkındalığının son yıllarda arttığını belirtirken, Ekstrand vd. (2021) elit düzeydeki antrenörlerin daha sistematik yaralanma yönetimi yaklaşımları sergilediklerini bildirmiştir.

Bu sonuç, çalışılan yaş grubuna bağlı olarak farkındalığın artmasına karşın, bu farkındalığın beraberinde stres, kaygı ve sorumluluk baskısını da getirdiğini göstermektedir. Özellikle erken gelişim dönemindeki sporcularla çalışan antrenörlerde “koruma kaygısı”, elit düzeyde çalışanlarda ise “başarı ve performans baskısı” ön plana çıkabilir. Bu nedenle puan artışları, yalnızca bilgi düzeyinin değil, aynı zamanda duygusal yüklenmenin de arttığını yansıtabilir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuç

Bu araştırma kapsamında geliştirilen SYATÖ, antrenörlerin sporcu yaralanmalarına yönelik tutumlarını geçerli ve güvenilir biçimde ölçmeyi amaçlamıştır. Ölçek geliştirme sürecinde elde edilen istatistiksel bulgular, ölçeğin güçlü psikometrik özelliklere sahip olduğunu göstermektedir.

Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) sonucunda ölçek üç alt boyuttan oluşmuştur:

- 1- Antrenörün Performans ve Öz-Yeterlik Kaygısı
- 2- Sporcu Yeterliliği ve Tekrar Yaralanma Algısı
- 3- Yaralanma Önleyici ve Bütüncül Yaklaşım

Toplam varyansın %66.6'sı bu üç faktör tarafından açıklanmıştır. KMO değeri 0.909 ve Bartlett testi anlamlı bulunmuş ($p < 0.001$), verilerin faktör analizine uygun olduğunu göstermiştir. Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) sonuçları, üç faktörlü yapının iyi düzeyde uyum gösterdiğini ortaya koymuştur ($\chi^2/df = 2.091$; RMSEA = 0.060; NFI = 0.937; NNFI = 0.953; CFI = 0.966; GFI = 0.943; AGFI = 0.909). Bu değerler modelin hem teorik hem istatistiksel açıdan doğrulandığını kanıtlamaktadır.

Güvenirlilik analizleri sonucunda ölçeğin genel Cronbach's Alpha katsayısı 0.895 olarak bulunmuş, bu da ölçeğin yüksek iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermektedir. Alt boyutlara ilişkin Cronbach's Alpha değerleri; Faktör 1 için 0.860, Faktör 2 için 0.835, Faktör 3 için 0.736 olarak belirlenmiştir. Bu değerler, ölçeğin genelinde yüksek; üçüncü alt boyutta ise orta düzeyde güvenirlik göstermektedir. Ayrıca, birleşik güvenirlik (CR) ve açıklanan ortalama varyans (AVE) değerleri, ölçeğin yapı geçerliğini desteklemektedir (CR değerleri 0.734–0.876 arasında; AVE değerleri 0.482–0.584 aralığında).

Sonuç olarak, ölçeğin hem teorik temeller hem de istatistiksel göstergeler açısından sağlam bir yapıya sahip olduğu, antrenörlerin sporcu yaralanmalarına yönelik tutumlarını ölçmede etkili bir araç olarak kullanılabileceği belirlenmiştir. Bu ölçek, antrenörlerin hangi alt boyutlarda daha yüksek düzeyde kaygı, algı veya tutum sergilediklerini belirlemek ve bu durumlara yönelik çözüm odaklı yaklaşımlar geliştirmek amacıyla oluşturulmuştur. Böylece elde edilen veriler, hedefe yönelik eğitim, danışmanlık ve farkındalık programlarının planlanmasına katkı sağlayarak, antrenörlerin yaralanma süreçlerine ilişkin farkındalık düzeylerini artırmayı amaçlamaktadır.

SYATÖ'nün uygulanmasıyla, antrenör-sporcu iletişiminin güçlenmesi, yaralanma süreçlerinin daha sağlıklı yönetilmesi ve psikolojik dayanıklılığın artması hedeflenmektedir. Ölçeğin ortaya koyduğu bulgular doğrultusunda antrenörlerin profesyonel yaklaşımlarının gelişmesi; sporcu memnuniyetinin artmasına, takım içi motivasyonun güçlenmesine ve genel başarı oranlarının yükselmesine katkı sağlayacaktır. Bu kapsamda geliştirilen SYATÖ, yalnızca mevcut tutumları ölçmekle kalmayıp, aynı zamanda antrenörlerin daha bilinçli, sistematik ve bütüncül bir şekilde yaralanma yönetimi gerçekleştirmelerini desteklemeyi amaçlamaktadır. Böylece hem antrenörlerin mesleki yeterlikleri güçlenecek hem de sporcuların psikolojik iyilik hâli, performans sürekliliği ve uzun vadeli spor yaşamı olumlu yönde etkilenecektir.

SYATÖ, bu yönleriyle hem akademik araştırmalarda kullanılabilecek bilimsel bir ölçme aracı, hem de spor kurumları, kulüpler ve federasyonlarda uygulanabilecek gelişim ve değerlendirme aracı olarak işlev görebilir. Özellikle antrenör yetiştirme programlarında, spor psikolojisi temelli eğitimlerde ve yaralanma önleyici strateji çalışmalarında kullanılması, sporcu-antrenör etkileşiminin kalitesini artırarak daha güvenli, sağlıklı ve verimli bir spor ortamının oluşturulmasına katkı sağlayacaktır.

Ayrıca SYATÖ'nün kullanımı, spor psikolojisi, fizyoterapi ve spor yönetimi gibi farklı disiplinlerdeki uzmanlar arasında ortak bir değerlendirme dili oluşturulmasına katkı sağlayabilir. Bu durum, sporcu yaralanmalarının yönetiminde multidisipliner iş birliğini güçlendirecek ve bütüncül yaklaşımların benimsenmesine zemin hazırlayacaktır.

Gelecekte yapılacak araştırmalarda, ölçeğin farklı branşlar, yaş grupları ve kültürel bağlamlarda yeniden test edilmesi; ölçeğin geçerlik ve güvenilirliğini daha geniş örneklemle destekleyecek ve spor bilimleri alanında antrenör tutumlarının performans, motivasyon ve yaralanma yönetimi üzerindeki etkilerini daha net biçimde ortaya koyacaktır. Bu doğrultuda geliştirilen ölçeğin, spor politikalarının ve antrenör eğitim standartlarının oluşturulmasında da yol gösterici bir kaynak olabileceği düşünülmektedir.

6.2. Öneriler

Araştırma bulguları, spor bilimleri literatürüne ölçek geliştirme açısından önemli katkı sunmakta olup, uygulama alanında antrenörlerin farkındalık düzeyini artırabilecek veriler sağlamaktadır.

Araştırma bulgularına dayalı olarak aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

1- Araştırmanın örneklemini sınırlı sayıda şehirdeki antrenörlerden oluşmaktadır. Gelecek araştırmalarda örneklem daha fazla şehir ve bölgeyi kapsayacak biçimde genişletilerek, bulguların genellenebilirliği artırılabilir.

2- Bu ölçek farklı branşlardaki antrenör gruplarında test edilerek kültürler arası geçerlik çalışmaları yapılabilir.

3- Sporcu yaralanmaları tutumları ile motivasyon, tükenmişlik, stres yönetimi ve empati gibi psikolojik değişkenler arasındaki ilişkiler araştırılabilir.

4- Boylamsal çalışmalarla antrenörlerin zaman içindeki tutum değişimleri incelenerek ölçeğin duyarlılığı değerlendirilebilir.

5- Aynı branşta görev yapan antrenörlerin farklı yaş, deneyim veya lisans düzeylerine göre karşılaştırmalı olarak değerlendirilmesi, sporcu yaralanmalarına ilişkin tutum farklılıklarını daha net ortaya koyabilir.

KAYNAKÇA

- Adie, J. W. ve Jowett, S. (2010). Meta-perceptions of the coach–athlete relationship, achievement goals, and intrinsic motivation among sport participants. *Journal of Applied Social Psychology*, 40(11), 2750–2773. <https://doi.org/10.1111/j.1559-1816.2010.00679.x>
- Aiello, F., Impellizzeri, F. M., Brown, S. J., Serner, A. ve McCall, A. (2023). Injury-inciting activities in male and female football players: A systematic review. *Sports Medicine*, 53(1), 151–176. <https://doi.org/10.1007/s40279-022-01753-5>
- Aizava, P. V. S., Codonhato, R. ve Fiorese, L. (2023). Association of self-efficacy and mental toughness with sport performance outcomes in Brazilian futsal athletes. *Frontiers in Psychology*, 14, 1195721.
- Ajzen, I. (2001). Nature and operation of attitudes. *Annual Review of Psychology*, 52, 27–58. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.52.1.27>
- Ajzen, I., ve Fishbein, M. (1977). Attitude–behavior relations: A theoretical analysis and review of empirical research. *Psychological Bulletin*, 84(5), 888–918.
- Akhmedov, R., Demirhan, B., Cicioğlu, İ., Canuzakov, K., Türkmen, M. ve Günay, M. (2016). Injury by regions seen in Greco-Roman and freestyle wrestling. *Turkish Journal of Sport and Exercise*, 18(3), 99–107.
- Aksu, M., Güler, C. ve Donuk, B. (2024). Futbol antrenörlerinin kariyer stresi ve mesleki yeterlilikleri. *International Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 11(2), 55–67.
- Aktaş, S. ve Ertan, H. (2018). *Spor yaralanmalarında risk faktörleri ve önleme stratejileri*. Spor Bilimleri Yayınları.
- Akuthota, V. ve Nadler, S. F. (2004). Core strengthening. *Archives of Physical Medicine and Rehabilitation*, 85(3), 86–92. <https://doi.org/10.1053/j.apmr.2003.12.005>
- Alper, Y. (1998). *Voleybolda antrenör–sporcu ilişkisi ve voleybolcuların müsabaka öncesi kaygı düzeyleri*. Yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi. Sakarya.
- Allport, G. W. (1935). Attitudes. In C. Murchison, *A handbook of social psychology* (798–844). Clark University Press.
- Altıntaş, A., Akalan, C. ve Soyer, F. (2012). Sporcuların antrenörleriyle ilişkilerinin sporcu doyumu ve motivasyon düzeyleriyle ilişkisi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 23(2), 65–78.

- Altıntaş, A., Çetinkalp, Z. ve Aşçı, F. H. (2012). Antrenör–sporcu ilişkisinin değerlendirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Spor Bilimleri Dergisi*, 23(3), 119–128.
- Altıntaş, A., Keleş, S. ve Aşçı, F. H. (2013). Elit sporcularda durumsal güdülenme ve optimal performans duygu durumu arasındaki ilişki. *Pamukkale Journal of Sport Sciences*, 4(4), 1–15.
- Anastasi, A. ve Urbina, S. (1997). *Psikolojik testler* (7. baskı). Prentice Hall.
- Andersen, M. B. ve Williams, J. M. (1988). A model of stress and athletic injury: Prediction and prevention. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 10(3), 294–306.
- Anshel, M. H. (2003/2016). *Spor psikolojisi: Teoriden pratiğe* (Çev. E. Süren). Remzi Kitabevi.
- Antonini Philippe, R. ve Seiler, R. (2006). Closeness, co-orientation and complementarity in coach–athlete relationships: What male swimmers say about their male coaches. *Psychology of Sport and Exercise*, 7, 159–171.
- Aoki, H., O’Hata, N., Kohno, T., Morikawa, T. ve Seki, J. (2012). A 15-year prospective epidemiological account of acute traumatic injuries during official professional soccer league matches in Japan. *The American Journal of Sports Medicine*, 40(5), 1006–1014. <https://doi.org/10.1177/0363546512446592>
- Appleton, P. R., Ntoumanis, N., Quested, E., Viladrich, C. ve Duda, J. L. (2016). Initial validation of the coach-created Empowering and Disempowering Motivational Climate Questionnaire (EDMCQ-C). *Psychology of Sport and Exercise*, 22, 53–65.
- Ardern, C. L., Taylor, N. F., Feller, J. A. ve Webster, K. E. (2016). A systematic review of psychological responses to injury and return to sport. *British Journal of Sports Medicine*, 50(9), 545–553. <https://doi.org/10.1136/bjsports-2015-095182>
- Armağan, İ. (1981). *Sporun Toplum Bilimsel Temelleri* (4. baskı). Ege Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Yayınları.
- Avcı, E., Şahin, M. ve Demirtaş, M. (2018). Antrenör–sporcu ilişkisinin psikolojik dayanıklılık üzerindeki etkisi. *Uluslararası Spor Bilimleri Dergisi*, 8(3), 150–160.
- Avcı, K. S., Çepikkurt, F. ve Kale, E. K. (2018). Examination of the relationship between coach–athlete communication levels and perceived motivational climate for volleyball players. *Universal Journal of Educational Research*, 6(2), 346–353. <https://doi.org/10.13189/ujer.2018.060219>
- Bağrıaçık, A. ve Açıkan, M. (2005). *Spor Yaralanmaları Ve Rehabilitasyon*. Morpa Kültür yayınları.

- Bağrıaçık, F. ve Açak, M. (2005). Spor yaralanmalarının nedenleri ve önlenmesi. *Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 19(2), 145–152.
- Bahr, R. ve Krosshaug, T. (2003). Risk factors for sports injuries: A methodological approach. *British Journal of Sports Medicine*, 37(5), 384–392. <https://doi.org/10.1136/bjsm.37.5.384>
- Bahr, R. ve Krosshaug, T. (2019). Understanding injury mechanisms: A key component of preventing injuries in sport. *British Journal of Sports Medicine*, 53(6), 312–313. <https://doi.org/10.1136/bjsports-2018-100158>
- Bahr, R. ve Thorborg, K. (2020). The professional football coach's role in injury prevention: New evidence and ongoing challenges. *British Journal of Sports Medicine*, 54(12), 693–694. <https://doi.org/10.1136/bjsports-2019-101822>
- Bahr, R. ve Thorborg, K. (2020). Evidence-based injury prevention in elite football: Coaches' roles and responsibilities. *British Journal of Sports Medicine*, 54(19), 1127–1133. <https://doi.org/10.1136/bjsports-2020-102482>
- Bain, R. (1928). An attitude on attitude research. *American Journal of Sociology*, 33(6), 940–957.
- Bandura, A. (1997). *Self-Efficacy: The Exercise Of Control*. W. H. Freeman.
- Bayındır, O. (2021). *Elit genç güreşçilerin spor yaralanması kaygı düzeylerinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Hitit Üniversitesi. Çorum.
- Bem, D. J. (1972). Self-perception theory. In L. Berkowitz (Ed.), *Advances in experimental social psychology* (C.6, 1–62). Academic Press.
- Bhardwaj, S. (2013). Common sports injuries and their management. *International Journal of Informative and Futuristic Research*, 1(3), 46–55.
- Bompa, T. O. (1998). *Antrenman kuramı ve yönetimi* (İ. Keskin ve A. B. Tuner, Çev.). Bağırhan Yayinevi.
- Bozkurt, B. (2017). *Genç kategorisindeki bireysel ve takım sporcularının öfke kontrollerinin değerlendirilmesi*. Yüksek lisans tezi, Haliç Üniversitesi. İstanbul.
- Brenner, J. S., DiFiori, J. P. ve LaBotz, M. (2021). Overuse injuries, overtraining, and burnout in youth sports. *Pediatrics*, 148(6), e2021056010. <https://doi.org/10.1542/peds.2021-056010>
- Brewer, B. W. (2003). Developmental differences in psychological aspects of sport-injury rehabilitation. *Journal of Athletic Training*, 38(2), 152.
- Brewer, B. W. (2007). *Psychology of sport injury*. Human Kinetics.

- Brien, J. ve Finch, C. F. (2014). Injury prevention exercise programmes for professional football: understanding the perceptions of the end-users. *Clinical Journal of Sport Medicine*, 24(5), 1–7.
- Büyükbasmacı, Y. E. (2023). *Uygulamalı Egzersiz Ve Spor Psikolojisi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Büyükbasmacı, Y. E. (2024). Antrenör sporcu ilişkisinin sporcu tükenmişliğine etkisi. *Uluslararası Türk Spor Ve Egzersiz Psikolojisi Dergisi*, 4(2), 63-75.
- Büyüköztürk, Ş. (1997). Araştırmaya yönelik kaygı ölçeğinin geliştirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 3(4), 453-64.
- Büyüköztürk, Ş. (2021). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. Ankara: Pegem Akademi. dacad.artvin.edu.tr+1
- Byrne, B. M. (2010). *Structural Equation Modeling With AMOS: Basic Concepts, Applications, And Programming* (2. baskı). Routledge.
- Çakır, Ö. (2005). Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi İngilizce Öğretmenliği Lisans Programı (İÖLP) ve eğitim fakülteleri İngilizce öğretmenliği lisans programı öğrencilerinin mesleğe yönelik tutumları ve mesleki yeterlik algıları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(6), 27–42.
- Çakır, E. (2023). Antrenörlerin yaşadığı stres faktörleri. *Journal of Education and Research in Patterns*, 6(1), 45–58.
- Çalışkan, G. (2001). *Liderlik açısından antrenör davranışlarının sporcu performansı üzerine etkisinin değerlendirilmesi*. Yüksek lisans tezi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi. Kütahya.
- Callary, B. ve Gearity, B. T. (2019). *Coach education and development in sport: A sociocultural perspective*. Routledge.
- Caron, J. G., Bloom, G. A., Falcão, W. R. ve Bennie, A. (2020). Gendered pathways: Examining the experiences of women coaches in high-performance sport. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 15(4), 552–563. <https://doi.org/10.1177/1747954120929654>
- Castellani, J. W. ve Young, A. J. (2012). Health and performance challenges during sports training and competition in cold weather. *British Journal of Sports Medicine*, 46(11), 788–791. <https://doi.org/10.1136/bjsports-2012-091292>
- Casáis, L. ve Martínez, M. (2012). Intervention strategies in the prevention of sports injuries from physical activity. *In An international perspective on topics in sports medicine and sports injury* (355–378). InTech.

- Chomiak, J., Junge, A., Peterson, L. ve Dvorak, J. (2000). Severe injuries in football players. *The American Journal of Sports Medicine*, 28(5), 58–68.
Erişim tarihi: 29 Ocak 2026, <https://journals.sagepub.com>
- Çoknaz, H. (1998). *Takım ve bireysel spor antrenörlerinin iş doyumu düzeylerinin karşılaştırılması*. Doktora tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi. Bolu
- Çöllü, E. F. ve Öztürk, Y. E. (2006). Örgütlerde inançlar–tutumlar, tutumların ölçüm yöntemleri ve uygulama örnekleri: Bu yöntemlerin değerlendirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 9(1–2), 373–404.
- Coşkun, M. ve Günbey, S. (2009). Kaygı kavramı üzerine bir inceleme. *Psikiyatri Dergisi*, 12(1), 22–30.
- Coşkun, Y. ve Günbey, A. (2009). Engelli çocuğu olan annelerin sürekli kaygı düzeyleri ile sosyal destek algıları arasındaki ilişki. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(1), 213–227.
- Costello, A. B. ve Osborne, J. W. (2005). Best practices in exploratory factor analysis: Four recommendations for getting the most from your analysis. *Practical Assessment, Research & Evaluation*, 10(7), 1–9. <https://doi.org/10.7275/jyj1-4868>
- Cross, C. P., Greenlees, I. ve Holder, T. (2021). The influence of education and professional development on sports coaches' injury management competencies. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 16(7), 1502–1512. <https://doi.org/10.1177/17479541211018840>
- Cross, N., Evans, A. ve Waring, M. (2021). Informal learning and coach development: The significance of experience and reflection. *International Sport Coaching Journal*, 8(1), 45–57. <https://doi.org/10.1123/iscj.2020-0019>
- Cushion, C. J. ve Townsend, R. C. (2019). Developing coaches' learning: Understanding the influence of experience and reflection. *Sports Coaching Review*, 8(2), 132–148. <https://doi.org/10.1080/21640629.2018.1480264>
- DeVellis, R. F. (2017). *Scale Development: Theory And Applications* (4. baskı). Sage Publications.
- Doğan, B. (2007). *Spor Sosyolojisi Ve Uygulamalı Spor Sosyolojisine Giriş* (1. baskı). Nobel Yayın Dağıtım.
- Donaldson, A., Lloyd, D. G. ve Finch, C. F. (2012). Perceptions of junior sport coaches regarding the delivery of injury prevention exercise programmes. *Journal of Science and Medicine in Sport*, 15(6), 515–521.
- Donuk, B. (2007). *Liderlik Ve Spor*. Ötüken Neşriyat.

- Domínguez-González, J. A., Reigal, R. E., Morales-Sánchez, V. ve Hernández-Mendo, A. (2024). Analysis of the sports psychological profile, competitive anxiety, self-confidence and flow state in young football players. *Sports*, 12(1), 20. <https://doi.org/10.3390/sports12010020>
- Drake, O. F., Nadler, S. F., ... Chou, L. H. (2004). Sports and performing arts medicine: Traumatic injuries in sports. *Archives of Physical Medicine and Rehabilitation*, 85(3), 67–71.
- Dufek, J. S. ve Bates, B. T. (1991). Biomechanical factors associated with injury during landing in jump sports. *Sports Medicine*, 12(5), 326–337.
- Eagly, A. H. ve Chaiken, S. (1993). *The psychology of attitudes*. Harcourt Brace Jovanovich.
- Ekmekçi, R.ve Miçooğulları, B. O. (2018). Antrenörlerin stresle başa çıkma tarzları ve performans ilişkisi. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 9(1), 55–68.
- Ekstrand, J., Spreco, A. ve Davison, M. (2021). Coaching qualifications, experience and injury rates in elite football: A prospective cohort study. *Sports Medicine*, 51(5), 1011–1020.
- Ekstrand, J., Spreco, A. ve Bengtsson, H. (2021). Injury rates and injury prevention in professional football: The impact of coach education level. *Sports Medicine*, 51(6), 1105–1113.
- Engel, G. L. (1977). The need for a new medical model: A challenge for biomedicine. *Science*, 196(4286), 129–136.
- Eraslan, L. ve Çakıcı, D. (2011). Pedagojik formasyon programı öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(2), 427–438.
- Eroğlu, E. ve Ersoy, A. (2019). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin bazı değişkenlere göre öğrenilmiş güçlülük düzeylerinin incelenmesi. *Uluslararası Multidisipliner Akademik Araştırmalar Dergisi*, 6(2), 68–75.
- Erol, B. ve Karahan, M. (2006). Çocuklarda spor yaralanmaları. *Türkiye Klinikleri Pediatric Sciences*, 4, 89–97.
- Ergün, N. (2006). *Spor Yaralanmalarında Egzersiz Tedavisi*. Hipokrat Kitabevi.
- Feltz, D. L., Chase, M. A., Moritz, S. E. ve Sullivan, P. J. (1999). Coaches' efficacy beliefs and their effects on athletes' performance. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 21(1), 1–19.
- Feltz, D. L., Short, S. E. ve Sullivan, P. J. (2008). *Self-efficacy in sport*. Human Kinetics.

- Feltz, D. L. ve Lirgg, C. D. (2001). Self-efficacy beliefs of athletes, teams, and coaches. İçinde R. N. Singer, H. A. Hausenblas ve C. Janelle (Ed.), *Handbook of Sport Psychology* (2. baskı), 340–361. Wiley.
- Fishbein, M. ve Ajzen, I. (2010). *Predicting and changing behavior: The reasoned action approach*. Psychology Press.
- Filiz, B. ve Demirhan, G. (2017). Antrenörlük davranışı değerlendirme öleği'nin Türk költürüne uyarlanması. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 15(1), 1–10.
- Fletcher, D. ve Scales, T. (2010). Psychological stress in sports coaches: Environmental stressors and coaching demands. *Journal of Applied Sport Psychology*, 22(3), 331–348.
- Frontera, W. R. (2008). *Rehabilitation of Sports Injuries: Scientific Basis* (Cilt 10). John Wiley & Sons.
- Gawronski, B. (2007). Attitudes can be measured! But what is an attitude? *Social Cognition*, 25(5), 573–581.
- Gilbert, W. ve Trudel, P. (2016). The role of reflection in coach education and development. *International Sport Coaching Journal*, 3(3), 205–213.
- Gissane, C., Jennings, D., Kerr, K. ve White, J. (2003). Injury rates in rugby league football: Impact of change in playing season. *The American Journal of Sports Medicine*, 31(6), 954–958.
- Gomes, A. R., Santos, S. ve Cruz, J. F. (2022). Professional experience and continuous education as predictors of coaches' injury prevention attitudes. *Journal of Human Kinetics*, 82(1), 133–145.
- Gould, D., Udry, E., Bridges, D. ve Beck, L. (2002). Coping with season-ending injuries. *The Sport Psychologist*, 11(4), 379–399.
- Gouttebarga, V., Johnson, U., Rochcongar, P. ve Kerkhoffs, G. (2018). The role of coaches' psychosocial stress in elite football environments. *Journal of Sports Sciences*, 36(15), 1723–1731.
- Göler, M. (2020). *Spor yaralanmalarında içsel ve dışsal faktörlerin değerlendirilmesi*. Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi. İstanbul
- Göller, S. ve Şahin, S. (2016). Antrenörlerin intikam (ö alma) davranışlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(47), 863–871.
- Gürgen, H. (1997). *Örgütlerde İletişim Kalitesi*. Der Yayınları.

- Huang, H. ve Chan, D. K. C. (2020). Coaches' financial stress and professional commitment: The mediating role of motivation and coping efficacy. *International Journal of Sports Science and Coaching*, 15(5–6), 783–792. <https://doi.org/10.1177/1747954120965831>
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J. ve Anderson, R. E. (2010). *Multivariate Data Analysis* (7. baskı). Pearson.
- Hawkins, R. D. ve Fuller, C. W. (2019). Ethical decision-making and injury risk management among sports coaches. *Journal of Sports Sciences*, 37(8), 915–923. <https://doi.org/10.1080/02640414.2018.1532001>
- Hein, V. ve Jõesaar, H. (2015). How perceived autonomy support from adults' peer motivational climate are related with self-determined motivation among young athletes. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 13(3), 193–204. <https://doi.org/10.1080/1612197X.2014.947309>
- Hermida, R. (2015). The problem of allowing correlated errors in structural equation modeling: Concerns and considerations. *Computational Methods in Social Sciences*, 3(1), 5–17.
- Hirschmüller, A. (2020). *Paralympic Sports*. In *Injury And Health Risk Management In Sports* (711–718). Springer.
- Höner, O. ve Schmid, M. (2018). Efficiency of 1-on-1 play situations for high-level soccer players during the World and European Championships in relation to position on the pitch and match time. *Journal of Human Kinetics*, 62, 117–126. <https://doi.org/10.2478/hukin-2018-0017>
- Hooper, D., Coughlan, J. ve Mullen, M. R. (2008). Structural equation modelling: Guidelines for determining model fit. *Electronic Journal of Business Research Methods*, 6(1), 53–60.
- Horn, T. S. (2008). Coaching effectiveness in the sport domain. In T. S. Horn (Ed.), *Advances in Sport Psychology* (239–267). Human Kinetics.
- Hu, L.-T. ve Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*, 6(1), 1–55. <https://doi.org/10.1080/10705519909540118>
- Hu, L.-T. ve Bentler, P. M. (1998). Fit indices in covariance structure modeling: Sensitivity to underparameterized model misspecification. *Psychological Methods*, 3(4), 424–453. <https://doi.org/10.1037/1082-989X.3.4.424>

- İnceoğlu, M. (2010). *Tutum–Algı–İletişim* (5. baskı). Siyasal Kitabevi.
- Ivarsson, A., Johnson, U. ve Podlog, L. (2013). Psychological predictors of injury occurrence: A prospective investigation of professional Swedish soccer players. *Journal of Sport Rehabilitation*, 22(1), 19–26.
- Jayanthi, N., Post, E. G. ve LaBella, C. R. (2022). Youth sports specialization, training volume, injury risk, and prevention: New insights for coaches and parents. *Frontiers in Sports and Active Living*, 4, 852694. <https://doi.org/10.3389/fspor.2022.852694>
- Jayanthi, N., Dugas, L. R. ve Andrews, J. R. (2022). Youth sport specialization, injury risk, and coach awareness: Current perspectives. *Sports Health*, 14(1), 23–30. <https://doi.org/10.1177/19417381211036577>
- Johnson, U. (2006). Sport injury, psychology and intervention: An overview of empirical findings. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 4(1), 1–10.
- Jowett, S. (2005). The coach–athlete partnership. *The Psychologist*, 18(7), 412–415.
- Jowett, S. (2008). Moderator and mediator effects of the association between the quality of the coach–athlete relationship and athletes’ physical self-concept. *International Journal of Coaching Science*, 2(1).
- Jowett, S. ve Cockerill, I. M. (2003). Olympic medallists’ perspective of the athlete–coach relationship. *Psychology of Sport and Exercise*, 4(4), 313–331.
- Jowett, S. ve Meek, G. A. (2000). The coach–athlete relationship in married couples: An exploratory content analysis. *The Sport Psychologist*, 14(2), 157–175.
- Jowett, S. ve Ntoumanis, N. (2004). The coach–athlete relationship questionnaire (CART-Q): Development and initial validation. *Scandinavian Journal of Medicine and Science in Sports*, 14(4), 245–257.
- Junge, A. (2000). The influence of psychological factors on sports injuries: Review of the literature. *The American Journal of Sports Medicine*, 28(5), 10–15. Erişim tarihi: 29 Ocak 2026, <https://journals.sagepub.com>
- Kabamba, C. ve Bailey, R. (2011). Personality differences among team and individual sport athletes. *Randolph College Sport Preferences*, 1, 2–17.
- Kaiser, H. F. (1974). *An index of factorial simplicity*. *Psychometrika*, 39(1), 31–36.
- Kanbir, O. (2001). *Sporda Sağlık Bilinci Ve İlk Yardım*. Etkin Kitabevi.
- Kanbir, O. (2017). *Sporda Sağlık Bilinci Ve İlk Yardım*. Ekin Kitabevi.
- Karakoç, Ö., Yüksek, S., Aydın, A. D., Karakoç, B., Yetiş, Ü. ve Baydil, B. (2011). Milli takım düzeyindeki erkek judocuların kulüp antrenörlerinde gözlemledikleri etik dışı davranışlar. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(1), 321–332.

- Karasar, N. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (27. baskı). Nobel Yayıncılık.
- Kassing, J. W. ve Infante, D. A. (1999). Aggressive communication in the coach–athlete relationship. *Communication Research Reports*, 16(2), 110–120.
- Kat, H. (2009). *Bireysel sporcularla takım sporcularının stres düzeyleri ve problem çözme becerilerinin karşılaştırılması*. Yüksek lisans tezi, Erciyes Üniversitesi. Kayseri
- Kerr, Z. Y., Register-Mihalik, J. K., Kroshus, E., Baugh, C. M. ve Marshall, S. W. (2015). Motivations associated with nondisclosure of concussion symptoms in former collegiate athletes. *The American Journal of Sports Medicine*, 43(1), 220–225.
- Keten, M. (1974). *Türkiye’de Spor*. Ayyıldız Matbaası.
- Kılıç, B., Yücel, A. S., Gümüşdağ, H., Kartal, A. ve Korkmaz, M. (2014). Spor yaralanmaları kapsamında omuz yaralanmaları ve tedavi yöntemleri. *SSTB International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences*, 12(4), 1–26.
- Kılıç, M. N. (2012). *Spor Kazalarından Korunma Ve İlk Yardım*. Devlet Kitapları.
- Kılıç, H., Aydın, M. ve Öztürk, M. (2014). Spor yaralanmalarına etki eden faktörlerin incelenmesi. *Spor Hekimliği Dergisi*, 49(2), 71–79.
- Kline, R. B. (2013). Exploratory and confirmatory factor analysis. In *Applied Quantitative Analysis In Education And The Social Sciences* (183–217). Routledge.
- Kline, R. B. (2016). *Principles and Practice of Structural Equation Modeling* (4. baskı). Guilford Press.
- Kline, R. B. (2023). *Principles And Practice Of Structural Equation Modeling* (5. baskı). The Guilford Press.
- Knight, C. J., Harwood, C. G. ve Sellars, P. A. (2020). Supporting coaches’ professional learning and development. *International Sport Coaching Journal*, 7(1), 46–58.
- Knight, C. J. ve Harwood, C. G. (2020). Understanding and supporting adolescent athletes. *Psychology of Sport and Exercise*, 46, 101582.
- Knight, C. J., Harwood, C. G. ve Gould, D. (2020). Understanding coach stress and learning. *International Sport Coaching Journal*, 7(3), 215–229.
- Koh, K. T. ve Wang, C. K. J. (2015). Gender and type of sport differences on perceived coaching behaviours. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 13(2), 91–103.
- Kolayış, H., Sarı, İ. ve Çelik, N. (2017). Parent-initiated motivational climate and self-determined motivation in youth sport. *Kinesiology*, 49(2), 217–224.

- Koşar, N. Ş., Demirel, H. A. ve Aydoğ, T. S. (2006). Adölesanlarda sporcu sağığı. *Türkiye Klinikleri Journal of Pediatric Sciences*, 2(7), 25–33.
- Kusan, O., Ünlü, Ç., Çeviker, A., Turgut, A., Tezcan, E., Yıldırım, T. ve Gür, K. (2024). Examination of mental stamina and athlete injury anxiety levels of wrestlers. *International Journal of Disabilities Sports and Health Sciences*, 7(1), 210–222.
- Lam, C. ve Yao, Q. (2012). Factor modeling for high-dimensional time series. *The Annals of Statistics*, 40(2), 694–726.
- Lane, A. M., Devonport, T. J. ve Hanchard, B. L. (2002). Emotional intelligence and self-efficacy. *Journal of Sport Rehabilitation*, 11(2), 125–140.
- Lawshe, C. H. (1975). A quantitative approach to content validity. *Personnel Psychology*, 28(4), 563–575.
- Lefebvre, J. S., Evans, M. B. ve Hancock, D. J. (2023). Coach support and athlete well-being in injury recovery. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 21(5), 871–889.
- Lorimer, R. ve Jowett, S. (2014). Empathic accuracy, meta-perspective, and satisfaction in the coach–athlete relationship. *Journal of Applied Sport Psychology*, 26(2), 157–171.
- Meeusen, R. (2013). Prevention, diagnosis and treatment of the overtraining syndrome. *Medicine and Science in Sports & Exercise*, 45(1), 186–205.
- Meeuwisse, W. H., Tyreman, H., Hagel, B. ve Emery, C. (2007). A dynamic model of etiology in sport injury. *Medicine & Science in Sports & Exercise*, 39(10), 1828–1834.
- McGlashan, A. J., Finch, C. F. ve Ekegren, C. L. (2018). The perceptions of coaches of injury risk, injury prevention and performance in junior football. *Journal of Sports Sciences*, 36(18), 2065–2072.
- Milistetd, M., Trudel, P., Mesquita, I. ve do Nascimento, J. V. (2018). Coaching and coach education in Brazil. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 13(6), 1014–1025.
- Moseid, C. H., Myklebust, G. ve Fagerland, M. W. (2019). The association between coach experience and injury prevention knowledge in youth sport. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 29(7), 1041–1049.
- Moseid, C. H., Myklebust, G., Fagerland, M. W. ve Bahr, R. (2019). The effect of coach experience on injury prevention practices in youth sport. *British Journal of Sports Medicine*, 53(19), 1220–1226.

- Murathan, T. (2018). Spor sektöründe bilişim teknolojilerinin kullanımı. 3. *Uluslararası Mesleki ve Teknik Bilimler Kongresi Bildiri Kitabı* içinde, 1547–1551
- Murphy, D. F., Connolly, D. A. J. ve Beynnon, B. (2003). Risk factors for lower extremity injury. *British Journal of Sports Medicine*, 37(1), 13–29.
- Myer, G. D., Faigenbaum, A. D. ve Cherny, C. E. (2017). Injury prevention strategies for youth sport. *Journal of Athletic Training*, 52(3), 227–238.
- Nash, C. ve Sproule, J. (2017). Insights into experiences: Reflections on formal coach education. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 12(1), 23–35.
- Önçağ, H., Kızılay, C. ve Taşkiran, E. (1988). Spor yaralanmaları ve istatistiki değerlendirmesi. *Spor Hekimliği Dergisi*, 3, 4–10.
- Öncül, R. (2000). *Eğitim Ve Eğitim Bilimleri Sözlüğü*. Milli Eğitim Basımevi.
- Olusoga, P., Butt, J., Maynard, I. ve Hays, K. (2010). Stress and coping: A study of world class coaches. *Journal of Applied Sport Psychology*, 22(3), 274–293.
- Owoeye, O. B. A., Emery, C. A. ve Befus, K. (2022). Coaches' knowledge, attitudes and practices of injury prevention in football. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 17(6), 1564–1574.
- Özgünen, K. T., Kurdak, S., Maughan, R. J., Zeren, C., Korkmaz, S., Yazıcı, Z. ve Dvorak, J. (2010). Effect of hot environmental conditions on physical activity patterns and temperature response of football players. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 20(3), 140–147.
- Özyıldırım, M. ve Sarı, İ. (2018). Antrenörlerin spor psikolojisi kavramına ilişkin metaforik algıları. *Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi*, 29, 177–194.
- Özyıldırım, G. ve Sarı, İ. (2018). Sporcu sağlığında antrenör tutumlarının önemi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 16(4), 215–228.
- Perrin, D. H. (2020). The role of experiential learning in developing coaching competencies. *Journal of Coaching Education*, 13(3), 45–59.
- Podlog, L. ve Eklund, R. C. (2007). The psychosocial aspects of a return to sport following injury. *European Journal of Sport Science*, 7(3), 141–156.
- Pollock, M. L. (1998). The recommended quantity and quality of exercise. *Medicine & Science in Sports & Exercise*, 30(6), 975–991.
- Powell, S. (2022). Pressure, stress, and coping among sports coaches. *Journal of Sport Behavior*, 45(2), 123–140.

- Reeves, C. W., Nicholls, A. R. ve Wainwright, M. (2021). Coaches' age and self-efficacy toward injury prevention practices. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 16(5), 1243–1254.
- Rex, C. C. ve Metzler, J. N. (2016). Development of the sport injury anxiety scale. *Measurement in Physical Education and Exercise Science*, 20(3), 146–158.
- Rice, S. M. (2016). The mental health of elite athletes. *Sports Medicine*, 46(9), 1333–1353.
- Rosenstock, I. M. (1974a). The health belief model and preventive health behavior. *Health Education Monographs*, 2(4), 354–386.
- Rosenstock, I. M. (1974b). Historical origins of the health belief model. *Health Education Monographs*, 2(4), 328–335.
- Sakallı, F. M. H. (2008). Sporda sporcuların yaralanması ve risk faktörleri. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 3(7), 144–154.
- Santos, S., Gomes, A. R. ve Cruz, J. F. A. (2022). Coaches' attitudes toward injury prevention and rehabilitation. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 17(4), 1142–1153.
- Santos, S., Jones, R. ve Mesquita, I. (2022). The coach's role in injury management. *Sports Coaching Review*, 11(1), 45–61.
- Santos, S. ve Mesquita, I. (2021). The paradox of experience. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 16(4), 885–899.
- Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H. ve Müller, H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models. *Methods of Psychological Research Online*, 8(2), 23–74.
- Schunk, D. H. ve DiBenedetto, M. K. (2016). Self-efficacy theory in education. In *Handbook of motivation at school* (34–54). Routledge.
- Selağzı, S. ve Çepikkurt, F. (2014). Antrenör ve sporcu iletişim beceri düzeylerinin belirlenmesi. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 9(1), 11–18.
- Shashidhara, ve Krishnaswamy, P. C. (2017). Common sports injuries in athletics. *International Journal of Physical Education, Sports and Health*, 4(5), 20–21.
- Shrestha, N. (2021). Factor analysis as a tool for survey analysis. *American Journal of Applied Mathematics and Statistics*, 9(1), 4–11.
- Smith, R. E. ve Smoll, F. L. (1996). Psychosocial interventions in youth sport. *Sport Psychology*, 10, 331–344.

- Soyer, F., Sarı, İ. ve Talaghir, L. G. (2014). The relationship between perceived coaching behaviour and achievement motivation. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 152, 421–425.
- Steffen, K., Pensgaard, A. M. ve Bahr, R. (2009). Psychological characteristics as risk factors for injuries. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 19, 442–451.
- Steffen, K., Emery, C. A., Romiti, M., Kang, J., Bizzini, M., Dvorak, J. ve Finch, C. F. (2013). High adherence to a neuromuscular injury prevention programme (FIFA 11+) improves functional balance and reduces injury risk in Canadian youth female football players. *British Journal of Sports Medicine*, 47(12), 794–802.
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2013). *Using Multivariate Statistics* (6. baskı). Pearson.
- Taber, K. S. (2018). The use of Cronbach's alpha when developing and reporting research instruments. *Research in Science Education*, 48(6), 1273–1296.
- Tanyeri, L. (2019). Farklı branş sporcularında yaralanma kaygısının incelenmesi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 13(19), 1–11.
- Tatar, Y., Ramazanoğlu, N., Çamlıgüney, A. F., Saygı, E. K. ve Çotuk, H. B. (2014). The effectiveness of shin guards used by football players. *Journal of Sports Science & Medicine*, 13(1), 120–125.
- Tavşancıl, E. (2002). *Tutumların Ölçülmesi Ve SPSS İle Veri Analizi*. Nobel Yayıncılık.
- Tavşancıl, E. (2006). *Tutumların Ölçülmesi Ve SPSS İle Veri Analizi* (3. baskı). Nobel Yayın Dağıtım.
- Tekin, A., Tekin, G. ve Çalışır, M. (2017). Rekreatyonel spor. In S. Karaküçük (Ed.), *Rekreasyon Bilimi 2* (3–37). Gazi Kitabevi.
- Tekin, H. (2004). *Eğitimde Ölçme Ve Değerlendirme* (17. baskı). Yargı Yayınevi.
- Tezbaşaran, A. (1996). *Likert Tipi Ölçek Geliştirme Kılavuzu*. Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Tezbaşaran, A. (1997). *Likert Tipi Ölçek Geliştirme Kılavuzu* (2. basım). Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Thein, L. A. (1995). Environmental conditions affecting the athlete. *Journal of Orthopaedic & Sports Physical Therapy*, 21(3), 158–171.
- Thelwell, R. C., Weston, N. J., Greenlees, I. A. ve Hutchings, N. V. (2008). Stressors in elite sport: A coach perspective. *Journal of Sports Sciences*, 26(9), 905–918.

- Tranaeus, U., Heijne, A. ve Werner, S. (2017). Injury risk factors and prevention in elite sport: Perceptions of coaches and medical staff. *Sports Medicine*, 47(10), 2019–2031.
- Türkiye Cumhuriyeti Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü. (2001). *Türkiye'de antrenör eğitimi ve yeni uygulama modeli*. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü
- Türkmen, M. ve Özkan, A. (2022). Çevresel koşulların spor yaralanmaları üzerindeki etkisi. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7(3), 112–123.
- Tyler, L. E. (1971). *Test Ve Ölçüm*. Prentice Hall.
- Üçkardeş, E. (2020). *Düzenli spor yapan rehber öğretmenlerin psikolojik iyi hâl düzeyleri*. Yüksek lisans tezi, Toros Üniversitesi. Mersin.
- Uğur, E. (2021). *Futbol antrenörlerinin algılanan stres düzeyleri*. Yüksek lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi. İstanbul.
- Uğur, E. (2021). Antrenörlerin stres yönetimi becerilerinin incelenmesi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 26(3), 45–58.
- Uğur, M., Can, S. ve Şenel, K. (2010). Kas gücü ve el tercihi ile sakatlanma ilişkisi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1).
- Ünlü, S. (Ed.). (2019). *Sosyal Psikolojiye Giriş I*. Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Ünver, Ş., Şimşek, E., İslamoğlu, İ. ve Arslan, H. (2020). Injury anxiety levels of university athletes. *Journal of Physical Education and Sport Sciences*, 14(3), 400–410.
- U.S. Department of Health, National Institute of Arthritis and Musculoskeletal and Skin Diseases. (2014). *National Institute of Arthritis and Musculoskeletal and Skin Diseases*. Erişim tarihi: 30 Ocak 2026, <https://www.niams.nih.gov>
- Van Dyk, N., Farooq, A., Bahr, R. ve Witvrouw, E. (2020). Coaching experience and injury risk management. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 30(4), 695–703.
- Vealey, R. S. ve Chase, M. A. (2016). *Self-Confidence In Sport*. Human Kinetics.
- Veneziano, L. ve Hooper, J. (1997). A method for quantifying content validity. *American Journal of Health Behavior*, 21(1), 67–70.
- Waddington, I. ve Roderick, M. (2021). Ethics, injuries and sport. *Sport in Society*, 24(9), 1605–1620.
- Waddington, I. ve Roderick, M. (2021). *Ethics, Sport And Risk*. Routledge.
- Walker, N., Thatcher, J. ve Lavalley, D. (2020). Psychological responses to injury. *Journal of Applied Sport Psychology*, 32(5), 480–496.

- Weinberg, R. S. ve Gould, D. (2011). *Foundations Of Sport And Exercise Psychology* (6. baskı). Human Kinetics.
- Werthner, P. ve Trudel, P. (2020). Learning to coach. *Sports Coaching Review*, 9(2), 139–156.
- Wiese-Bjornstal, D. M. (2019). Psychology and socioculture affect injury risk. *British Journal of Sports Medicine*, 53(14), 856–858.
- Williams, J. M., Singer, R. N., Hausenblas, H. A. ve Janelle, C. M. (Eds.). (2001). *Handbook Of Sport Psychology* (2. baskı). Wiley.
- World Health Organization. (2001). *International classification of functioning, disability and health (ICF)*. World Health Organization.
- Worthington, R. L. ve Whittaker, T. A. (2006). Scale development research. *The Counseling Psychologist*, 34(6), 806–838.
- Wylleman, P. ve Lavallee, D. (2004). A developmental perspective on transitions faced by athletes. In M. Weiss (Ed.), *Developmental sport psychology* (507–527). Fitness Information Technology.
- Xu, F. ve Correia, A.-P. (2024). *Measuring Mutual Engagement In Middle-School Pair Programming*. Computers in Human Behavior Reports.
- Yıldız, S. M. (2011). Leader-member exchange and burnout in professional footballers. *Journal of Sports Sciences*, 29(14), 1493–1502.
- Yıldız, S. M., Günel, İ. ve Duyan, M. (2019). Job stress and coaches' job performance. *Celal Bayar University Journal of Physical Education and Sport Sciences*, 14(1), 97–104.

EKLER

Ek 1. Tezde Kullanılan Ölçek Soruları

KİŞİSEL BİLGİLER

Cinsiyetiniz: Erkek () Kadın ()
Yaşınız: 22 ve yaş altı () 23-35 yaş () 36-49 yaş () 50 yaş ve üstü ()
Gelir Düzeyi: 0-21 bin () 22-40 bin () 41-60 bin () 61 bin üstü ()
Eğitim Düzeyi: Lise () Lisans () Yüksek Lisans () Doktora ()
Antrenörlük süresi: 1-4 yıl () 5-9 yıl () 10-14 yıl () 15 yıl ve üstü ()
Antrenörlük kademesi: 1.Kademe () 2.Kademe () 3.Kademe () 4.Kademe () 5.Kademe ()
Futbol Antrenörü iseniz : TFF Grassroots C () UEFA B () UEFA A () UEFA PRO ()
Çalışılan Grup: Minikler () Küçükler () Yıldızlar () Gençler () Büyükler ()

Sporcu Yaralanması Antrenör Tutum Ölçeği						
No	Sorular	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
1	Yaralanan sporcumun spor yeteneğini kaybettiğine inanırım.					
2	Yaralanan sporcumun kendisine olan öz saygısını kaybettiğini düşünürüm.					
3	Sporcum yaralandığında, bazı teknik becerilerini kaybetmiş olabileceğini düşünürüm.					
4	Sporcum yaralandığında, aynı yaralanmanın tekrarlayabileceği konusunda endişe duyarım.					
5	Yaralanma sonrası sporcumda motivasyon kaybı olduğunda kendimi başarısız hissederim.					
6	Yaralanan sporcum olduğunda alternatif stratejiler geliştirmem gerektiğine inanırım.					
7	Yaralanan sporcum olduğunda hedeflerimi tekrar gözden geçirmem gerektiğini düşünürüm.					
8	Yaralanan sporcumun eksikliğini telafi edemeyeceğim endişesi, takımın performansını olumsuz yönde etkileyeceğini düşündürür.					
9	Sporcularımın tekrar yaralanma riskine karşı antrenman programını değiştirmem gerektiğini düşünürüm.					
10	Yaralanma sonrası sporcumun, performansını yeteri kadar sergilemediğini düşünürüm.					
11	Sporcumun beslenme, uyku ve madde kullanımı (alkol, sigara vb.) gibi fizyolojik parametreleri dikkate alınmamasının yaralanmasına sebep olacağını düşünürüm.					
12	Yaralanan sporcumun performansındaki iyileşme kısa sürede gerçekleşmediğinde kendimi başarısız hissederim.					
13	Sporcum psikolojik stresini yönetemediğinde yaralanma riskinin arttığını düşünürüm.					

Ek 2. Bilgilendirmiş Olur Formu

GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ ETİK KURULU FORM-4

T.C.
GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU

KATILIMCILAR İÇİN BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU

Sizi, Gümüşhane Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan 27/03/2025 tarih 2025/4 sayılı ile izin alınan* ve Doç. Dr. M. Onur SEVER tarafından yürütülen "Sporcu Yaralanması Antrenör Tutum Ölçeği: Bir ölçek geliştirme çalışması" başlıklı araştırmaya davet ediyoruz. Bu çalışmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmadan çıkma hakkına sahipsiniz. Bu çalışmaya katılmanız için sizden herhangi bir ücret istenmeyecektir. Çalışmaya katıldığınız için size bir ödeme yapılmayacaktır. Çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacak olup kişisel bilgileriniz gizli tutulacaktır.

*Gümüşhane Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan izini alındıktan sonra doldurularak kullanılacaktır.

Araştırmanın Amacı	Bu çalışmanın amacı antrenörlere yönelik bir ölçek oluşturup, sporcusunun yaralanması üzerine antrenörlerin endişelerini ve sporcularına karşı tutumlarını ölçmeyi amaçlayan bir ölçek hazırlamaktır.
Araştırmanın Yöntemi	Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, ölçek geliştirme süreci, veri toplama araçları, verilerin analizi, geçerlik ve güvenirlik çalışmalarına yer verilecektir.
Araştırmanın Öngörülen Süresi (Başlama ve Bitiş Tarihi Başvurudaki Başlangıç ve Bitiş Tarihi ile Uyumlu Olmalıdır.)	17.02.2025 - 17.03.2025
Araştırmaya Katılması Beklenen Katılımcı/Gönüllü Sayısı	600 kişi
Araştırmanın Yapılacağı Yerler	1. Gençlik Ve Spor Müdürlüğünde çalışan antrenörler, 2. Gümüşhane Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Fakültesindeki Antrenörler
Görüntü ve/veya ses kaydı alınacak mı?	Evet ☐ Hayır ☒

Tablo katılımcıların anlayabileceği biçimde, akademik dil kullanılmadan yazılacaktır.

KATILIMCI BEYANI

Yukarıda amacı ve içeriği belirtilen bu araştırma ile ilgili bilgiler tarafıma aktarıldı. Bu bilgilerden sonra araştırmaya katılımcı olarak davet edildim. Bu çalışmaya katılmayı kabul ettiğim takdirde gerek araştırma yürütülürken gerekse yayımlandığında kimliğimin gizli tutulacağı konusunda güvence aldım. Bana ait verilerin kullanımına izin veriyorum. Araştırma sonuçlarının eğitim ve bilimsel amaçlarla kullanımı sırasında kişisel bilgilerimin dikkatle korunacağı konusunda bana yeterli güven verildi. Araştırmanın yürütülmesi sırasında herhangi bir sebep göstermeden çekilebilirim. Araştırma için yapılacak harcamalarla ilgili herhangi bir parasal sorumluluk altına girmiyorum. Bana herhangi bir ödeme yapılamayacaktır. Araştırma ile ilgili bana yapılan tüm açıklamaları ayrıntılarıyla anlamış bulunmaktayım. Bu çalışmaya hiçbir baskı altında kalmadan kendi bireysel onayım ile katılıyorum. İmzalı bu form kağıdının bir kopyası bana verilecektir.

Araştırma yürütücüsü(Tez çalışmalarında Danışman tarafından imzalanacaktır.)

Adı ve Soyadı	Doç. Dr. M. Onur SEVER	Tarih ve İmza
Adres ve telefonu	Spor Bilimleri Fakültesi	

Katılımcı

Adı ve Soyadı		Tarih ve İmza
Adres ve telefonu		

Velayet veya Vesayet Altındaki Katılımcılar için Veli/Vasi

Adı ve Soyadı		Tarih ve İmza
Adres ve telefonu		

Katılımcılar için Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu, kişilerden veri toplanması durumunda doldurulması gerekmektedir. Hedef grubun özelliğine göre dil kullanımına dikkat edilecektir. Çalışma da öğrenci, öğretmen, veli gibi birden fazla gruptan veri toplanması söz konusu ise her bir grup için ayrı ayrı form hazırlanmaktadır. Sistem üzerinden de birden fazla dosya yüklenilebilmektedir.

ETİK KURUL KARARI

Ek 3. Etik Kurul Onay Belgesi

T.C.
GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU

Sayı : E-95674917-108.99-322228
Konu : Etik Kurul Onay

Sayın Doç. Dr. Mehmet Onur SEVER

“SPORCU YARALANMASI ANTRENÖR TUTUM ÖLÇEĞİ: BİR ÖLÇEK GELİŞTİRME ÇALIŞMASI” konulu etik kurul başvurunuz; Gümüşhane Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'nun **27/03/2025** tarih ve **2025/4** sayılı toplantısında görüşülmüş olup; projenin yürürlükteki mevzuata uygun olduğuna oy birliği ile karar verilmiştir.
Bilgilerinize rica ederim.

Prof. Dr. Selçuk ALEMDAĞ
Kurul Başkanı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : 065H-UOEZ-0MYB

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/gumushane-universitesi-ebys>

Adres:
Telefon No : Fax No :
e-Posta : İnternet Adresi : <http://www.gumushane.edu.tr/>
Kep Adresi : gumushaneuniversitesi@hs01.kep.tr

Bilgi İçin :Özge GÖKAY
Memur
Dahili No:

ÖZGEÇMİŞ

İlköğrenimini Gümüşhane Gazipaşa İlkokulu ve Ortaokulu'nda tamamlamıştır. Lise eğitimini Gümüşhane Ali Fuat Kadirbeyoğlu Anadolu Lisesi'nde tamamlayarak mezun olmuştur. Lisans eğitimine 2016 yılında İstanbul Esenyurt Üniversitesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü'nde başlamıştır.

Akademik çalışmaları kapsamında, 2022 yılında Gümüşhane Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Anabilim Dalı'nda lisansüstü eğitime başlamıştır. Ayrıca, 2023 yılında yüksek lisans eğitimi devam ederken Gümüşhane Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü'nde ikinci lisans programına kaydolmuş olup, bu programa hâlen devam etmektedir.

Kariyer sürecinde Özel Gümüş Empati Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi'nde bir yıl süreyle fizyoterapist olarak görev yapmıştır. Bu görev kapsamında, bedensel yetersizliği bulunan bireyler için fonksiyonel yetersizliklerin azaltılmasına yönelik egzersiz programlarının planlanması, yaşam kalitesinin artırılması ve rehabilitasyon sürecinin desteklenmesi alanlarında çalışmalar yürütmüştür.